

STUDIA TURISTICA

online časopis pro vzdělávání v cestovním ruchu

Prosinec 2011

Vysoká škola polytechnická Jihlava

ISSN 1804-252X

evropský
sociální
fond v ČR

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

Vysoká škola
polytechnická
Jihlava

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Recenzovaný časopis Studia turistica je výstupem projektu
„Komplexní inovace oboru cestovní ruch na VŠPJ“,
reg. č. **CZ.1.07/2.2.00/07.0341**.

Tento projekt je spolufinancován
Evropským sociálním fondem a státním rozpočtem České republiky.

REDAKCE ČASOPISU

REDAKTOR

RNDr. Jiří Šíp, Ph.D.

REDAKČNÍ RADA

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.

RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc.

doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.

doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc.

PhDr. Dana Zažímalová

RECENZENTI 4. A 5. ČÍSLA ROČNÍKU 2011

Mgr. M. Černá Ph.D. VŠPJ Jihlava

Mgr. V. Fišerová VŠH Praha

Mgr. J. Machovec VŠPJ Jihlava

RNDr. S. Pachrová, Ph.D. VŠPJ Jihlava

RNDr. R. Klufová Ph.D. EF JU v Českých Budějovicích

RNDr. PaedDr. J. Rux, CSc. VŠPJ Jihlava

doc. PaedDr. J. Štyrský UHK Hradec Králové

doc. RNDr. J. Vaníček, CSc. VŠPJ Jihlava

KOREKTURY A ÚPRAVA TEXTŮ

Jitka Kalabusová

DISTRIBUCE, PŘÍJEM PUBLIKAČNÍCH TITULŮ

Šárka Venkrbcová

TECHNICKÝ REDAKTOR

Ondřej Chalupa, DiS.

VYDÁVÁ 2X ROČNĚ

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Tolstého 16

586 01 Jihlava

ISSN 1804-252X

ÚVODNÍ SLOVO ČTENÁŘŮM3

Hlavní recenzované články

VĚRA FIŠEROVÁ

Inovační přístupy při tvorbě nových profesních profilů v cestovním ruchu se zaměřením na animaci.

Innovative Approaches to New Professional Profiles in Travel Industry with Focus on Animation.....4

DANIELA HREHOVÁ

Aktuálnosť a dôležitosť animácie v službách cestovného ruchu

The Timeliness and Importance of Animation in Tourism Services.....9

JAKUB TROJAN, JAN TRÁVNÍČEK, ARNOŠT WAHLA

Mapové portály jako nástroj výuky geografie cestovního ruchu

Map Portals as a Tool for Teaching Geography of Tourism.....30

OTTO ČAČKA

Prezentace psychologie kultury - Egypt

Culture Psychology Presentation - Egypt.....38

PETR CHALUPA, DANA HŮBELOVÁ

Co by měl absolvent oboru cestovní ruch znát z geografie?

What the Graduate of the Study Course Travel/Tourism Should Know from Geography?.....43

Ohlasy na publikované články a turistické rozhledy

JAROMÍR RUX

Geografická gramotnost průvodce cestovního ruchu52

MARTIN HEMELÍK

Cestovní ruch na cestách k filosofii aneb několik poznámek k tzv. filosofii cestovního ruchu

Tourism on the Roads to the Philosophy Or Several Notes to so called Philosophy of Tourism.....58

JIŘÍ JINDRA

Vývoj Vysoké školy hotelové v Praze

Development of the Institute of Hospitality Management in Prague.....67

EVA JANOUŠKOVÁ

Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu, projekt VŠP Jihlava a FHWien

Cooperation of universities in tourism, project of VŠP Jihlava and FHWien.....72

Rubrika

<i>Zasedání Asociace škol cestovního ruchu v Jihlavě</i>	<i>78</i>
<i>Mezinárodní konference "Rekreace a ochrana přírody – ruku v ruce?"</i>	<i>79</i>
<i>Mezinárodní konference „Life quality in city centres – conditions for residence and tourism“</i>	<i>80</i>
<i>4. Mezinárodní vědecká konference „Učíme cestovní ruch a hotelnictví – učíme se cestovní ruch a hotelnictví“</i>	<i>81</i>
<i>Výroční konference International Association for Philosophy of Sport (IAPS)</i>	<i>83</i>
<i>3. Ročník konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání na VŠH Praha</i>	<i>86</i>
<i>2. Mezinárodní kolokvium o cestovním ruchu</i>	<i>88</i>
<i>3. Výroční konference International Society for Social Studies in Sport (ISSS)</i>	<i>90</i>
<i>Mezinárodní studentský workshop</i>	<i>93</i>
<i>Projekt Poutnictví a zpráva z akce „outdoorová neděle“</i>	<i>95</i>
<i>Nová publikace Geografie cestovního ruchu České republiky od autorů Jiřího Vystoupila, Martina Šauera a kolektivu</i>	<i>98</i>
<i>Odborná publikace Cestovní ruch – podnikatelské principy a příležitosti v praxi od trojice autorů Kateřina Ryglová, Michal Burian, Ida Vajčnerová</i>	<i>99</i>
<i>Vyšla “Bible” marketingu cestovního ruchu – Marketing for Hospitality and Tourism</i>	<i>100</i>
<i>CzechTourism hledá talentované studenty</i>	<i>102</i>

ÚVODNÍ SLOVO ČTENÁŘŮM

Vážení čtenáři,

předkládáme vám 5. číslo druhého ročníku časopisu *Studia Turistica*. Velkou devizou našeho elektronického časopisu je volný přístup veřejnosti, což se projevuje ohlasem čtenářů i autorů, kteří projevují zájem publikovat. Multidisciplinární charakter cestovního ruchu nabízí širokou škálu témat k publikování a náš redakční tým je na to připraven. Redakční rada i redakce se snaží kontinuálně optimalizovat strukturu časopisu tak, aby první část obsahovala odborné články a druhá část přinášela informace o událostech nebo nově vydaných publikacích.

Rádi bychom popřáli všem našim čtenářům i autorům maximálně optimální rok 2012 a těšíme se na další spolupráci.

Uzávěrka dalšího čísla je 30. 3. 2012.

Za redakci

RNDr. Jiří Šíp, Ph.D.
VŠP Jihlava
Redaktor časopisu

INOVAČNÍ PŘÍSTUPY PŘI TVORBĚ NOVÝCH PROFESNÍCH PROFILŮ V CESTOVNÍM RUCHU SE ZAMĚŘENÍM NA ANIMACI

INNOVATIVE APPROACHES TO NEW PROFESSIONAL PROFILES IN TRAVEL INDUSTRY WITH FOCUS ON ANIMATION

Věra Fišerová

Abstrakt

Příspěvek se zaměřuje na souvislosti změn životního stylu a způsobu trávení volného času lidí s návazností na cestovní ruch. Upozorňuje na změny životního stylu účastníků cestovního ruchu, které vytvářejí poptávku po cílenější a individualizované nabídce produktů cestovního ruchu. Posuzuje rostoucí význam doplňkových služeb cestovního ruchu, jejichž úkolem je ulehčit a zpříjemnit účast na cestovním ruchu a to především v oblasti služeb volného času, kde významnou úlohu zaujímají služby animační. Snahou je zdůraznit význam nových profesních profilů v cestovním ruchu se zaměřením na animaci.

Klíčová slova

Životní styl, volný čas, doplňkové služby cestovního ruchu, animace v cestovním ruchu, typy animačních služeb, animační programy, animátor.

Abstract

The paper focuses on contexts of changes in lifestyles and leisure activities of people in relation with tourism. The paper draws attention to lifestyle changes of tourists that create demand for more targeted and personalized offer of tourism products. It assesses the growing importance of complementary tourism services, whose task is easier and enjoyable participation in the tourism and especially in the services of free time, where an important role is occupied by the animation. The aim is to emphasize the importance of new professional profiles in the travel industry with a focus on animation.

Key words

Lifestyle, free time, complementary tourism services, animation in tourism, types of animation services, programs of animation, animator.

ÚVOD

Cestovní ruch můžeme mimo jiné charakterizovat jako zvláštní formu uspokojování potřeb lidí v oblasti volného času, rekreace a cestování. Existuje široké spektrum způsobů, jak tyto potřeby účastníků cestovního ruchu uspokojit. Vzhledem k tomu, že způsob života

člověka se neustále mění, mění se i jeho základní hodnoty, tím i životní styl a nároky na trávení volného času.

Cestovní ruch by měl flexibilně reagovat na tyto změny a přizpůsobit svou nabídku produktů případným zájemcům o cestování. Je nutné akceptovat skutečnost, že trh je stále profesionálnější, čitelnější, potřeby lidí náročnější, konkurence tvrdší a dravější. Příčinou jsou změny v technologiích, demografické, ekonomické změny, mění se i životní styl lidí.

Z těchto příčin je nutné v rámci cestovního ruchu vytvářet ambicióznější plány, strategické inovace a nové nápady. Použitím nových technologií dochází k převratným změnám především v oblasti rozšíření služeb zákazníkům.

ANIMACE JAKO DOPLŇKOVÁ SLUŽBA CESTOVNÍHO RUCHU

Účastníkům cestovního ruchu jsou kromě základních služeb cestovního ruchu poskytovány i služby doplňkové, jejichž význam v cestovním ruchu je stále větší. Doplňkové služby ulehčují a zpříjemňují účast na cestovním ruchu, a to především v oblasti služeb volného času, kde významnou roli mají služby animační.

V poptávce cestovního ruchu se projevují nové potřeby lidí při cestování, jako touha po změně, po nových rolích, naplnění fantazijních a romantických představ, touha po dobrodružství, poznání, snaha porozumět odlišným kulturám, tradicím, zvykům, zvládat nové prožitkové a fyzické výzvy, prožívat neobyčejné i zvláštní a především intenzivní zážitky. Roste tak význam péče o zábavu zákazníků v rámci dovolené (animační programy, společenské a sportovní aktivity). V těchto souvislostech se v oblasti doplňkových služeb cestovního ruchu etabluje pojem animace.

Termín slova animace je odvozen z latinského slova „anima- duch, duše“. Sloveso animovat znamená v překladu „oduševňovat“, též povzbuzovat, bavit. J. Orieška vysvětluje pojem animace doslovně: „Animaci je možno definovat i jako stimulování těla, mysli a účasti na společenských akcích. Pokud tyto stimuly pocházejí od lidí (animátorů), hovoříme o personální (primární) animaci, sekundární je animace tiskem.“[1]

Pedagogický slovník definuje animaci jako výchovnou metodu založenou na nedirektivních a akčních metodách povzbuzování mladých lidí k hledání vlastní cesty životem a schopnosti realizovat svou svobodu a autonomii. Základem je velké množství přiměřených, zajímavě strukturovaných pozitivních možností seberealizace (sport a akce s intenzivním rekreačním režimem, kultura aj.) [4].

Podle Kapláňka se slovo animace často užívá jako souborné označení her a jiných technik motivujících zábavu a odbourání bariér ve společenském styku. S tímto pojetím animace se setkáváme mimo jiné i cestovním ruchem nebo při organizaci sportovních a jiných akcí v rámci animačních programů. Pokud budeme vycházet ze základního vymezení animace, můžeme zaznamenat různé modely animace: divadelní animace spočívající v motivování zábavy v turistických střediscích, animace redukováná pouze na používání animačních technik k povzbuzení komunikace ve skupině, herní animace nebo sociálně-kulturní animace.

Animace v cestovním ruchu se řídí aspekty pedagogiky volného času, kde základem je dobrovolnost, možnost volby, prostor pro iniciativu, komunikace a zážitkovost [4].

ANIMÁTOR

Ústředním prvkem animace jsou zúčastněné osoby, které mezi sebou vytvářejí autentické vztahy. V této skupině zaujímá zvláštní místo animátor, který disponuje speciálními kompetencemi [2].

Opaschowski definuje čtyři takové kompetence:

- umožňovat komunikaci
- dávat prostor kreativitě
- podporovat formování skupiny
- usnadňovat účast na kulturním životě

Pásková a Zelenka vymezují pojem animátor takto: Animátor (angl. animateur) je osoba, která je odpovědná za plánování a organizování sociálních, kulturních, sportovních a dalších aktivit volného času a za stimulaci cestujících zúčastnit se jich, a to v hotelu, turistické destinaci, na výletní lodi, zná cizí jazyk, kterým mluví většina cestujících.

Evropská norma definuje profesi takto: animátor – odpovídá pojmu koordinátor (animateur), tj. fyzická osoba odpovídající za plánování volného času a dozor nad programy v rámci volného času a sportovními programy, která povzbuzuje cestující, aby se těchto programů zúčastnili, a mluví jazykem, jemuž rozumí většina cestujících.

Náročnost práce animátora můžeme dokumentovat na základě požadovaného profilu animátora, který byl vypracován poradci pro hotelový provoz Tyrolského ústavu pro rozvoj hospodářství v Innsbrucku a Institutem pro animaci a rozvoj komunikace ve Frankfurtu [1].

Animátor musí mít:

- schopnost kontaktu a komunikace
- kvalifikační vzdělání
- schopnost plánovat a organizovat tak, aby motivoval a nadchl
- všeobecné vzdělání

Na základě požadovaného profilu animátora vyplývají požadavky na kvalifikaci animátora:

1. Morálně-volní vlastnosti, které se nelze naučit:

- zájem a sympatie k ostatním lidem
- přívětivost v kontaktu
- schopnost prožitku
- veselost

2. Znalost a zkušenosti v jednání s lidmi, schopnost komunikace s lidmi. Tyto schopnosti lze zdokonalovat cíleným školením. Pomocí dynamických skupinových kurzů lze cvičit řečnické a diskusní techniky, lze se dovědět o očekáváních a potřebách lidí na dovolené.

3. Animátor má mít nejméně v jednom oboru profesionální znalosti, které použije ve své profesní výuce.

Na základě zkoumání vývojových trendů cestovního ruchu ve světě je patrné, že klienti se stále častěji orientují na skutečně intenzivní zážitky, které jsou v čase dovolené k dispozici, díky dobře a všestranně připraveným animátorům. Je zřejmé, že činnost dobře a všestranně připraveného animátora vede k obohacení tradičního chápání rekreace a turismu [1].

ANIMACE A CESTOVNÍ RUCH

Formy cestovního ruchu jsou založeny na motivaci účastníka cestovního ruchu. Důležitou úlohu v rámci nabídky produktu hraje odborník cestovního ruchu, který dokáže nabídnout odpovídající zážitky a zároveň vytvořit program a řídit příslušné volnočasové aktivity. Nové tendence ve vývoji cestovního ruchu jsou zaměřené na animační zážitkové služby a propojenost s volným časem v rámci dovolené. Současným trendem je využití formy zážitkového cestovního ruchu a vytváření jedinečných a konkurenceschopných animačních programů. Úspěšnost podnikání v cestovním ruchu je závislá na produktu, který uspokojuje přání a potřeby účastníků cestovního ruchu a vytváří tak komplexní zážitek.

Produkt cestovního ruchu nabízí nositel primární nabídky (destinace cestovního ruchu) a poskytují nositelé sekundární nabídky (subjekty cestovního ruchu). Chce-li být destinace konkurenceschopná na trhu cestovního ruchu, musí zvyšovat prodej. Je tedy nutné produkt cestovního ruchu inovovat v souladu s aktuálními trendy a požadavky poptávky. Animace pro danou destinaci je důležitým, originálním nástrojem v nabídce této destinace a hraje významnou roli při vytváření *genius loci*. Turista prostřednictvím nabídky animačních programů lépe procítí místní atmosféru. Pozitivní *genius loci* motivuje návštěvníky k opakované návštěvě dané lokality [3]. Animace v cestovním ruchu nabývá stále více na významu především v rámci velkých středisek cestovního ruchu a v rekreačních centrech *honey-pot* a hotelů [1].

Ve většině hotelů a restaurací je animace zaměřena na nabídku folklórního programu s tradičním pokrmem dané destinace a následnou nabídkou animačního programu. V posledních letech zaujímá zákazník novou, centrální pozici, vše je podřízeno hostům, jejich požadavkům a očekávání.

S rostoucím významem doplňkových služeb v cestovním ruchu, rostou i nároky na odbornou kvalifikaci zaměstnanců. Vzdělávání odborníků v oblasti animace předpokládá odbornost v cestovním ruchu se specifickým zaměřením na širokou škálu dalších dovedností, kde důležitou roli hraje dobrá pedagogická příprava a zároveň musí mít fyzické a psychické předpoklady pro vykonávání této funkce. Pro animátory jsou určeny speciální vzdělávací kurzy s rozlišením dětský animátor a animátor pro dospělé. Pro budoucí přípravu animátorů je nutné se zaměřit na praktickou jazykovou výuku, přípravu v oblasti informatiky, sportovního managementu, marketingu, ale i ekonomie a práva. Zásadní je zabezpečení přípravy v oblasti společensko-vědní se zaměřením na přípravu psychologickou. Podle slov pana Sigurt Agricola (Německá společnost pro volný čas): „Lze být činný mnohými formami kvalifikovaného profesního vzdělání v oblasti volného času, protože volný čas je obor průřezový.“ [1]

ZÁVĚR

Animativní péče o hosty je základem obohacení nabídky cestovního ruchu a tedy i jednou z priorit rozvoje cestovního ruchu. Pomocí vhodné nabídky služeb volného času a animace můžeme dosáhnout zvýšení rekreačního efektu pobytu hosta v zařízení nebo středisku cestovního ruchu.

Chceme-li oslovit širokou veřejnost a akceptovat její potřeby, musíme vytvořit široké spektrum různých forem aktivit ve volném čase s patřičným technickým, materiálním a personálním zabezpečením. Cestovní ruch musí umět flexibilně reagovat na nové přístupy v oblasti volného času a přizpůsobit svou nabídku produktů případným zájemcům.

Animace je příležitostí pro rozšíření nabídky provozovatelů služeb z hlediska programové stránky. Představuje možnost přeměny realizačních potřeb účastníků cestovního ruchu na potřeby cílové a tím nabízí obecně širší marketingové příležitosti [5].

Mgr. Věra Fišerová

Katedra cestovního ruchu VŠH v Praze

Svidnická 506

181 00 Praha 8

fiserova@vsh.cz

LITERATURA

- [1] Čertík, M. Fišerová, V.: Volný čas, životní styl a cestovní ruch. Vysoká škola hotelová v Praze 8, Praha 2009, ISBN 978-80-86578-93-4
- [2] Kaplánek, M. www.tf.jcu.cz/getifilie/7c82b7262642b198, Animace jako výchovná metoda, Animace skupiny-metoda nedirektivní výchovy, staženo dne 13.9.2010
- [3] Pásková, M. Zelenka, J.: Výkladový slovník cestovního ruchu. Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha 2002
- [4] Pávková, J. Hájek, B., Hofbauer, B., Hrdličková, V., Pavlíková, A.: Pedagogika volného času, Portál, Praha 2002, ISBN80-7178-711-6
- [5] Štyrský, J.: STUDIA TURISTIKA online časopis pro vzdělávání v cestovním ruchu, Vysoká škola polytechnická Jihlava, 2/2010, s. 17. Zamyšlení nad možnostmi propojení moderního cestovního ruchu a sportovně rekreačních aktivit v bakalářském studiu cestovního ruchu
- [6] Fišerová V. 2010. Nové přístupy v pedagogice volného času a jejich aplikace v cestovním ruchu: In. Sborník recenzovaných příspěvků z mezinárodní vědecké konference, Hotelnictví, turismus a vzdělávání dnes a zítra Praha 2010, Vysoká škola hotelová v Praze 8, spol. s r.o., s. 26–33, ISBN978-80-87411-06-3

AKTUÁLNOST A DÔLEŽITOSŤ ANIMÁCIE V SLUŽBÁCH CESTOVNÉHO RUCHU

THE TIMELINESS AND IMPORTANCE OF ANIMATION IN TOURISM SERVICES

Daniela Hrehová

Abstrakt

Vízia: Cestovný ruch je odvetvím budúcnosti, preto je stále potrebné prispôsobovať sa zmenám nárokov prichádzajúcich klientov. Animačné služby (ako doplnkové služby cestovného ruchu) umožňujú naplniť želania a potreby klientov vo voľnom čase.

Cieľ: Poukázať na dôležitosť animácie v cestovnom ruchu. Existuje veľké množstvo štúdií o službách v cestovnom ruchu, ale len málo z nich ponúka súhrnný a štruktúrovaný prehľad o animácii a o tvorbe animačných aktivít v cestovnom ruchu.

Zistenia: Pobyty a rekreácie založené na pasívnom prijímaní služieb sú menej účinné ako pobyty a rekreácie založené na aktívnom animačnom prístupe, aktivujúce širšie spektrum klientov. Kombinácia zážitkovej animačnej aktivity s následnou reflexiou je obzvlášť účinná v modernom cestovnom ruchu. Postranným efektom týchto služieb by malo dôjsť k zvýšeniu konkurencieschopnosti a stabilizácii operátorov na trhu cestovného ruchu.

Kľúčové slová

Cestovný ruch, animácia, voľný čas, klient

Abstract

Vision and context: Tourism is a sector of the future, so it is still necessary to adapt to changing demands of incoming clients. Animation Services (as complementary tourism services) helps fill the wishes and needs of the clients leisure.

Goal: To show the importance of animation in tourism. There are many studies on tourism services, but only a few offer a comprehensive and structured overview of animation and animation-making activities in tourism.

Findings: Vacation and recreation based on the passive receiving services are less effective than stay and recreation-based approach to active animation, activating a wider range of clients. The combination of experiential activities, followed by an animation reflection is particularly efficient in the modern tourism. As the side effect of this, tourist operators should increase their competitiveness and stabilize their positions in the tourist traffic market.

Key words

Tourism, animation, leisure, client

ÚVOD

Cestovný ruch a služby cestovného ruchu ako také, patria v ostatných rokoch medzi najdynamickejšie sa rozvíjajúce odvetvie v moderných, ekonomicky vyspelých spoločnostiach. Nárast sféry služieb je tiež jednou z najvýraznejších charakteristík súčasného sveta. Ide o služby spojené s voľným časom, s poskytovaním ktorých sa spája slovo animácia. V ostatnom období aj na trhu cestovného ruchu badať zvyšujúcu sa diferenciáciu zvykov, nárokov a želaní. Z poznania súčasného stavu a z očakávania trendov v turizme a rekreácii v prvom desaťročí 21. storočia v celosvetovom meradle jednoznačne vyplýva odklon od pasívnych spôsobov trávenia voľného času a dovoleníek. Čoraz viac ľudí uprednostňuje a bude vyhľadávať príležitosti na aktivity, na osobnú angažovanosť, na zapájanie sa do činností, ktoré im prinesú nové, nevšedné zážitky. Z druhej strany však, len menšia časť dovolenkárov v turistických strediskách a hotelových hostí je pripravená a schopná vymaniť sa z každodenného stereotypu a zorganizovať svoj pobyt bez pomoci, či asistencie zvonku. Záujem venovať sa želanej aktivite je často blokovaný vlastnou pohodlnosťou, ale najmä absenciou jasných príležitostí a ponúk. Možno teda konštatovať, že správanie ľudí vo voľnom čase je v podstatnej miere určované potrebou cítiť sa dobre a obohacujúco stráviť mimopracovný čas, k čomu v prevažnej miere ľudia očakávajú podnet zvonku. Potreby a motivácie sú významnou hybnou silou ľudskej aktivity. Z hľadiska subjektívneho prežívania voľného času za najvýznamnejšie vplyvy možno označiť štyri trendy – smery vývoja postojov spoločnosti (ako celku) k hodnotám:

- odklon od prílišného zdôrazňovania ekonomických hodnôt, relatívne „prehodnocovanie hospodárstva“ vo vzťahu k iným oblastiam života a záujmov;
- rast významu nehmotných hodnôt (zdravie, životné prostredie, príroda, vedomosti, vzdelanie);
- rastúci odboj proti všeobecnej anonymite v mase;
- silnejúca snaha po nezávislosti, ktorá je spätá s oslobodením sa od istých spoločenských noriem a tlakov [16, s. 44].

Spoločenský vývoj spôsobil zánik mnohých noriem, tradícií, vzorov a zvyklostí správania sa, okrem iného aj aktivít vo voľnom čase. Moderný človek potrebuje podnet, námet, inšpiráciu, ako si užiť voľný čas. A to je náplňou animácie cestovnom ruchu – oživiť voľný čas klientov ponukou zaujímavých činností, vyvolať nadšenie, oduševnenie pre účasť na programoch a činnostiach.

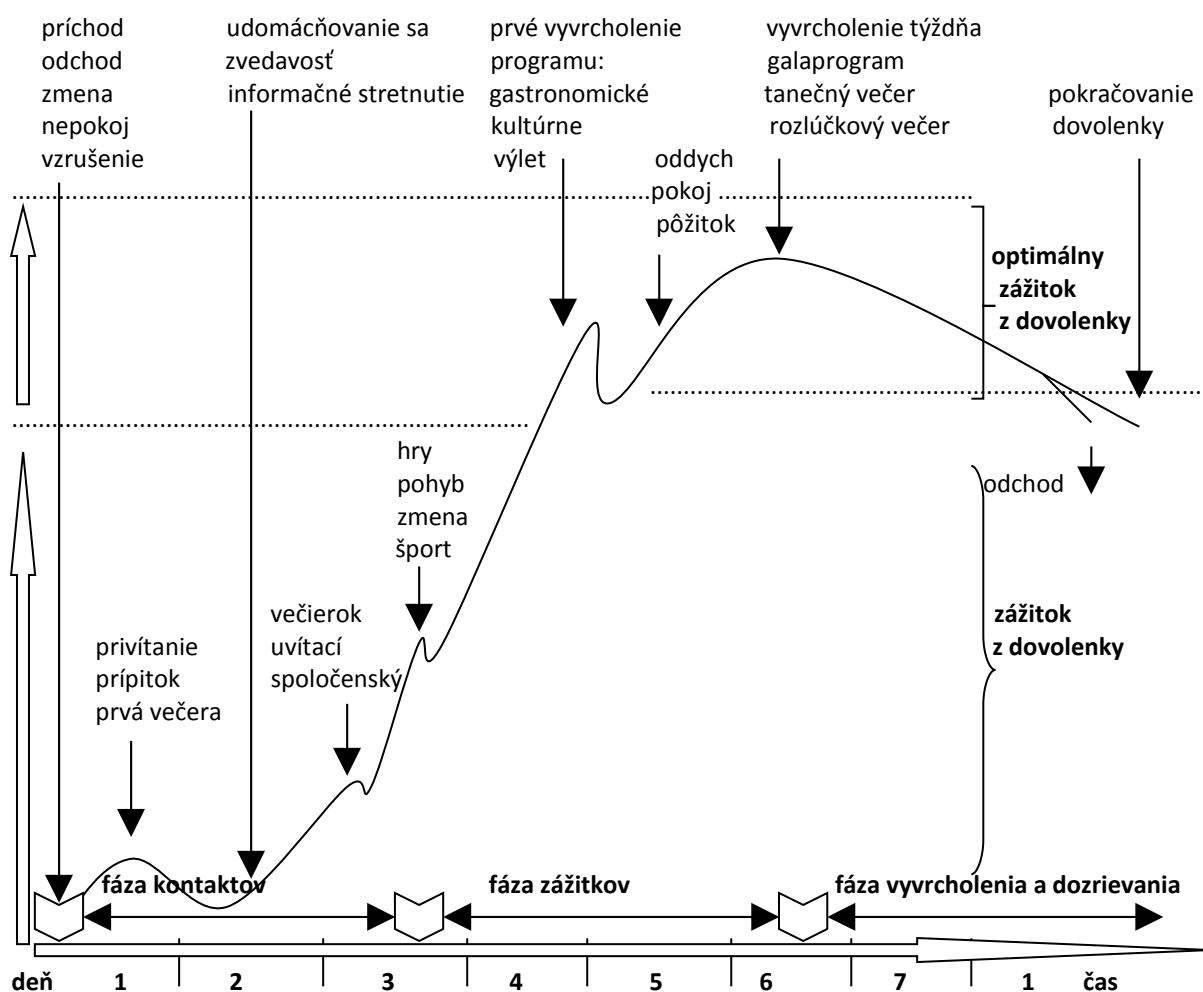
ANIMÁCIA AKO ÚČINNÝ NÁSTROJ V CESTOVNOM RUCHU

Moderná spoločnosť klade stále väčší tlak na bežný život človeka a tak stimuluje jeho dopyt po voľnom čase a relaxácii. Voľný čas znamená priestor pre oddych, rekreáciu, zábavu, spoločenské kontakty, pre seberealizáciu na základe vlastných potrieb, záujmov a podľa vlastných slov [16, s. 22-23]. Rozhodujúcim kritériom sú slová „môžem“, „chcem“ a „mám chuť“ – to znamená možnosť širokej voľby oproti „musím“ [14], [13]. Voľný čas je funkciou ľudského života, determinovaný je charakterom pracovnej činnosti. Je to čas, v ktorom sa človek slobodne rozhoduje a vykonáva také činnosti, ktoré mu prinášajú potešenie, zábavu, odpočinok), ktoré viac či menej rozvíjajú a obnovujú jeho telesné a duševné schopnosti, prípadne tvorivé sily. Tým dochádza k naplňaniu viacerých funkcií voľného času, hlavne rehabilitačnej (odpočinok), duševno-hygienickej (zábava, uvoľnenie, rozptýlenie) a funkcie

rozvoja osobnosti (má viesť k všestrannému rozvoju osobnosti človeka) [16, s. 13]. Obohatenie voľného času počas účasti na cestovnom ruchu je úlohou animácie. Animácia je súčasťou produktu dodávateľov služieb (hlavne hotelov), organizátorov služieb cestovného ruchu (touroperátorov) a súčasťou komplexného produktu cestovného ruchu. Patrí k doplnkovým službám [3, s. 97-104], ktoré sú dôležité v procese rozhodovania sa zákazníka o účasti na cestovnom ruchu [4].

Animácia sa stala európskym pojmom pre činnosti vo voľnom čase, čo potvrdzuje jej približne rovnaké znenie takmer vo všetkých jazykoch napr. francúzsky – animation, chorvátsky – animacija, nemecky – animation, španielsky – animación, taliansky – animazione alebo turecky – animasyon. Pojem animácia a animácia ako služba sú osobitne známe v krajinách okolo Stredozemného mora, v ktorých turizmus zaujíma významné miesto v ekonomikách týchto krajín. V anglicky hovoriacich krajinách sa tento pojem výrazne fixoval v oblasti filmu (animačný – trikový film), následne sa objavil v oblasti výpočtovej techniky (grafika), preto sa v turizme niekedy používa aj iný, významovo a obsahovo identický pojem „Guest Relations“. Avšak treba zdôrazniť, že v definovaní animácie, s cieľom rozveseľovať, zabávať, povzbudzovať respektíve aktívne využívať voľný čas, nie je medzi odborníkmi úplná zhoda. Neexistuje všeobecne platná definícia, ale v každej sa zjavne alebo skryte vyskytuje podstatný zmysel animácie a to je záujem o človeka, práca pre jeho úžitok a zážitok [26].

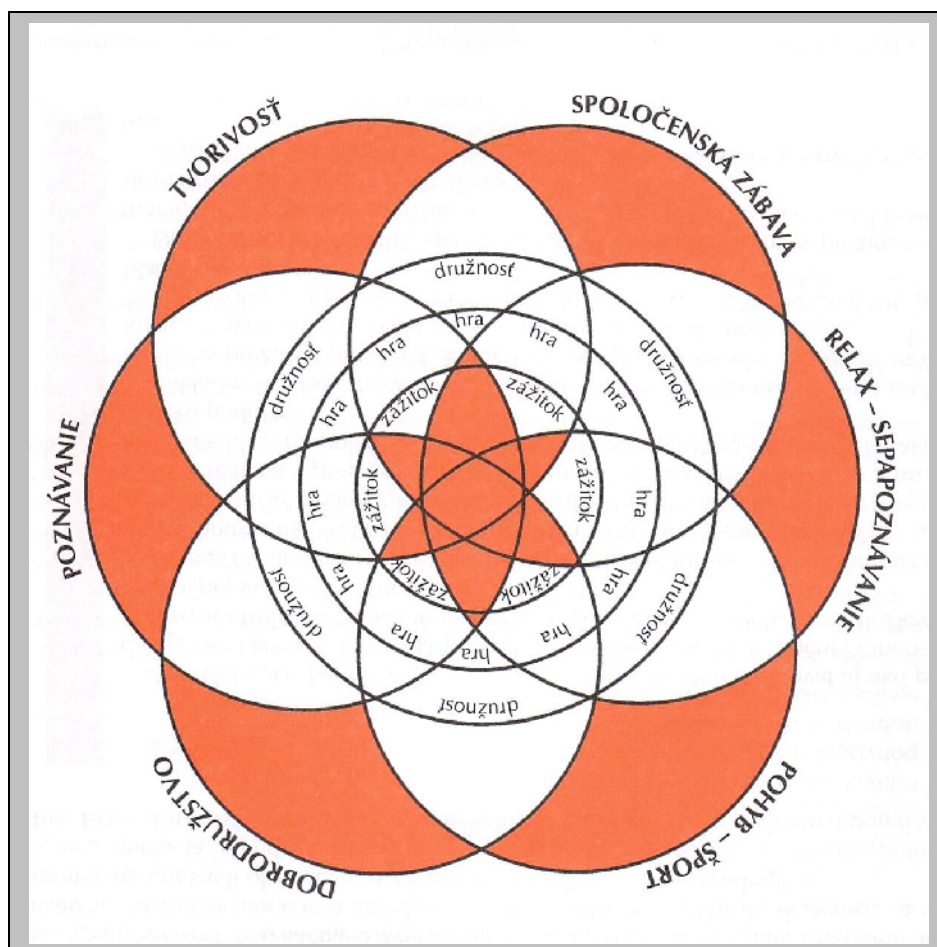
Obrázok 1: Potenciál aktivít

Zdroj: Vlastné spracovanie

Bez ohľadu na to, aká činnosť tvorí hlavnú náplň programu, každá animácia musí obsahovať tri základné zložky: zážitok, hru a družnosť (Obr. 2).

Obrázok 2: Zložky a obsahové oblasti animácie

Zdroj: [13]kriz

Pre potreby praxe sú činnosti z pohľadu špecifických podmienok a postupov ich uskutočňovania rozdelené do šiestich okruhov – animačných oblastí. Jednoznačné zaradenie jednotlivých oblastí nie je možné, pretože viaceré sa môžu vzájomne prekrývať. Každé stredisko cestovného ruchu má špecifickú primárnu a sekundárnu ponuku, ktorá určuje jeho atraktivitu s cieľom postarať sa o voľný čas návštevníka s využitím špecifických predpokladov strediska [3].

Tabuľka 1: Príklady animačných činností podľa typu strediska cestovného ruchu

Typ strediska	Príklady typických animačných činností
Mestské stredisko	
kultúrno-historické	vzdelávanie, poznávanie, objavovanie
administratívno-správne	družnosť
obchodno-priemyselné	tvorivosť
Kúpeľné stredisko	
termálne	odpočinok
klimatické	uvoľnenie
	tvorivosť

Stredisko rekreácie cestovného ruchu	
strediská kúpania a vodných športov v nížine	pohyb a šport družnosť
strediská turistiky a vodných športov v podhorskej krajine	dobrodružstvo
strediská turistiky a zimných športov v horskej krajine	
Rekreačná obec	
s výlučne rekreačnou funkciou	družnosť
s prevládajúcou rekreačnou funkciou	tvorivosť
s doplnkovou rekreačnou funkciou	vzdelávanie, poznávanie, objavovanie
Chatovisko	
pri vodnej ploche	pohyb a šport
ostatné	dobrodružstvo vzdelávanie, poznávanie, objavovanie
Výletné miesto s atraktivitami	
prírodnými	pohyb a šport
antropogénnymi	družnosť
organizovanými podujatiami	vzdelávanie, poznávanie, objavovanie

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa Križanovej [15]

Animačné aktivity sa majú tvoriť tak, aby uspokojili potenciálne potreby a želanie zákazníkov. O konceptoch a charakteristike animácie sa nedočítame veľa v anglickej či slovenskej literatúre cestovného ruchu [21]. Správy o rastúcej potrebe animačných aktivít nielen v gréckych prázdninových destináciách potvrdzujú viac grécke literárne zdroje [1],[6], kde animácia má dlhodobú tradíciu. Dnes v Grécku 750 hotelov Resort ponúka animačné programy [12]. Mnoho ďalších odborných publikácií je dokladom účinného nástroja animačných aktivít v cestovnom ruchu [8], [10], [17]. Je citeľné, že kreatívne vytvárané a inovované koncepty animačných programov v hoteloch, rekreačných strediskách a cestovných kanceláriách reagujú na stále sa meniacu situáciu na trhu, neberúc do úvahy čisto ekonomické ciele a sociálne aspekty [21, s. 8-9]. Pričom koncept animácie musí byť zoskupený okolo role animátora, čo vyžaduje celý rad vzájomne prepojených schopností, zručností a inteligencie [22]. Autori Crouch, Ritchie [7] a Ferreira [11] dodávajú, že voľný čas a animačné, rekreačné, kultúrne služby predstavujú pre cestovný ruch dynamické prvky. Animáciu, spolu s ubytovacími, stravovacími, cestovnými službami, či rent-car službami považujú za tzv. prvky mobility [19]. Cestovný ruch animácie je stále ešte na neuspokojivej úrovni. Dobrá animácia je často dôvodom pre turistov k návratu do miesta určenia [25]. Cestovné kancelárie a propagatelia turistických služieb by sa mali postarať o očakávaná a potreby zákazníkov a rozvíjať kvalitu animačných služieb [5], [2]. Súvisí to aj so zmenou a posunom v preferenciách turistov, od štandardného masového cestovného ruchu k menej „konzumným“ spôsobom trávenia voľného času, ktoré prispievajú k návštevníkovmu osobnému a kultúrnemu obohateniu [9], [18]. Tento typ návštevníka bude čoraz viac nahrádzať tradičného návštevníka typu dovolenka slnko a pláž v prospech dovolenky doma a využívajúci celý diapazón animačných aktivít. Pri zohľadnení všetkých skutočností, cestovný ruch bude musieť robiť kompromisy (viac ako je tomu teraz) medzi filozofiou, trhovým úspechom a potrebami klientov. Musí sústrediť svoju pozornosť

na doteraz nedocenené animačné služby, nasmerovať ich na existujúci dopyt a pripraviť „ich“ pre blízku budúcnosť.

ANALÝZA A VYHODNOTENIE VÝSLEDKOV PRE ÚČELY DISKUSIE O ÚLOHE ANIMÁCIE V CESTOVNOM RUCHU

Animácia sa stáva čoraz viac dôležitejším prvkom cestovného ruchu. Predchádzajúca teoretická analýza názorov na animáciu v cestovnom ruchu ukázala, že dopyt po kvalitnej animácii sa bude zvyšovať, aj cez problémy, ktorým čelí slovenský, ale aj medzinárodný cestovný ruch v súčasnej dobe.

Cieľ:

Hlavným cieľom predkladaného prieskumu bolo zistiť úlohu animácie v cestovnom ruchu vo vzťahu ku klientom na Slovensku. Účelom bolo zistiť:

- ako vplýva na klientov cestovných kancelárií ponuka animačných služieb,
- či sú animačné služby pre klientov rozhodujúcou determinantou pri výbere dovolenky.

Metóda:

Pre získanie empirických údajov bol použitý dotazník. Otázky boli konštruované ako súbory položiek s uzatvorenými a otvorenými odpoveďami. Získané empirické údaje boli spracované jednoduchou analýzou rozptylu ONEWAY.

Organizácia zberu údajov:

Empirické údaje boli zbierané v Košiciach v marci 2010.

Výberový súbor:

Výberovú vzorku tvorili respondenti – klienti rôznych cestovných kancelárií (bez špecifikovaného výberového znaku) v súhrnnej počte N=138.

Interpretačná časť :

Tabuľka 2: Vek a pohlavie respondentov

VEK	do 25	25 – 40	40 – 60	nad 60	spolu	%
Muži	6	21	19	1	47	34
Ženy	9	45	36	1	91	66
Spolu	15	66	55	2	138	100

Zdroj: vlastné spracovanie

Najpočetnejšou skupinou 49% boli respondenti vo veku od 25 do 40 rokov. 39% tvorili respondenti v rozmedzí 40–60 rokov, mládež do 25 rokov a seniori boli zastúpení 12%.

Tabuľka 3: Respondenti podľa pohlavia

Pohlavie	Počet	%
Muž	47	34
Žena	91	66

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky vyplynul zaujímavý výsledok, že v prevažnej miere sa prieskumu zúčastnili ženy, a to 66% a len jedna tretina (34%) z respondentov boli muži. Tento výsledok pravdepodobne ovplyvnil fakt, že ženy prejavujú väčší záujem o sféru služieb v cestovnom ruchu.

Tabuľka 4: Respondenti podľa rodinného stavu

Rodinný stav	Počet	%
slobodný/ ná	39	28
ženatý/ vydatá	84	61
vdova/ vdovec	1	1
rozvedený/ ná	14	10

Zdroj: vlastné spracovanie

Najpočetnejšiu skupinu respondentov (73%) tvorili respondenti žijúci v manželskom zväzku. Priestor dostali aj perspektívni rodičia, keďže 28% z opýtaných označili odpoveď slobodný/ná. Táto skupina respondentov najväčšmi využíva služby cestovných kancelárií.

Tabuľka 5: Respondenti podľa vzdelania

Vzdelanie	Počet	%
základné	1	1
stredoškolské bez maturity	8	6
stredoškolské s maturitou	101	73
vysokoškolské	28	20

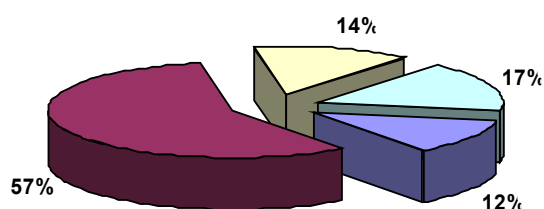
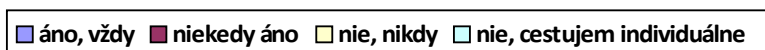
Zdroj: vlastné spracovanie

Najväčšiu skupinu tvorili stredoškolsky vzdelaní ľudia s maturitou (73%), nižšie percento (20%) bolo zaznamenané u respondentov s vysokoškolským titulom a len 6% predstavovali ľudia so stredoškolským vzdelaním bez maturity, 1% ľudia so základným vzdelaním.

Analýza výsledných odpovedí.

Tabuľka 6: Využívanie služieb cestovných kancelárií a agentúr klientmi

Otázka 1: Využívate služby cestovných kancelárií a agentúr?	Počet
áno, vždy	17
niekedy áno	79
nie nikdy	19
nie, cestujem individuálne	23

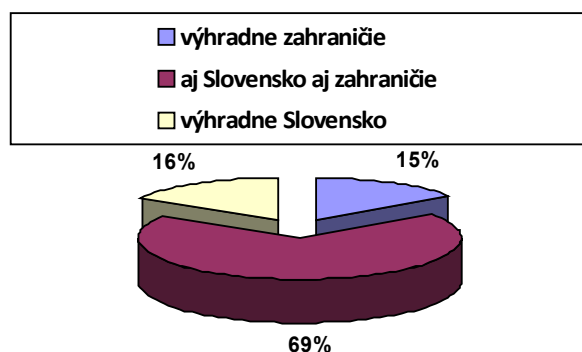

Zdroj: vlastné spracovanie

Z grafického znázornenia (Tabuľka 6) vyplýva, že nadpolovičná väčšina (57%) z opýtaných niekedy využíva služby cestovných kancelárií a agentúr a 12% respondentov ich využíva vždy pri výbere zájazdu alebo pobytu. Spolu až 69 % z opýtaných aspoň raz využilo ponuku týchto poskytovateľov služieb.

Tabuľka 7: Preferovanie destinácií pri výbere dovolenky

Otázka 2: Uprednostňujete zahraničie alebo dovolenkujete doma na Slovensku?	Počet
výhradne zahraničie	21
aj zahraničie aj Slovensko	94
výhradne Slovensko	22

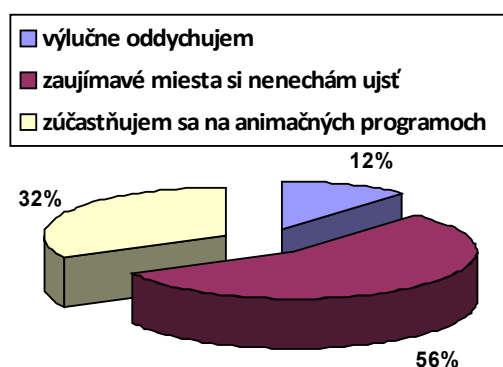

Zdroj: vlastné spracovanie

Priaznivé nielen pre národné hospodárstvo sú výsledky vyplývajúce z tabuľky 7, kde až 69% z opýtaných podporuje aktívny domáci cestovný ruch. Rovnako potešiteľný je i fakt, že Slováci (16%) preferujú výhradne domáci cestovný ruch pred zahraničným, hoci iba s rozdielom 1%. To nás len utvrdzuje v téze, že na Slovensku je veľký potenciál cestovného ruchu a tiež záujem zo strany domáceho spotrebiteľa o služby v tomto sektore. Čo nás vedie k potrebe budovania ďalšej infraštruktúry a skvalitňovania služieb.

Tabuľka 8: Trávenie voľného času počas dovolenky alebo rekreácie

Otázka 3: Počas dovolenky alebo rekreácie radšej oddychujete alebo využívate svoj voľný čas aktívne?	Počet
výlučne oddychujem, nič iné ma nezaujíma	16
oddychujem, ale zaujímavé miesta si nenechám ujsť	78
zúčastňujem sa na animačných programoch	45

Zdroj: vlastné spracovanie

Väčšina z opýtaných (56%) označila možnosť, že počas dovolenky alebo rekreácie rada oddychuje, ale zaujímavé miesta si nenechá ujsť. To znamená, že fakultatívne výlety, rôzne atrakcie, prehliadky okolia, pamiatky a pozoruhodnosti sú pre cestovné kancelárie a domácich podnikateľov prostriedkom získania si klientov. Z výsledkov (Tabuľka 8) sme postrehli, že respondenti (12%) vo vekovej kategórii do 25 rokov označovali najčastejšie

odpoveď „výlučne oddychujem, nič iné ma nezaujíma“. Respondenti vo veku od 25 – 55 (najmä v zastúpení rodiny s deťmi) prejavili záujem o účasť na animačných aktivitách. 32 % signalizuje skôr „papučový“ a pohodlný spôsob života. I keď je človek stotožnený s myšlienkou aktívneho trávenia voľného času, napriek tomu hľadá výhovorky, ako ospravedlniť vlastnú pohodlnosť a nezúčastniť sa danej aktivity.

Tabuľka 9: Kritéria pri výbere ubytovacieho zariadenia

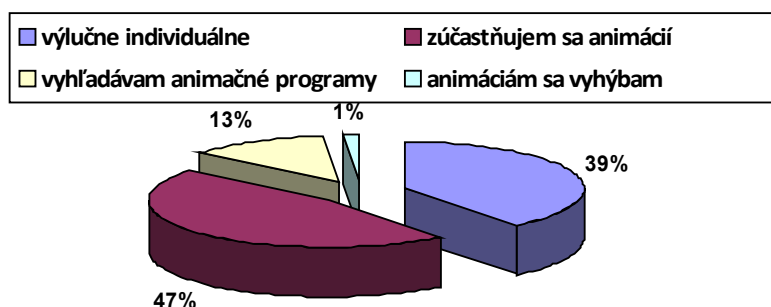
Otázka 4: Na čo sa zameriavate pri výbere ubytovacieho zariadenia?		Počet	%
1	kvalitu a spoľahlivosť služieb	40	29
2.	cenu	39	28
3.	vybavenie UZ	31	22
4.	Dostupnosť (vzdialenosť)	18	13
5.	širokú škálu animačných služieb	17	12
6.	vzhľad a veľkosť izby (apartmánu)	12	8
7.	doplňkové služby	11	8
8.	značku a renomé	10	7

Zdroj: vlastné spracovanie

V tejto otázke nás zaujímalo, podľa čoho si klienti najčastejšie vyberajú kategóriu ubytovacieho zariadenia. Tabuľka 9 uvádza poradie kritérií výberu – od najpreferovanejšieho hľadiska (1) až po najmenej preferované (8). Je potrebné poznamenať, že niektorí respondenti označili viacero kritérií, podľa ktorých sa rozhodujú. Na prvé miesto klienti kladú spoľahlivosť a kvalitu služieb (29%), ďalej cenu (28%) a potom vybavenie ubytovacieho zariadenia (22%) a širokú škálu animačných služieb (12%). Prekvapivo len 7% z opýtaných považuje za dôležitú pri výbere vybavenie ubytovacieho zariadenia, značku a renomé.

Tabuľka 10: Spôsob využívania voľného času počas dovolenky alebo rekreácie

Otázka 5: Na dovolenke alebo rekreácii radšej trávite voľný čas individuálne alebo využívate služby animátorov?	Počet
výlučne individuálne	55
zúčastňujem sa animačných programov sporadicky	65
vyhľadávam animačné programy	18
vyhýbam sa im, pripadá mi to trápne	2

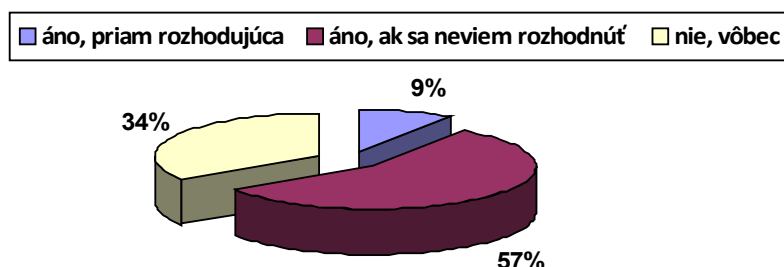

Zdroj: vlastné spracovanie

Takmer polovica respondentov (47%) odpovedala, že sa zúčastňuje animačných aktivít. Impulz z vonku, ako podnet na ich „rozhybanie“, tu vystupuje ako veľmi dôležitý faktor. Len 1% z opýtaných odpovedalo, že sa animáciám vyhýba.

Tabuľka 11: Dôležitosť animácie pri výbere dovolenky(zájazdu, pobytu)

Otázka 5: Pri výbere dovolenky (zájazdu, pobytu) je pre vás dôležitá ponuka animačných služieb?	Počet
áno, priam rozhodujúca	13
áno, ak sa neviem rozhodnúť, zaváži aj to	78
nie, vôbec	47

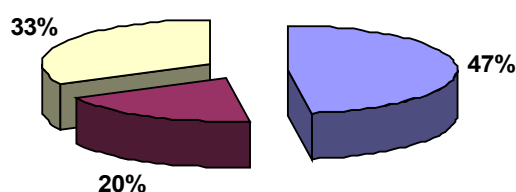
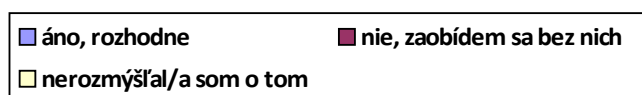

Zdroj: vlastné spracovanie

Až 57% respondentov zohľadňuje ponuku animačných služieb v konkrétnom ubytovacom zariadení alebo destinácii, ak sa nevedia rozhodnúť na základe iných, pre nich dôležitých kritérií. Aj z tohto dôvodu by mali mať hotely, penzióny a ďalšie ubytovacie zariadenia záujem na rozvíjaní svojej ponuky služieb aj v oblasti animácie.

Tabuľka 12: Animácia ako predstava ideálnej dovolenky

Otázka 5: Patria animačné služby k predstavám vašej „ideálnej dovolenky“?	Počet
áno, rozhodne	66
nie, zaobídem sa bez nich	27
nerozmýšľal/a som o tom	45

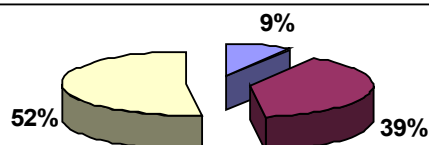

Zdroj: vlastné spracovanie

Aj z odpovedí na túto otázku (Tabuľka 12) vyplynul zaujímavý poznatok, a síce vysoké percento respondentov (47%), ktorí považujú animáciu za prostriedok k dosiahnutiu maximálneho pôžitku z dovolenky alebo rekreácie. Boli to respondenti prevažne vo veku 25 až 60 rokov. No až jedna tretina z opýtaných (33%) odpovedala, že nerozmýšľala nad tým, či je účasť na animačných činnostiach dôležitá pre zidealizovanie si dovolenky. Naopak, 20% ľudí presne vedelo, že nepotrebujú animáciu k dosiahnutiu tohto pocitu. Túto možnosť zaškrtovala najmä vzorka klientov vo veku do 25 rokov.

Tabuľka 13: Ochota klientov platiť za animačné služby

Otázka 6: Ste ochotní si priplatiť za animačné služby počas dovolenky alebo rekreácie?	Počet
jednoznačne áno	12
áno, za určitých okolností	54
nie, v žiadnom prípade	72

Zdroj: vlastné spracovanie

Z tabuľky 13 je zrejmé, že väčšina oslovených (52%) nie je ochotná priplácať za animačné aktivity počas dovolenky alebo rekreácie. I keď ich zabezpečovanie je značne finančne náročné, pre klientov by mali naďalej zostať neplatenou nadštandardnou službou v rámci balíka služieb.

Tabuľka 14: Preferencie druhov animačných činností

Otázka 7: Aké druhy animácie preferujete?		Počet	%
1.	zábavné	65	47
2.	detské	53	38
3.	športové	38	28
4.	kultúrno-spoločenské	27	20
5.	súťažné	24	17
6.	žiadne	15	11

Zdroj: vlastné spracovanie

Súdiac z výsledkov (Tabuľka 14) na otázku preferovania animácie, až 47 % respondentov označilo odpoveď – „zábavné“. Nielen medzi deťmi, ale aj medzi dospelými sa obľube tešia práve zábavné animačné programy. Druhé najobľúbenejšie aktivity sú detské, keďže ich označilo 38% z opýtaných. Veľkej obľube medzi respondentmi (28%) sa tešia i športové hry a súťaže.

Tabuľka 15: Návrhy respondentov na trávenie voľného času počas dovolenky alebo rekreácie

Otázka 8: Uveďte návrhy, svoje predstavy na trávenie voľného času počas dovolenky alebo rekreácie.		Počet	%
1.	fakultatívne výlety, prechádzky	76	55
2.	hry, súťaže, tanec	58	42
3.	čítanie kníh, časopisov	35	25
4.	športové aktivity	24	17
5.	„nič nerobenie“	13	9
6.	adrenalinové športy	5	4

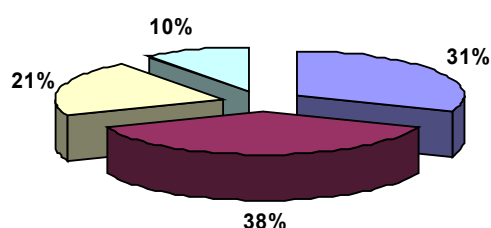
Zdroj: vlastné spracovanie

Nasledujúca tabuľka 15 znázorňuje vlastné návrhy respondentov na trávenie voľného času počas dovolenky alebo rekreácie zoradené zostupne podľa počtu súhlasných doplnených voľných odpovedí. Pre 55% respondentov sú fakultatívne výlety, vrátane prechádzok po okolí, najobľúbenejšími činnosťami počas dovolenky alebo rekreácie. 42% respondentov by uvítalo rôzne zábavné hry, pre 25% je najobľúbenejšou aktivitou čítanie kníh a časopisov, športové aktivity až s nádychom adrenalínu by uprednostnilo spolu až 21% respondentov, 9% trávi voľný čas absolútnym „nič nerobením“ (je potrebné podotknúť, že 95% z nich boli ľudia do 25 rokov).

Tabuľka 16: Zabezpečovanie voľného času deťom počas dovolenky

Otázka 9: V prípade, že cestujete s deťmi, ako im zabezpečujete trávenie voľného času?	Počet
vlastným programom	43
animáciami	52
nechávame im voľnosť	29
máme ich vždy pod dohľadom	14

■ vlastným programom	■ animáciami
■ nechávame im voľnosť	■ máme ich vždy pod dohľadom

Zdroj: vlastné spracovanie

Zaujímavým výsledkom prieskumu (Tabuľka 16) je fakt, že 31% opýtaných respondentov pripravuje počas dovolenky alebo rekreácie vlastný program pre deti. Z pohľadu cestovných kancelárií je potešujúce, že väčšina respondentov (38%) zabezpečuje voľný čas pre svoje deti práve animáciami. Vhodné by bolo získať i potenciálnych klientov, ktorí zaškrtnuli možnosť, že nechávajú deťom voľnosť. To, že animačné hry a činnosti patria medzi obľúbené medzi deťmi dokazujú aj výsledky tabuľky 17.

Tabuľka 17: Očakávania klientov od animačných služieb

Otázka 10: Čo očakávate od animačných služieb?	Počet	%
1. uvoľnenie a relax	49	36
2. zábavu	34	25
3. športové vyžitie	31	22
4. efektívne využitie voľného času	28	20
5. spoločenské vyžitie	26	19
6. zážitok	18	13
7. zoznámenie sa	14	10

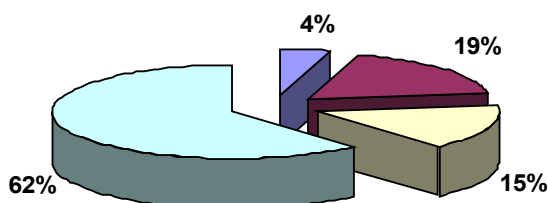
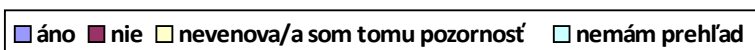
Zdroj: vlastné spracovanie

Hlavnou motiváciou účasti na animačných činnostiach (Tabuľka 17) je podľa 36% respondentov uvoľnenie, relax. Jedna štvrtina (25%) z opýtaných očakáva od animácie najmä zábavu. Je to pochopiteľné, pretože pracovné tempo a rytmus života dnešných ľudí je

naozaj stresujúce. Na ďalšie aktivity počas roka nie je veľa času a priestoru, preto je ponuka športových a spoločenských činností pre respondentov ideálnou príležitosťou na regeneráciu fyzických a psychických síl. 13% respondentov od animácie očakáva zážitok a 10% zoznámenie sa.

Tabuľka 18: Znalosť respondentov o zastúpení animácie na Slovensku

Otázka 11: Je animácia dostatočne zastúpená v slovenských ubytovacích zariadeniach?	Počet
ano	6
nie	26
nevenoval /a som tomu pozornosť	21
nemám prehľad	85

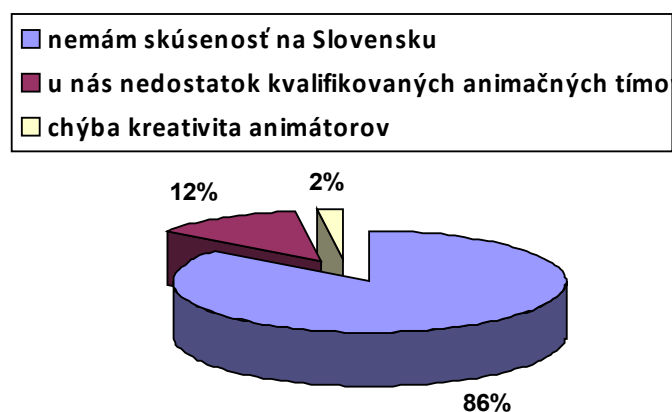

Zdroj: vlastné spracovanie

Spolu až 77% z opýtaných nemá prehľad alebo nevenovalo pozornosť otázke, či je animácia dostatočne zastúpená aj v slovenských ubytovacích zariadeniach. Je to pochopiteľné, pretože je stále nedostatok zariadení a cestovných kancelárií na slovenskom trhu, ktoré sa orientujú na sféru animačných služieb, pričom tie sú vo svete kľúčové v oblasti doplnkových služieb cestovného ruchu.

Tab. 19 Skúsenosti respondentov s animáciou na Slovensku a v zahraničí

Otázka 12: Aké sú Vaše skúsenosti s animáciou na Slovensku a v zahraničí?	Počet
nemám skúsenosť na Slovensku	118
u nás nedostatok kvalifikovaných animačných tímov	17
chýba kreativita animátorov	3

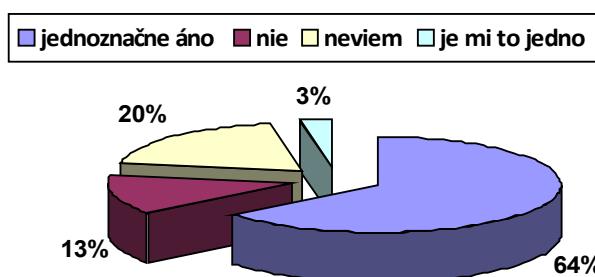

Zdroj: vlastné spracovanie

To, že až 86% z opýtaných uviedlo (Tabuľka 19), že nemá skúsenosť s animáciou na Slovensku pripisujeme fakt, že ponuka animačných služieb v domácom prostredí ďaleko zaostáva za zahraničnými destináciami. 12% respondentov si zase myslí, že na Slovensku nemáme dostatok kvalifikovaných osôb vykonávajúcich povolanie animátorov.

Tabuľka 20: Záujem o animáciu zo strany spotrebiteľov

Otázka 13: Privítali by ste širšiu ponuku animačných služieb v slovenských ubytovacích zariadeniach?	Počet
jednoznačne áno	89
nie	18
neviem posúdiť	27
je mi to jedno	4

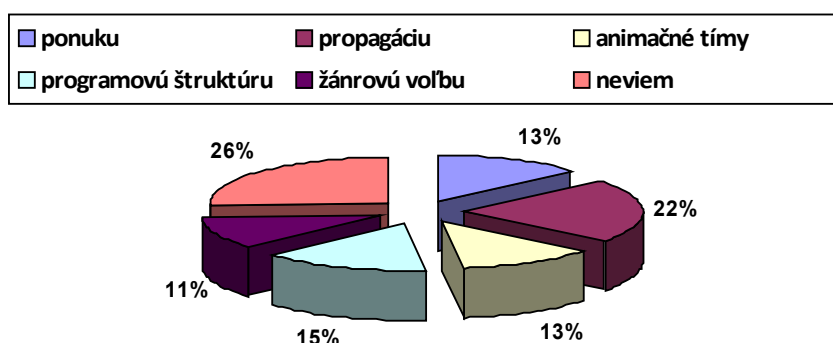

Zdroj: vlastné spracovanie

V tejto tabuľke 20 je vidieť perspektívny dopyt po animačných službách, ak bude na Slovensku adekvátna ponuka. Naše konštatovanie je podložené tým, že až 64% z opýtaných by na Slovensku rozhodne privítalo takúto ponuku.

Tabuľka 21: Návrhy na zlepšenie v rámci animačných služieb na Slovensku

Otázka 14: Čo by ste zlepšili v rámci animačných služieb na Slovensku?		Počet
1.	neviem	37
2.	propagáciu	32
3.	programovú štruktúru	23
4.	ponuku	18
5.	animačné tímy	18
6.	žánrovú voľbu	16

Zdroj: vlastné spracovanie

26% respondentov preukázalo nevedomosť v oblasti animačných služieb a ich ponuky na slovenskom trhu CR (Tabuľka 21). Najfrekvencovanejšou odpoveďou bola možnosť lepšej propagácie animačných aktivít, ktorú označilo 22% respondentov a zlepšenie programovej štruktúry, čo si myslí 15% z opýtaných. Zhodným počtom odpovedí (13%) navrhujú účastníci výskumu zlepšiť ponuku a animačné tímy v rámci animačných služieb na Slovensku.

ZÁVEREČNÉ ZHODNOTENIE

Spomalenie pasívneho zahraničného cestovného ruchu, hoci dočasného charakteru predovšetkým v dôsledku poklesu kúpyschopnosti obyvateľstva [24] predpokladá nákupnú turistiku na poli domáceho cestovného ruchu. Každoročne sa domáceho cestovného ruchu zúčastňuje takmer 70 % obyvateľov nad 18 rokov. Trend rastu kvality služieb je veľmi pomalý a navyše nevyrovnaný. Zásadný obrat v kvalite služieb a priblíženie sa medzinárodnému (západoeurópskemu) štandardu sa ešte nedosiahol. To predznamenáva urobiť mierny posun v prospech služieb cestovného ruchu [20] a v prospech odborného vzdelávania v oblasti cestovného ruchu do budúcnosti [23].

Na základe výsledkov môžeme konštatovať, že zaradenie animačných služieb počas dovolenky alebo rekreácie do ponuky cestovných kancelárií na tuzemskom trhu sa javí ako veľmi perspektívne, nakoľko respondenti prejavili veľký záujem o tento druh doplnkových služieb (47% respondentov sa zúčastňuje animačných aktivít; 57% respondentov zohľadňuje

ponuku animácií pri výbere dovolenky). Neustálym zvyšovaním úrovne služieb si cestovné kancelárie a agentúry môžu udržať svoju doterajšiu klientelu, no zároveň získavať nových klientov. Perspektívni do budúcnosti môžu byť práve tí respondenti, ktorí v dotazníku označili možnosť, že nevyužívajú ich služby. Nevyhnutná je ale vhodná marketingová stratégia, kde jedným z nástrojov by mohla byť práve koncepcia animačných aktivít s cieľom zintenzívniť zážitky spotrebiteľov, uspokojiť ich potreby a na základe spokojnosti si v nich získať stálych klientov.

Základom dobrého uspokojovania animačných aktivít pre klientov predpokladá:

- 1) zaistenie zodpovedajúcej úrovne infraštruktúry daného sektoru cestovného ruchu – jednak oblasť dopravenej infraštruktúry – najmä tej ktorá má význam pre cestovný ruch, dostupnosť je jeden z rozhodujúcich rozvojových faktorov pre kvalitné fungovanie cestovného ruchu (patria sem napríklad parkoviská, dojazdy k atrakciám cestovného ruchu, lanovky, cyklotrasy, hipo a pešie trasy, lyžiarske bežecké cesty);
- 2) budovanie kvalitnej prepracovanej a reanimácie supraštruktúry cestovného ruchu – ubytovacie a stravovacie zariadenia doplnené o systém doplnkových služieb a informačného systému s priestorovou orientáciou;
- 3) inováciu existujúcich a tvorba nových produktov/produktových balíčkov zameraných na poznávanie – historických, kultúrnych a architektonických atraktivít či na aktívne pobyty a športové aktivity;
- 4) vypracovanie globálnej marketingovej stratégie pre ponúkané lokality cestovného ruchu, vrátane jednoznačne definovaných cieľových skupín, ďalej spôsobov prezentácie animačných aktivít a propagácie a pod.

V súčasnosti sa problematike animácie v teórii i praxi venuje minimálna pozornosť. Predchádzajúce výsledky dokladujú, že ešte stále veľa klientov (81%) nemá skúsenosti s animátormi a s animáciou ako službou na domácom trhu cestovného ruchu. Dokonca 13% respondentov si myslí, že slovenskí animátori zaostávajú za zahraničnými kolegami. No povzbudzujúci je aspoň výsledok, že ak opýtaní klienti majú skúsenosti so slovenskými animátormi, tak len kladné. Ak chceme v oblasti cestovného ruchu poskytnúť kvalifikovaný tím animátorov, ktorí sa hravou a zaujímavou formou postarajú o nevšedný program, je prvoradou povinnosťou myslieť na ich prípravu.

Umožniť im absolvovať sériu školení, kurzov, na ktorých získajú vstupnú prax, množstvo užitočných informácií a animátorských zručností pre všetky oblasti cestovného ruchu (poradenské centrá cestovného ruchu, kúpeľné strediská a dovolenkové centrá, prázdninové a dovolenkové kluby, a pod.).

Preto je dôležité podchytiť a pochopiť potrebnosť a poslanie animácie ako služby v modernom turizme už na vysokých školách. Obsah študijných odborov cestovného ruchu by mal kopírovať potreby aktuálnej praxe. Vzhľadom na tento fakt odporúčame:

- 1) rozšírenie všeobecných vedomostí absolventov cestovného ruchu na pozíciu animátora cestovného ruchu, ich osobnostné a sociálne kvality a pripraviť ich tak, aby nadobudnuté vedomosti z oblasti animačných služieb vedeli využívať v cestovnom ruchu, najmä pri riešení efektívneho uskutočňovania činností súvisiacich s poskytovaním služieb cestovnými a turistickými kanceláriami a ich

- realizáciou v konkrétnych situáciách, ako aj so spôsobmi ich riadenia a zabezpečenia;
- 2) zlepšenie vzdelávacieho procesu – kvalita výučby a praktického výcviku animačných aktivít;
 - 3) aktualizáciu a zlepšovanie zoznamu a obsahu animačných aktivít cestovného ruchu v súlade s modernými požiadavkami na trhu cestovného ruchu;
 - 4) spoluprácu s poprednými spoločnosťami v cestovnom ruchu a v hotelierstve;
 - 5) poskytnutie teoretických vedomostí z oblasti andragogiky, pedagogiky, kulturológie, manažmentu a marketingu potrebné pre moderných animátorov.

ZÁVER

V poslednom období došlo k výraznému odklonu od pasívneho k aktívnemu spôsobu tráveniu voľného času. Návštevníci sú čoraz skúsenejší, vzrastajú ich nároky na kvalitu a originalitu produktu. Hlavným motívom, prečo ísť na dovolenku, už nie je len potreba oddychu, ale aj nové a neočakávané zážitky. Preto cestovné kancelárie a agentúry musia hľadať možnosti, ako sa odlíšiť od konkurencie a uspokojiť tieto nároky. Jednou z možností sú aj animačné služby, ktorých poskytovaním získavajú cestovné kancelárie a agentúry výraznú konkurenčnú výhodu. Kvalitné animačné služby dávajú priestor aj na zvýšenie ceny komplexného produktu. Animácia, to však nie sú len animátori a konkrétne kreatívne aktivity, ale aj ostatní zamestnanci cestovných kancelárií či priamo zariadení cestovného ruchu, od ktorých sa neustále vyžaduje milé a priateľské správanie. Zatiaľ čo v zahraničí si návštevníci bez pestrej ponuky animačného programu nevedia svoju dovolenku ani predstaviť, na Slovensku sú manažéri stále skeptickí. Animačné služby pokladajú buď za úplne bezvýznamné, alebo za príliš nákladné, luxusné a nerentabilné. Nesmú však zabúdať, že animačné služby musia mať v modernom cestovnom ruchu 21. storočia svoje pevne miesto, ktoré vyplýva aj zo samotného hlavného cieľa animácie – „zabezpečiť dovolenku bohatú na zážitky, ktoré sú jedným z rozhodujúcich faktorov určujúcich spokojnosť zákazníka“.

PhDr. Daniela Hrehová, PhD.

Technická univerzita

Vysokoškolská 4

040 01 Košice

Slovensko

Daniela.Hrehova@tuke.sk

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

- [1] AFTHINOS, Yanni Vlachou, CHARALAMPOUS, Harry. Recreation facilities in Greek hotels: future opportunities for Greek Physical Education graduates. In: *Human Performance & Health*, 2000, (1), s. 63-73.

- [2] BARTIKOWSKI, Boris, LLOSA, Sylvie. Customer satisfaction measurement: comparing four methods of attribute categorisations. In: *The Service Industries Journal*, 2004, 24 (4), s. 67-82.
- [3] CABUGUEIRA, Artur. A Importância Económica do Turismo. In: *Revista Turismo & Desenvolvimento*, 2005, 2 (2), s. 97-104.
- [4] CAMPOS, Ana et al. Para uma Cultura da Qualidade Total no Destino Turístico: Métodos de Diagnostico e Estratégias de Desenvolvimento. In: *Revista Turismo & Desenvolvimento*, 2006, (5), s. 21-40.
- [5] ÇETİNSÖZ, Burçin Cevdet, ÇORBACI A. Kadir. The Tourists' Satisfaction of Critical Service Features InIncoming Travel Agents In: *Group Package Tour For The Antalya Region*, s. 1-5. [online] 2009. [citované 1.9.2011]. Dostupné na internete: www.hotelschoolsearch.com/index.php?file=redirect_download...pdf> .
- [6] COSTA, Gorge, GLINIA, Eleni, GOUDAS, Mario, ANTONIOU, Panagiotis. Recreational services in resort hotels: Customer satisfaction aspects. In: *Journal of Sport Tourism*, 2004, 9 (2), s. 26-117.
- [7] CROUCH, George., and RITCHIE, J. Tourism, Competitiveness, and Societal Prosperity. In: *Journal of Business Research*, 1999, (44), s. 137-152. (Research Themes for Tourism úprava: ROBINSON, Peter, HEITMANN, Sine, DIEKE, Peter U.C.).
- [8] CHOY, Dexter. J.L. The quality of tourism employment. In: *Tourism Management*, 1995, 16 (2), s. 129-137.
- [9] ĎURIČEK, Milan, ČERNÁK, Robert, OBODYŇSKI, Kazimierz. *Riadenie animácie v turizme*. Prešov: ATA – Akademická turistická agentúra, 2001. 181 s. ISBN 80-968046-1-8.
- [10] EDGINTON, Christopher, HANSON, Carole, EDGINTON, Susan. *Leisure programming: Concepts, Trends and Professional Practice* (eds.) Dubuque: Brown & Benchmark, 1992. 479 s. ISBN 13:978-06-971-2199-8.
- [11] FERREIRA, Miguel. Estratégia e Planeamento Regional do Turismo. In: *Investigação em Turismo – Livro de Actas*, 2003, s. 67-82).
- [12] GTP. Greek Travel Pages. *Greeces' Monthly Travel - Tourism Guide*. International Publications Ltd (Eds.) Athens, issue July 2003, s. 43-242.
- [13] HOFBAUER, Břetislav. *Děti, mládež a volný čas*. Praha: Portál, 2004. 176 s. ISBN 80-7178-927-5.
- [14] KOUTEKOVÁ, Mária. Volný čas mládeže ako sociálno-pedagogický problém súčasnosti. In: *Quo vadis výchova?* Bratislava: Iuventa, 1999, s. 156-164. ISBN 80-88893-43.
- [15] KRIŽANOVÁ, Daniela. Teória a metodika animačných činností 1 : pre stredné pedagogické školy, pedagogické a sociálne akadémie a pedagogické a kultúrne akadémie. Bratislava: SPN – Mladé letá, 2005. 151 s. ISBN 801-00-04-26X.

- [16] KRATOCHVÍLOVÁ, Emília. *Pedagogika voľného času*. Bratislava: Veda, 2010. 359 s. ISBN 978-80-8082-330-6, s.22-23.
- [17] ORIEŠKA, Ján. *Animácia v cestovnom ruchu*. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB a Občianske združenie Ekonómia, 2003. 114 s. ISBN 80-8055-858-2
- [18] ORIEŠKA, Ján. *Kongresové služby a animácia v cestovnom ruchu*. Bratislava: SPN, 2002. 106 s. ISBN 80-080-3138-7.
- [19] PAGE, Stephen, CONNEL, Joanne. *Modern Synthesis*. Cengage Learning EMEA, Tourism 3e, 2009. 663 s. ISBN 13: 978-140-800-916-1.
- [20] *Národný program rozvoja cestovného ruchu v Slovenskej republike*, 41 s. [online] 2010-11. [citované 1.9.2011]. Dostupné na internete: www.sacr.sk/.../Narodny_program_rozvoja_cestovneho_ruchu_v_Slovensku>.
- [21] POMPL, Wilhelm. The concept of animation Aspects of tourism services. In: *Tourism Management*, 1983, 4 (1), s. 3-11.
- [22] SMITH, Marek. *Animateurs, animation, learning and change*. [online] 2009. [citované 1.9.2011]. Dostupné na internete: <http://www.infed.org/animate/b-animat.htm>>.
- [23] ŠÍP, Jiří. Vzdělávání v cestovním ruchu na českých školách. In: *Studia turistica*, únor 2001, s. 2-7. ISSN 1804-252X.
- [24] RUX, Jaromír, VANÍČEK, Jiří. Monitoring trhu práce v cestovním ruchu – Benchmarking. In: *Studia turistica*, únor 2010, s. 8-16. ISSN 1804-252X.
- [25] TOURIST MEDIA: *Bulgaria lacks quality tourism animation services*. [online] 15.06.2009. [citované 1.9.2011]. Dostupné na internete: <http://www.tmbulgaria.com/en/articles/Bulgaria-lacks-quality-tourism-animation-services/1830/index.html>>.
- [26] TRETYAKOVA, Tatyana. *Animatsionnaya deyatel'nost' v sotsial'no-kulturnom servise i turizme*. (Animation activities in the socio-cultural service and tourism). Uchebnoe posobie dlya VUZov. Hardcover. Akademiya, 2008. 186 s. ISBN-13: 978-5769544545.

MAPOVÉ PORTÁLY JAKO NÁSTROJ VÝUKY GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU

MAP PORTALS AS A TOOL FOR TEACHING GEOGRAPHY OF TOURISM

Jakub Trojan, Jan Trávníček, Arnošt Wahla

Abstrakt

Příspěvek se zabývá možnostmi využití webových mapových serverů (mapových portálů) při výuce geografie cestovního ruchu. Vychází se z předpokladu, že geografie cestovního ruchu pro negeografické obory studia vyžaduje alespoň elementární práci s geografickými informačními systémy, které však ve své sofistikované podobě přinášejí oborům s nízkou kartografickou/geoinformačnickou gramotností edukační problémy. Příspěvek ukazuje cestu intuitivnějších možností webového rozhraní mapových portálů, které umožňují provázat výuku geografie cestovního ruchu s prostorovými aspekty studovaného jevu.

Klíčová slova

Geografie, cestovní ruch, mapové servery, internet, GIS, WMS

Abstract

The paper deals with the possibilities of using web map servers (map portals) for teaching geography of tourism. It is assumed that the geography of tourism for non-geographic fields of study requires at least an elementary work with geographic information systems but in its sophisticated form they bring educational problems especially to students with low cartographic / spatial information literacy. Thus we show the way of the possibility of intuitive web interface with map portals which allow linking the teaching of geography, tourism and spatial aspects of the studied phenomenon.

Key words

Geography, tourism, map servers, internet, GIS, WMS

1. ÚVOD

Základními charakteristikami geografických informačních systémů (GIS) je práce s prostorovými daty, možnost analýzy dat kombinací vrstev a digitální vizualizace a tvorba mapových kompozic [9]. Za GIS tak můžeme považovat nejen vlastní desktopové aplikace, ale i mapové aplikace hostované na různých tematických serverech, ke kterým uživatelé přistupují prostřednictvím sítě Internet. Systematická práce s GIS je žádoucí na všech typech

škola s tím, že emergence potřeby roste s náročností a specializací vzdělávacího stupně. Tento fakt platí nejen o geografických oborech – alespoň elementární práci s GIS vyžadují i obory řazené spíše do ekonomických disciplín (jako např. cestovní ruch, odvětvová ekonomika, hotelnictví a pohostinství a další). Zároveň je ve vzdělávání nezbytné reflektovat skutečnost, že studenti současného edukačního systému již patří mezi generace s vysokou úrovní digitální gramotnosti [4]. Situace, kdy je realizována výuka geografického charakteru na negeografických oborech, vyžaduje specifický přístup, v němž by neměly být geografické informační systémy opomíjeny. Zároveň je však, vzhledem k menší dovednosti studentů (i pedagogů), není možné přeceňovat. Na nedostatečné schopnosti pracovat s prostorovými analýzami v cestovním ruchu upozorňuje na příkladu studentů ekonomických oborů např. Šíp [10]. Specifikace kritérií, které by měly na různých stupních definovat dovednosti studentů s GIS, přitom již byly publikovány různými autory [např. 6, 12]. Jejich praktická implementace je s využitím robustních GIS nástrojů komplikovaná. U negeografických oborů však lze jednoduché příklady modelovat pomocí mapových serverů, které plní funkci geografických informačních systémů a zároveň jsou z povahy svého ovládání přístupnější širšímu spektru uživatelů. Za typický příklad problematiky, ve které je lze efektivně využít ve výuce, považujeme výuku geografie cestovního ruchu. Operacionalizace prostorové distribuce jevů je tak mnohem jednodušší a pokrývá základní nároky na geoinformační dovednosti studentů.

2. MAPOVÉ SERVERY A JEJICH MOŽNOSTI

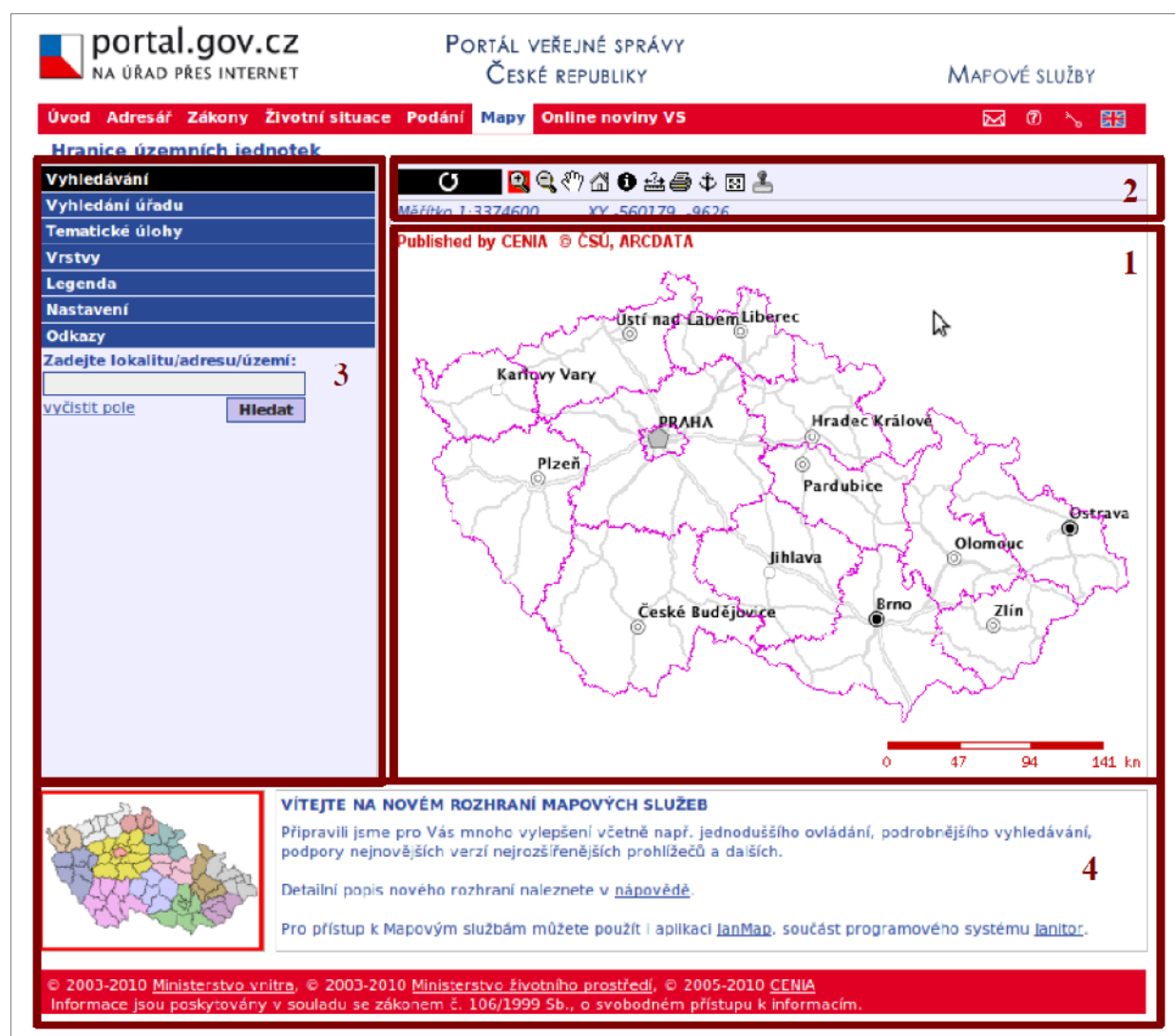
K využívání mapových serverů je nezbytné plnit základní předpoklady, kterými jsou v minimalistické verzi pouze připojení k internetu a běžný internetový prohlížeč. Standardní představa běžného uživatele o mapových portálech obsahuje okno pro zobrazení mapy, několik nástrojů pro modifikaci zobrazovaného území a případně legendovou přehledku. Takovým příkladem mohou být portály www.mapy.cz, www.amapy.cz, maps.google.com a další. Jejich použití je ubikvitní, intuitivní a v době informační společnosti tak, jak ji vidí Castells [2], je možné jejich používání považovat za axiomatické. Z toho důvodu jsou (zejména pro vyšší typy terciárního vzdělávání) vhodnější sofistikovanější servery, které nesou další přidanou hodnotu – např. propojení s tradičními desktopovými GIS aplikacemi formou WMS. Web Map Service (WMS) jsou služby umožňující na základě požadavku uživatele zobrazovat různé mapové vrstvy (formou obrázků – rastrů) a skládat tak vlastní (uživatelsky definovanou) mapu. Sdílení geografických informací probíhá tím způsobem, že uživatel u svého PC zadá dotaz a vzdálený PC (server) vybere z databáze geografických dat požadovanou informaci a zobrazí ji jako rastrový obraz. Technická specifikace WMS je daná standardem [8] a přestože neumožňuje pokročilejší analytické operace nad vrstvami tak, jak jsou známy z desktopových GIS, je možné s nimi pracovat flexibilněji a to nejen v prostředí webového prohlížeče, ale také při propojení s vlastním desktopovým geografickým informačním systémem. Velkou výhodou je možnost kombinace několika vrstev a skutečnost, že uživatel nepotřebuje mít rozsáhlý datový sklad na svém počítači – naopak vybírá ze vzdálené databáze a získává z ní (zpravidla) garantovaná a zpracovaná data. Nevýhodou je nutnost stabilního připojení, což je ale v posledních letech oblast překotného vývoje a posunu ve vnímání „běžně dostupného“ standardu.

Funkčnost WMS serverů a mapových portálů je v prostředí webového prohlížeče obdobná napříč použitými platformami. Donedávna nejmasověji používaným WMS

mapovým portálem byl Geoportál Cenia [3]. Tento byl nahrazen tzv. Národním geoportálem INSPIRE [7], jehož funkčnost je rozšířena o dostupné mapové služby a zároveň došlo k lehkému přepracování uživatelského rozhraní. Vzhledem k tomu, že Geoportál České informační agentury životního prostředí se stal v mnohém inspirací i pro jiné WMS servery (např. mapové portály Výzkumného ústavu meliorací a ochrany půd, České geologické služby nebo Ústavu pro hospodářskou úpravu lesů), je v článku (i přes to, že není dále v provozu) považován za referenční pro další studium jeho funkcionality.

Rozhraní typického mapového serveru (na příkladu geoportálu CENIA) obsahuje 4 základní oblasti.

Obr. 1: Návrh rozvržení modelového WMS geoportálu (zdroj: geoportal.cenia.cz, upravil J. Trojan)

1. oblast je základní mapové pole. Jedná se o proměnlivou část celého webového prostoru, neboť vykresluje uživatelem zadané příkazy. Mapové pole obsahuje tedy uživatelem definovaný sled vrstev, který je možné produkovat ve vlastní mapu. Nejčastěji jsou v této oblasti přítomné také základní kompoziční prvky – tj. měřítko mapy, severka (v případě ukázkového příkladu není), tiráž s copyrightem mapy či další marginálie.

2. oblast představuje ovládací panel. V různých mapových serverech může být umístěn různě (např. podélně okolo mapového pole, pod mapovým polem atp.), má však ustálenou

podobu a ovládací prvky (tlačítka), které umožňují základní operace s mapou v mapovém poli. Všechny operace prováděné pomocí ovládacího panelu se projevují v mapovém poli, tj. 1. oblasti. Indikativní funkcionalita jednotlivých tlačítek bývá dostupná po krátkém zastavení kurzoru myši nad příslušným tlačítkem. Ovládací prvky mají také ustálenou grafickou podobu, jejich ovládání je intuitivní a snadné. Vychází ze zažitého ovládání standardních GIS nástrojů.

3. oblast představuje zpravidla nabídku tematických vrstev, které lze v mapovém poli zobrazovat s různým skládáním a kombinovat. Většinou bývá umístěna po stranách (vlevo nebo vpravo). V případě geoportálu CENIA obsahuje oblast více možností:

- ✧ Vyhledávání – tato volba umožňuje zadáním názvu lokality (nebo souřadnic) vyhledat příslušné místo a zobrazit jej v mapovém poli.
- ✧ Vyhledávání úřadu – vyvolá zobrazení ikony razítka. Po kliknutí na ikonu dojde k přesměrování do adresáře Portálu veřejné správy České republiky.
- ✧ Tematické úlohy – již připravené mapové kompozice, tematicky strukturované do skupin. Kliknutím na tlačítko „+“ nebo „-“ lze skupinu rozbalit, resp. sbalit.
- ✧ Vrstvy – klíčový odkaz, pod nímž jsou schovány všechny dostupné a nabízené tematické vrstvy, které lze zobrazovat a kombinovat v rámci mapového pole. Vrstvy jsou rovněž seskupeny do kategorií, které lze tlačítky „+“ nebo „-“ rozbalovat nebo sbalovat. Zatřetí příslušné vrstvy se tato stává viditelnou v mapovém poli. Pokud nedojde k překreslení mapy okamžitě (u některých serverů se tak děje ihned), je třeba kliknout na ovládacím panelu na tlačítko černé kružnice zakončené šipkou (a obnovit scénu). Některé vrstvy jsou přístupné jen v určitých měřítkách – není-li vrstva pro dané měřítko dostupná, je zabarvena světle šedou barvou. Symbol „M“ u zaškrťovacího pole u každé vrstvy slouží k zobrazení tzv. metadat, které vypovídají o datových zdrojích příslušné vrstvy.
- ✧ Legenda umožňuje zobrazit legendu k aktuálně zaškrtnutým vrstvám.
- ✧ Nastavení umožňuje upravit chování nástroje „i“ – tedy tlačítka vyvolávajícího atributy. Je možné (zaškrtnutím) volit mezi označením (zvýrazněním) objektu, přiblížením vyznačeného objektu a vyvoláním informací ze všech vrstev.
- ✧ Odkazy slouží ke zveřejňování relevantních informací mimo portál CENIA.

4. oblast bývá přítomna jen u některých mapových serverů. V této oblasti se po kliknutí v mapě zobrazují informace o vybraném prvku (např. po kliknutí na budovu se mohou zobrazit její vlastnosti – adresa, vlastník, poloha, příslušnost ke správnímu úřadu atp.).

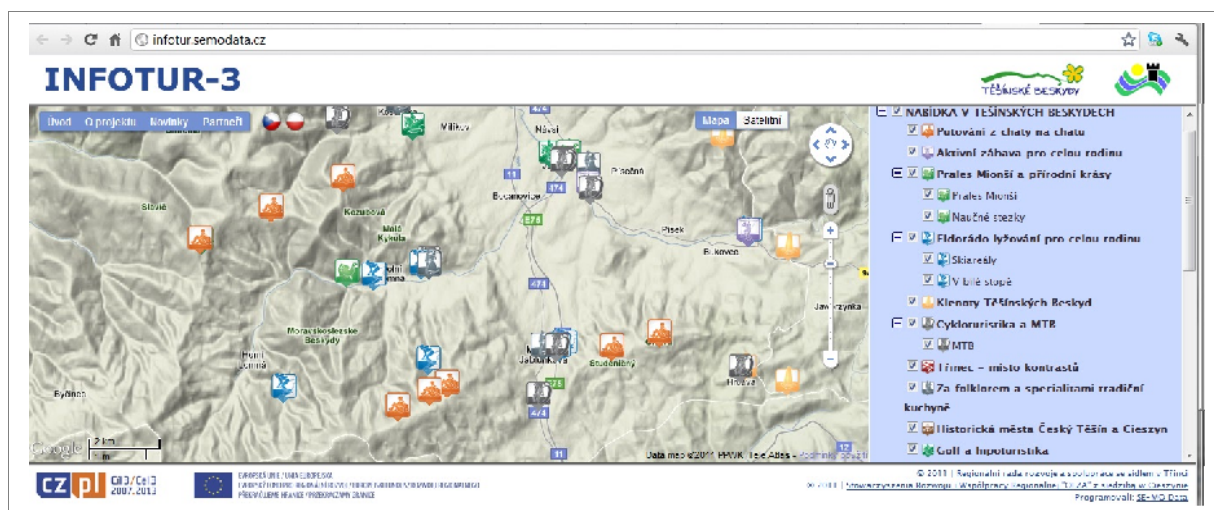
3. MAPOVÉ PORTÁLY V GEOGRAFII CESTOVNÍHO RUCHU

Wahla [13] upozorňuje, že současný technologický rozvoj, především rozvoj Internetu ve smyslu prostupnosti sítě i dostupnosti a kvality služeb, přinesl kvalitativní proměny v přístupu k informacím o prakticky všech kategoriích cestovního ruchu. Kudrnovský [5] zdůrazňuje proces integrace mapových aplikací do webových technologií, podstatně urychlený nástupem a všeobecným rozšířením volně dostupných Google Maps. Mapové portály zaměřené na cestovní ruch obsluhují rozmanité prostorové jednotky od vysloveně

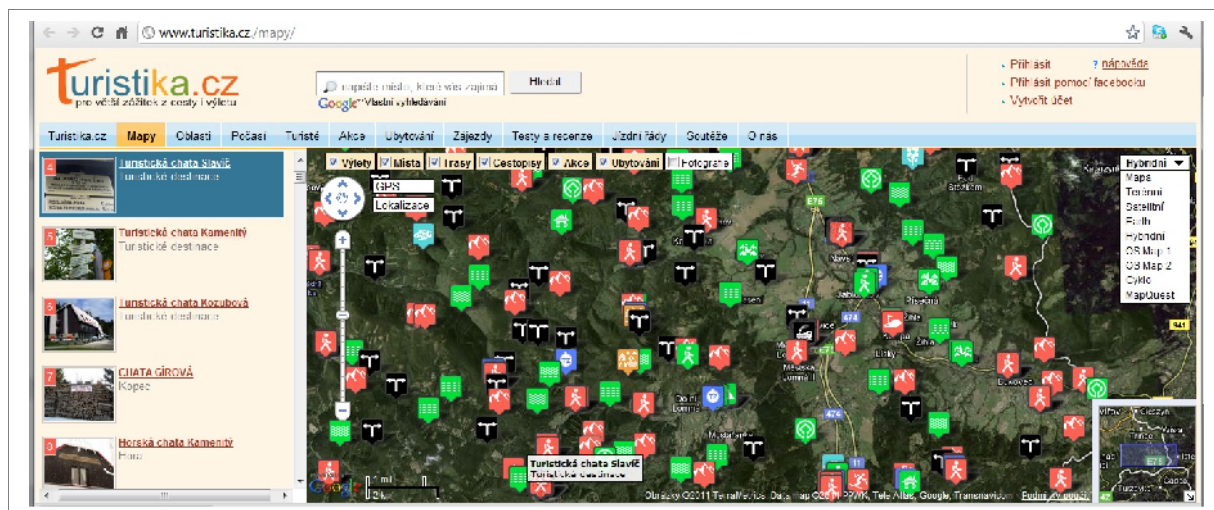
lokálních aplikací po globální informační servery. S určitou mírou zjednodušení můžeme vymezit i) rozptýlené lokální iniciativy rozmanitého územního dosahu, často vázané na atraktivní území s vysokou koncentrací cílů cestovního ruchu (např. Těšínské Beskydy na <http://infotur.semodata.cz/>); ii) regionální a nadregionální mapové servery, zpravidla striktně administrativně či teritoriálně definované (např. turistický portál Olomouckého kraje na <http://www.ok-tourism.cz/> nebo webová aplikace o západočeských lázních – <http://zapadoceskelazne.tourism.cz/>); iii) celostátní turistické mapové servery (např. <http://www.turistika.cz/mapy/>) a celostátní mapové servery s informačním přínosem pro téma turistického ruchu (např. aktuální kvalita koupacích vod na <http://www.pmo.cz/portal/jvn/cz/index.htm>) pokrývající rovnoměrně státní území; iv) globální mapové servery s významem pro cestovní ruch (např. <http://maps.google.com>) či se zaměřením přímo na tuto problematiku (např. <http://whc.unesco.org/en/254>).

Při výuce geografie cestovního ruchu představují tyto mapové servery výjimečný edukační nástroj, propojující tematickou náplň s prostorovým vyjádřením. Základním předpokladem pro didaktické využití je technické ovládání (viz výše), resp. vlastní schopnost informační zdroje vyhledat. Pokud pedagog / akademický pracovník zvládne tento předpoklad, může se v edukačním procesu se studenty posouvat od prostého ovládání (pochopit, aplikovat) k vyšším kategoriím revidované taxonomie vzdělávacích cílů [1, 11]. Příkladem může být požadavek na kritické ověření dat (např. s využitím srovnání s referenčním zdrojem – např. s metadatovým skladem na Národním geoportálu INSPIRE) a prostorové analýzy cestovního ruchu s využitím zdrojů na různých prostorově hierarchických úrovních (lokální až globální). Cvičení geografie cestovního ruchu může být založeno na praktickém zadání – např. řešení propagace vybraného (vlastního) turistického cíle ve webovém prostředí. V zadání může být návrh obsahu a datového modelu pro mapový geoportál s tematickým obsahem cestovního ruchu na lokální úrovni či vložení nových bodů zájmu do stávajících aplikací (např. geotagging a umístění fotodokumentace do databáze Panoramio dostupné na <http://www.panoramio.com/>).

Obr. 2: Příklad mapového serveru na úrovni lokální/regionální iniciativy (v okolí Jablunkova)

Obr. 3. Okolí Jablunkova na stránkách celostátního turistického mapového serveru

Grafika na obr. 2 a 3 ukazuje na odlišnosti mapových portálů v závislosti na referenčním měřítku (účelu). Zatímco regionálně či lokálně orientované mapové servery lze v rámci geografie cestovního ruchu využít k zachycení jemných specifík území a pochopení hlubšího kontextu, nadregionální či globální mapové servery mají tendenci generalizace. Z obecné kartografické teorie [9] je to zákonitost vyplývající z povahy měřítka, pro studenty negeografických oborů však tento fakt nemusí být zřejmý. Rozdíly je možné spatřit také v technickém provedení, které se odvíjí od množství finančních prostředků nutných k provozu mapového portálu lokální/regionální a globální úrovně. V řadě odlišností, z nichž příspěvek jistě nezachycuje taxativně všechny, však vystupují také podobnosti – např. přebírání či sdílení části datové základny, která tvoří datový sklad pro kartografické zobrazení prvků. Podobnost hledejme v již také zmíněném zúženém rozhraní vycházejícím z omezených možností WMS specifikace [8].

4. ZÁVĚR

Využívání mapových serverů umožňuje netradiční přístup při výuce geografie cestovního ruchu. Může povyšovat triviální ovládání mapových portálů na základní úroveň geografických informačních systémů. Kromě WMS služeb existují i obdobné služby s podobnou nabídkou funkcí. Lze připomenout specifikaci služeb WFS (Web Feature Service) – ta je založená na zobrazení vektorových dat, ArcIMS (Internet Map Server v prostředí produktů ESRI) nebo WCS (Web Coverage Service). Jejich použití může umožňovat funkčně rozsáhlejší spektrum služeb, nicméně zde se již předpokládá propojení s desktop aplikací GIS. V případě, že tato není při výuce geografie cestovního ruchu dostupná, snižuje se jejich použitelnost. Mapové portály lze využívat i podle hlediska jejich územního pokrytí. Doplnkové funkce, které mnohé servery nabízí, pak umožňují hlubší provázání kontextu destinace – např. přidáním fotografií, virtuální procházkou místem atp.

5. APENDIX

Popis funkčnosti WMS serverů včetně modelové ukázky Geoportálu CENIA vychází ze studijního materiálu „Ovládání mapových serverů v prostředí world wide web“

zpracovaného autory pro projekt „Modulární systém dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků JmK v přírodních vědách a informatice, reg. č. CZ.1.07/1.3.10/02.0024“.

Mgr. Bc. Jakub Trojan, RNDr. Jan Trávníček, prof. RNDr. Arnošt Wahla, CSc.

Laboratoř experimentální a aplikované geografie

Vysoká škola obchodní a hotelová, s.r.o.

Bosonožská 9

625 00 Brno

trojan@hotskolabrn.cz

6. LITERATURA

- [1] ANDERSON, L. W., KRATHWOHL, D. R. (2001): *A Taxonomy for Learning, Teaching and Assessing*. Abridged Edition. New York: Addison Wesley Longman, Inc., 302 p.
- [2] CASTELLS, M. (2001): *The Internet Galaxy, Reflections on the Internet, Business and Society*. Oxford, Oxford University Press, 304 p. ISBN 0-19-925577-6
- [3] GEOPORTÁL CENIA [WMS server]. Česká informační agentura životního prostředí, Praha. Dostupné online na <<http://geoportal.cenia.cz>>
- [4] HERBER, V. (2010): *Digitální domorodci, digitální imigranti a geografické vzdělávání v 21. století*. Příspěvek na XXII. sjezdu České geografické společnosti v Ostravě.
- [5] KUDRNOVSKÝ, E. (2009): *Informační systém o území pro účely regionálního rozvoje cestovního ruchu*. Disertační práce na Masarykově universitě, Brno, 156 p. Nепublikováno
- [6] LLOYD, W. (2001): Integrating GIS into the Undergraduate Learning Environment. *Journal of Geography*, vol. 100, N. 5, pp. 158-163.
- [7] NÁRODNÍ GEOPORTÁL INSPIRE [ArcIMS server]. Česká informační agentura životního prostředí, Praha. Dostupné online na <<http://geoportal.gov.cz>>
- [8] OPEN GEOSPATIAL CONSORTIUM [online], Open Geospatial Consortium, Inc., Wayland. Dostupné online na <<http://www.opengeospatial.org/>>
- [9] SLOCUM, T. (2005): *Thematic cartography and geographic visualization*. 2nd ed. Upper Saddle River, N.J. : Pearson Prentice Hall, 2005. x, 518 p., ISBN 0-13-035123-7
- [10] ŠÍP, J. (2005): *Geografie cestovního ruchu ve vzdělávacím systému zaměřeném na cestovní ruch*. In Fňukal, M., Ptáček, P. (Eds.). *Geografie cestovního ruchu a rekreace - Sborník referátů z mezinárodního semináře pořádaného při příležitosti životního jubilea doc. JUDr. S. Šprincové, CSc.* Univerzita Palackého, Olomouc, pp. 177-183.
- [11] VÁVRA, J. (2011): *Proč a k čemu taxonomie vzdělávacích cílů?* RVP Metodický portál, Základní vzdělávání, VÚP Praha. Výzkumný ústav pedagogický v Praze, ISSN: 1802-4785.
- [12] VOŽENÍLEK, V. (2003): *Geoinformatic Literacy as a fundamental component of geoinformation technology*. In: *Proceedings of 4th international symposium Remote Sensing of Urban Areas*. Regensburg, CD-ROM.

- [13] WAHLA, A. (2006): *Webové databáze pro přípravu odborníků v cestovním ruchu*. Praha, Idea Servis, 91 s.

PREZENTACE PSYCHOLOGIE KULTURY - EGYPT

CULTURE PSYCHOLOGY PRESENTATION - EGYPT

Otto Čačka

Abstrakt

Příspěvek je jednou z řady chystaných ukázek syntetického přístupu aplikovaného v rámci přednášení psychologie kultury na VŠPJ. Cílem je propojit ve výkladu vždy prezentaci artefaktů s historií, mytologií, panující ideologií i sociální atmosférou v době jejich vzniku. Všechny tyto aspekty dané kultury vzájemně korespondují a ovlivňují se.

Klíčová slova

Psychologie kultury, artefakt, mytologie, ideologie, sociálně-ekonomická situace, imaginace, imaginativní aktivity.

Abstract

The paper is one of the upcoming examples of synthetic approach that is applied in the Psychology of Culture VŠPJ. The aim is to interconnect the presentation of artifacts of history with mythology, the reigning ideology and the real socio-economic situation at the time of their creation. All these aspects of the given culture always correspond with each other and interact.

Key words

Culture psychology, artifact, mythology, ideology, socio-economic situation, imagination, imaginative activities.

Již v minulém čísle tohoto časopisu jsme se věnovali specifičnosti předmětu a metodám psychologie kultury. Pro náš přístup jsme jako východisko zvolili teze E. Boesche, které prezentoval na prvním sjezdu "Mezinárodní organizace psychologů kultury" (Saltzburg 1986). Z jeho závěrů výzkumu thajského výchovného systému vyplynulo, že v "sociálním poli" každé kultury je charakter jednání jedinců utvářen nejrůznějšími vlivy – od mýtů, náboženských představ, vžitých i nově přijímaných idejí, včetně jejich vnějších znaků upevňujících buď daný či nově nastupující životní styl atp. Každá kultura nabízí na své úrovni určité cílové zaměření a poskytuje také návody a formy jednání k jejich dosahování, vytyčuje tím obecné standardy socializace a tím i aspekty "sociální normality". Stručně řečeno – každý objekt je nositelem řady možných reakcí, jejichž volba je obecně podmíněna „symbolickým systémem“ dané kultury.

Charakter artefaktů hmotné kultury tedy koresponduje nejen s přírodními a společenskými podmínkami, ale zrcadlí i duchovní atmosféru doby. Tyto faktory nelze od sebe nikdy oddělit. Domníváme se proto, že příprava průvodce by měla zahrnovat i tento mezioborový přístup, který je na VŠPJ náplní předmětu psychologie kultury.

Vzhledem k tomu, že „méně bývá více“, nemáme v úmyslu uvádět úplný obsah jednotlivých přednášek, ale pouze naznačit vazby vzájemného dopadu jednotlivých faktorů duchovní a hmotné kultury na život lidí v určité epoše a kulturní oblasti. Výběr informací do stručného přehledu však bývá nejtěžší. Naším cílem ale není zahlcovat studenty informacemi (ty si snadno najdou jinde), ale probouzet v nich pouze zájem o naznačený syntetický přístup.

NAHLÉDNUTÍ DO STAROVĚKÉHO EGYPTA

Poušť, vznikající po ústupu doby ledové v Evropě, vytlačila její dřívější obyvatele k povodí Nilu. Vysoká koncentrace lidí si vynutila odpovídající organizaci společnosti. Zárukou smíru byl vzájemný respekt jednotlivých kmenů i s jejich bohy. Vystřídání polyteizmu monoteizmem tak zrcadlí i postupnou centralizaci moci.

Není divu, že taková zkušenost vytvořila mytologickou představu o nesmiřitelném boji boha života a vegetace s bohem zmaru a pouště – od kterého byl už jednou poražen a nyní bojuje s jeho synem. Člověk je ctnostný, pokud napomáhá zavlažováním a pěstováním plodin bohu vegetace. Duše zemřelých byly ve starověkém Egyptě váženy bohem Osirisem. Velké hřištníky pozřela „velká požíračka“, ostatní postoupili do podsvětí, kde si však museli dál sami obstarávat potravu. Pokud si ovšem nebožtík nezajistil sošku vešebta, který pak pracoval za něj. Byly nalezeny i hrobky s 365 vešebty.

Víra, že zachování těla je podmínkou existence duše, vedla k budování nákladných hrobek. Vedle komor s mumii a sochou nebožtíka mají sochy i prostor k obětování jídla. Každé přilepšení pozůstalými oplácel zemřelý přimluvou u bohů za zdraví či dosažení úřadu. Na sochách v muzeu překvapuje vkus oděvů i přitažlivost 4500 let starých vyobrazení žen – prvních ženských portrétů. Faraón jako „živoucí bůh slunce“ byl zárukou neomylnosti a neporazitelnosti.

Nejvelkolepější pyramidy **Staré říše** (3000–2000 př. n. l.) stojí v Sakkáře a Gize. Lidé si pomocí na jejich budování zajišťovali přízeň zbožštěných panovníků na zemi i v posmrtném životě. Postupně narůstající nákladnost hrobek i nižších úředníků, napovídá nejen oslabení centrální moci, ale je i neodvratnou předzvěstí pádu říše. Lidé **Střední říše** (2000–1700 př. n. l.) tím ztratili důvěru ve faraónovu neomylnost a proto hledali vyrovnávání se s lidským údělem spíše prostřednictvím kultury než náboženství. Střední říše po sobě tedy zanechala místo monumentálních staveb především řadu literárních děl (románů, poezie) a o příklonu spíše k pozemskému životu svědčí také bohatství nalezených šperků.

Po vpádu Hyksósů byla **Nová říše** (1500–1000 př. n. l.) znovu sjednocena, a to z horního Egypta. Jeho **bůh Amon** se tím - jako prokazatelně nejmocnější, stal patronem celé země. V té době vznikly v **Karnaku** a **Luxoru** úchvatné chrámové komplexy, včetně zádušního chrámu panovnice Hatšepsut a dalších honosných hrobek v Údolí králů. Lze vidět i zbytky paláce faraóna Amenhotepa III., který si zde užíval s 300 odaliskami, zatímco církve ovládala zemi. To dočasně změnil až **faraón Achnaton** (možná také proto, aby se předvedl své jediné překrásné choti Nefertiti). Zrušil kult boha Amona a sám se prohlásil za vtělení boha Atona.

Byl však brzo otráven a vše se vrátilo do starých kolejí. Nebude náhodou, že faraón **Tutanchamon** již vládl jen jako dítě a na prahu dospělosti skončil. Z řady následujících panovníků pak výrazně vystupuje **Ramesse II.** Záplava jeho soch ale svědčí o silném kultu osobnosti. Dokonce i po prohrané bitvě byl na oslavu vítězství vybudován skalní chrám v Abu Simbelu. Plenění země v posledních staletích př. n. l. zarazil až Alexandr Veliký. Jím dosazení **Ptolemaiovci** byli posledními vládci, kteří ctili a rozvíjeli staroegyptskou kulturu (např. chrámy Esna a Edfu).

Pozoruhodné je, že když porovnáme v muzeu sochy faraónů z různých dob, tak můžeme očividně pozorovat, jak vzájemně koresponduje kvalita použitého materiálu, jemnost provedení, ba i výraz panovníka se sociálně-ekonomickou situací v období jeho vlády (od povýšeně hrdého výrazu „živoucích bohů“ z počátku Staré říše, až po úzkostný výraz panovníků z konce říše Střední atp.).

EGYPT PO KLEOPATŘE

Přestože pyramidy a hrobky patří neodmyslitelně k Egyptu, jeho starověká kultura mohla upadnout v zapomnění. Historii Egypta v našem letopočtu již psali Římané a Byzantinci, kteří nepřijali staroegyptskou kulturu ani její božstva.

Brzo byla zapomenuta i znalost hieroglyfů, třebaže se jimi psalo déle než my píšeme latinkou. Staroegyptské chrámy zapadly do písku, a to, co z nich vyčnívalo, bylo poničeno Kopty – ranými křesťany. Povědomí vazby se starověkým Egyptem bylo časem vymazáno i z mysli samotných Egyptanů. Naštěstí Napoleon (1798–1802) přivezl do Egypta kromě vojáků i 167 učenců, kteří studovali a zakreslovali zbytky staroegyptské kultury a následným vydáním svého díla založili **egyptologii**.

V 7. století ovládli Egypt mnohem zaostalejší Arabové, vyznavači islámu, a od té doby se datuje jeho **arabizace a islamizace**. Největší kulturní rozmach je spojen s dynastií **Fátimovců**, kteří na počest vítězného uchopení moci založili v 10. století **Káhiru** (tj. vítězná). O kulturní úrovni té doby vypovídá například křehká a působivá **mešita al-Azhar** (972). Před křižáky bránily zemi **jednotky Mamlůků**, kteří se nakonec zmocnily i vlády. S tím spojený kulturní úpadek byl však brzo překonán, jak dokládá i **medresa a mauzoleum sultána Kala Una** (1264). V 16. století ovládli Egypt **osmanští Turci**. Charakteristické domy bohatých tureckých obchodníků dodnes upoutávají návštěvníky starého káhirského bazaru. Návrší s Citadelou v centru Káhiry korunuje **Alabastrová mešita Muhameda Aliho** (1857), která na první pohled uchvátí, brzo se ale odhalí nečistota slohu daná značným evropským vlivem. Obdiv k evropské technice zde zasela napoleonská armáda.

Orientální charakter staré Káhiry kontrastuje s moderními budovami hotelů na nábřeží Nilu. Prolíná se zde pragmatičnost západu se setrvačností kulturních tradic východu. Počet obyvatel dnešní Káhiry se již blíží 20 milionům a stále narůstá. Nově příchozí si přistavují na domy další patra, takže se občas i zřítí. Egypt z turistiky žije, takže cizinci zde nepocítí ani nejmenší náznaky nepřátelství. Pouze u památek působí poněkud dotěrně časté prosby špatně placených strážců o fotobakšiš.

Snad i tato malá ukázka osobitého přístupu psychologie kultury by mohla být pro studenty CR určitým východiskem pro vytváření vlastního komentáře k zájezdu. Výběr a vyvážené uspořádání nejdůležitějších informací o podstatných faktorech formování psychosociální atmosféry v určité historické epoše dané kulturní oblasti a její promítání

do charakteru artefaktů se může ve finální podobě jevit jako jednoduché, ve skutečnosti však musí vycházet ze značně široké teoretické průpravy.

Doc. PhDr. Otto Čáčka
Katedra cestovního ruchu VŠPJ
Tolstého 16
Jihlava 586 01
tel.: 777 130 143
cacka@ped.muni.cz

LITERATURA

- [1] BABYRÁDOVÁ, Hana. *Imaginace jako dynamizmus našeho bytí*. In Čáčka, Otto. *Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace*. Brno: Doplněk, 1999. s. 318-338.
- [2] BOESCH, Ernst E. *Symbolic Action Theory and Cultural Psychology*. Berlin: Springer, 1991. 94 s.
- [3] BUDIL, Ivo. *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. 3. vyd. Praha: Triton, 1998. 259 s.
- [4] [ČÁČKA, Otto](#). *Psychologie imaginativní výchovy a vzdělávání s příklady aplikace*. Brno: Doplněk, 1999. 366 s.
- [5] ČÁČKA, Otto. *Racionalita a imaginace v duševním dění*. In: Sborník ref. z XIV. vědeckého kolokvia. VVŠPV Vyškov: květen 1996. (s. 73–81)
- [6] [ČERNOUŠEK, Michael](#). *Psychologie životního prostředí*. Praha : Horizont, 1992. 196 s.
- [7] GAHLIN, Lucia. *Egypt – bohové, mýty a náboženství*. Praha: REBO, 2001. 256 s.
- [8] GOMBICH, Ernst Hans. *Umění a iluze: studie o psychologii obrazového znázorňování: Art and illusion (Orig.)*. Translated by Miroslava Tůmová. Praha: Odeon, 1985. 534 s.
- [9] JACQ, Christian. *Egypt velkých faraonů*. Praha: Rybka, 2002. 327 s.
- [10] KULKA, Jiří. *Psychologie umění*. Vyd. 2., přeprac. a dopl.,. Praha: Grada, 2008. 435 s.
- [11] KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Metodika experimentálních her*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1981. 149 s.
- [12] LANDGRÁFOVÁ, Renata. *Písně Zlaté bohyně: staroegyptská milostná poezie*. Praha: Set out, 2007. 199 s.
- [13] ROGERS, Alisdair. *Lidé a kultury*. Translated by Antonín Otáhal - Jan Pilař. Praha: Nakladatelský dům OP, 1995. 256 s.
- [14] SOUKUP, Václav. *Dějiny sociální a kulturní antropologie*. 2. rozš. vyd. Praha: Karolinum, 1996. 303 s.
- [15] VACHALA, Břetislav. *Zajímavosti ze starého Egypta*. Praha : Albatros, 1989. 266 s.
- [16] VIEWEGH, Josef. *Psychologie umělecké literatury: k problematice a metodologii nové interdisciplíny*. Brno: Psychologický ústav AV ČR, 1999. 306 s.

- [17] WOLF, Josef. *Člověk a jeho svět: úvod do studia antropologických věd: základní antropologické otázky: kulturní a sociální antropologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 1999. 212 s.
- [18] ZAMAROVSKÝ, Vojtěch. *Jejich veličenstva pyramidy*. 3. vyd. Praha : Perfekt, 2006. 331 s.
- [19] ZAMAROVSKÝ, Vojtěch. *Bohové a králové starého Egypta*. Praha: Brána, 2003. 360 s.

CO BY MĚL ABSOLVENT OBORU CESTOVNÍ RUCH ZNÁT Z GEOGRAFIE?

WHAT THE GRADUATE OF THE STUDY COURSE TRAVEL/TOURISM SHOULD KNOW FROM GEOGRAPHY?

Petr Chalupa, Dana Hübelová

Abstrakt

Geografie se během svého vývoje diferencovala do mnoha vědních disciplín. Současně si však zachovala komplexní pohled na svět, který by si měl osvojit každý absolvent studijního oboru Cestovní ruch. Souhrn geografických znalostí tvoří jeho geografickou gramotnost.

Klíčová slova

Geografie, studijní předmět, metody, geneze vědního oboru, využití geografických znalostí, cestovní ruch.

Abstract

Geography during its development has differentiated into many scientific branches. But at the same time it has kept complex view on the world, which view should be proper to every graduate of the study course Travel/Tourism. The sum of geographical knowledge forms his/her geographical literacy.

Key words

Geography, the object of study, methods, genesis of scientific branch, the application of geographical knowledge, travel movement.

ÚVOD

K tomu, abychom si odpověděli na výše položenou otázku, je třeba v symbiotické propojenosti alespoň ve stručnosti prezentovat tři tematické okruhy.

Prvním je geneze a oborová diferenciaci vědního oboru geografie do současnosti. Druhým je postavení cestovního ruchu v postindustriální společnosti a z toho vyplývající třetí tematický okruh, kterým je obsah geografické gramotnosti absolventa oboru cestovního ruchu.

Na základě historického vývoje lidské společnosti a vlivem potřeb společenské praxe se vytvořila současná geografie, která leží na pomezí věd přírodních a společenských a je tedy v podstatě tvořena průnikem věd přírodních, společenských a technických.

1. OKRUH – GENEZE VĚDNÍHO OBORU A JEHO DIFERENCIACE.

Geografie, patřící mezi nejstarší vědní obory, je vědou o krajinné sféře planety Země, vytvořené z koncentricky uspořádaných vrstev, které jsou vzájemně propojené svými vztahy. Ve své propojenosti tvoří geosféra celostní systém tvořený průnikem fyzicko-geografické sféry (přírodní) a humánní sféry (socioekonomické).

Předmětem geografie jsou zákonitosti vzniku, vývoje, stavby a fungování krajinné sféry. Při jejím zkoumání geografie uplatňuje dvě hlediska:

- prostorovost - při níž používá regionální anebo strukturální princip
- syntetičnost - při níž se zkoumají horizontální anebo vertikální vzájemné vztahy

Abychom správně pochopili současné komplexní pojetí geografie a její význam, je třeba ve stručnosti prezentovat její vývoj, členěný na tři kvalitativně odlišné fáze.

a) První fáze – vznik geografie, popisný charakter geografie.

Geografie vznikla ve starověkém Egyptě, Mezopotámii a v antickém Řecku z praktických potřeb člověka poznat krajinu, v níž žije a vyzkoumat možnosti jejího ekonomického využití. Na řeckou geografii navázali Arabové, ale o renesanci geografie můžeme hovořit až od 15. století. Praktická upotřebitelnost geografie se projevila od následujícího století, kdy přes odpor katolické církve znovu převládl názor, že naše planeta má tvar koule a je součástí Sluneční soustavy. V důsledku toho bylo možno uskutečnit objevné plavby a největší geografické objevy, které planetárně velmi diferencovaně ovlivnily společenský vývoj až do dnešních dnů. Násilná christianizace obyvatelstva Nového světa, vznik koloniální soustavy, zformování světových obchodních cest a světových obchodních vztahů by nebyly možné bez geografických poznatků. Tyto měly v té době především popisný charakter. Mapa se stala základním informačním geografickým prostředkem, kterému je možno rozumět bez překonávání jazykových bariér.

b) Druhá fáze – vnitřní diferenciaci, analyticko-syntetický charakter geografie.

Nastupující industriální období si svými společenskými požadavky vynutilo změnu geografických přístupů. Geografie přestává být popisnou vědou, protože praxe si vyžádala systémově komplexnější (analyticko-syntetické) studium symbiotické propojenosti mezi přírodní a společenskou složkou krajiny. Geografie industriálního období tak prodělala:

- svoji vnitřní diferenciaci do dílčích fyzicko-geografických a humánních geografických disciplín, které studují detailně jednotlivé složky krajinné sféry
- vzrostl význam člověka jako významného činitele v krajině, tvůrce a spotřebitele materiálních hodnot, což znamenalo rozvoj humánní geografie

- skončilo poznávání tzv. „bílých míst na mapě světa“ a nastoupilo komplexní studium segmentů krajinné sféry (regionů), což znamenalo rozvoj regionální geografie

c) Třetí fáze – aplikační role geografie v nastupujícím postindustriálním období.

Geografie se od posledních desetiletí minulého století zabývá nejen problémy životního prostředí, řešením otázek trvale udržitelného rozvoje společnosti, ale začíná studovat také záležitosti noosféry a věnuje se studiu podmínek rozvoje kvality lidských zdrojů. Důvodem takové kvalitativní změny je to, že v postindustriální společnosti nové hodnoty vznikají především kreativní silou lidského mozku, na rozdíl od industriální epochy, kdy hybnou silou společenského rozvoje bylo nerostné bohatství, velikost území, počet obyvatel, strategicky významná poloha a kvantitativní úroveň národní ekonomiky.

Globální ekonomika, informační propojenost a technický rozvoj daly současné geografii vznik **třem vědeckým směrům**:

- prostorový směr, který se soustřeďuje na studium prostorových aspektů vzniku, vývoje a vzájemných vztahů geografických prvků. Studuje vztahy mezi přírodním a společenským prostředím dané pohyby lidí a toky surovin, produktů, energií a informací,
- ekologicko-environmentální směr, který řeší prostorové vzájemné vztahy mezi hospodařící společností a přírodou,
- regionální směr, který se věnuje komplexnímu studiu vyčleněných segmentů krajinné sféry

2. OKRUH – CESTOVNÍ RUCH V POSTINDUSTRIÁLNÍ SPOLEČNOSTI.

Konratjev, Toffler a další futurologové vycházejí z existence vzájemně se střídajících a pohlcujících se civilizačních vln, které vytvářejí charakter dané vývojové společenské etapy.

Na počátku byla první vlna, která dala vznik agrární společnosti. V podmínkách první vlny lidé agrární společnosti realizovali svoje poznání světa na základě nemnohých informačních zdrojů. Technicky, sociálně a institucionálně omezené možnosti omezovaly cestování. V této etapě společenského vývoje se rozvíjela zejména popisná geografie, která se zasloužila o vymizení „bílých míst“ na mapě světa. Obyvatelstvo bylo charakterem výrobních a sociálních vztahů vázáno k půdě, což omezovalo jeho mobilitu.

Postupně byly síly první vlny nahrazeny novými, které daly vznik společnosti industriální. Ve společnosti industriální se objevily nové energetické zdroje, změnila se skladba pěstovaných zemědělských plodin a způsob obhospodařování zemědělské půdy, vznikaly moderní dopravní cesty pro nové přepravní prostředky. Objevují se specializované noviny a časopisy, začal působit rozhlas a televize, kterou doplňují počítačová media. S technickým a technologickým vývojem vzrostla produktivita práce a narostl fond volného času. Odstranění politických bariér, spolu s moderními dopravními prostředky, výrazně zvýšilo

mobilitu obyvatelstva. Tak, jako v 19. století na závěr agrární epochy ustupovalo zemědělství průmyslu, tak na přechodu k postindustriální epoše začal průmysl ustupovat expanzi terciární sféry, v níž se cestovní ruch stal významnou součástí národního hospodářství. Skončila éra klasického liberalismu a nastoupilo období, kdy stát začal stále více zasahovat do činnosti veřejných služeb, pracovně-právních vztahů, vzdělávání a sociální politiky. Geografie se, i přes svůj komplexní charakter, postupně diferencovala do svých dílčích disciplín s vlastním předmětem zkoumání a specifickými metodami.

V kvalitativně nové postindustriální společnosti dojde k neobvyklým společenským změnám vlivem přechodu od masovosti k individualitě, od analýzy k syntéze, od "zaměstnanosti v továrnách k zaměstnanosti v domovech", od centralizace k decentralizaci. Výrobní síly a jejich rozvoj již nyní překračují nadnárodní integraci stávající státní rámec, což s sebou přináší vznik dalších problémů, které označujeme jako globální. Nové společenské hodnoty budou vznikat především kreativní silou lidského intelektu, což si, spolu s přeměnou technosféry, vyžaduje revolucionizaci informsféry a kvalitativní přeměnu obsahu vzdělání, včetně geografického. (Na shromáždění svého kapitálu potřebovaly v industriální epoše koncerny typu Siemens, Thyssen, Krupp a další obrovské množství surovin, energie a tisíce pracovníků po několik generací. Stejný kapitál v postindustriální epoše dokážou zajistit podnikatelé díky intelektu za neskutečně krátkou dobu, jak dokládá šéf Microsoftu Bill Gates, dnes nejbohatší člověk na světě. Na získání první miliardy dolarů potřeboval pouhých dvanáct roků.)

Produktivní věk prožijí současní absolventi studia cestovního ruchu v postindustriální společnosti. Kvalitativní odlišnost absolventa studia cestovního ruchu, ve srovnání s většinou ostatních absolventů jiných studijních oborů, je v tom, že ve své praxi vystupují jak v roli tvůrce hodnot (např. teoretická a organizační příprava zájezdů různého typu), tak v roli realizátora a uživatele připraveného produktu (např. průvodce). Nezastupitelnou roli v jeho profesní přípravě má geografie, což vyplývá z její podstaty, čímž se dostávám k třetímu tematickému okruhu – geografické gramotnosti absolventa studia cestovního ruchu.

3. OKRUH – OBSAH GEOGRAFICKÉ GRAMOTNOSTI ABSOLVENTA OBORU CESTOVNÍ RUCH.

Geografie jako vědní obor vyšla logicky – s ohledem na výše uvedené genetické hledisko – z přírodovědného základu. Používá proto také racionální postupy a metody výzkumu, které jsou svým tradičním pojetím blízké právě přírodním vědám. V oblasti humánní geografie využívá ovšem i všech teoretických a praktických přístupů, vlastních metodologií společenských vědních oborů. Tímto se liší od ostatních vědních oborů. Ve vztahu k ostatním studovaným vědním oborům, kde se uplatňují geografické přístupy a metody, lze hovořit o oborech aplikované geografie jako součásti interdisciplinárního vědeckého a studijního programu – včetně studijního oboru cestovní ruch.

Není bez zajímavosti, že některé moderní filozofické směry vnímají geografii jako jeden z tzv. základních (bázových či bazických) faktualních vědních oborů (spolu s fyzikálními, chemickými, biologickými a sociálními obory) a považují geografii nejen za interdisciplinární, ale také zároveň za multidisciplinární vědní obor, neboť pokrývá více výzkumných polí (oblastí).

Někteří filozofové takto vnímají ovšem pouze část geografie, a to fyzickou geografii jako vlastní součást vědních oborů o Zemi. Oblast humánní geografie považují za ryze společenský obor a včleňují ji takto přímo do oblasti sociologie.

Vcelku se však shodují s dalšími odborníky, a to nejen geografy, že geografie jako celek v dnešní pozici vytváří samostatnou kategorii tzv. přírodovědně sociálních oborů. (Někteří vědci sem řadí také ekologii a environmentalistiku).

Komplexní (multidisciplinární) pojetí obsahu geografie je předpokladem toho, že geografická gramotnost absolventa studia cestovního ruchu se stane i v budoucnu nezbytností.

Současný význam geografie vyplývá tedy z jejich třech funkcí:

- teoretické
- praktické
- vzdělávací

Průnik těchto tří funkcí tvoří rámcový obsah geografických znalostí absolventa studia cestovního ruchu, které lze v zjednodušené podobě prezentovat jako návrh studijního programu „GEOGRAFIE“ rozdělený do dvanácti přednášek a terénní geografické praxe semestrového předmětu: „Obecná geografie pro CR“ – viz přílohy. /X/

ZÁVĚR

Geografie se v průběhu svého vývoje diferencovala do celé řady vědních oborů se svými předměty zkoumání a specifickými metodami, které se kvalitativně mění také v souvislosti s technickým pokrokem a novými požadavky společenské praxe. Geografie si však zachovala komplexní pohled na svět, který by měl být – jejím prostřednictvím – vlastní absolventu studijního oboru cestovních ruchů.

Prof. PhDr. Petr Chalupa, CSc.
Katedra cestovního ruchu VŠPJ
Jihlava
chalupapet@seznam.cz

PhDr. Dana Hübelová, Ph.D.
Ústav demografie a aplikované statistiky FRRMS MeU
Brno
dana.hubelova@mendelu.cz

LITERATURA

- [1] BORECKÝ, D. (2001): *Úloha, vývoj a prostorový rozsah regionální politiky v ČR*. Geografie XII, Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity, sv. 161, řada přírodních věd č. 21 Brno 2001, s. 22 - 25.

- [2] CHALUPA, P., HÜBELOVÁ, D. (2007): *Fázový společenský posun a Česká republika*. Spisy PdF MU, sv. 108, Brno, s. 236, ISBN 978-80-210-4464-7
- [3] CHALUPA, P., Novák, S. (2010): *Geografie a zdraví*. Škola a zdraví pro XXI. století. Masarykova univerzita, Brno, 103 s. ISBN 978-80-210-5207-9 (MU, Brno), ISBN 978-80-210-5207-9 (MSD, Brno). (*Publikace vznikla v rámci VZ MŠMT - MŠM0021622421*).
- [4] CHALUPA, P. (1993): Synergetic Conception of Regional population and Social-Democratic processes Taking Place in the Czech Republic. I. Geo Journal, s. 435-438, Helmsdt.
- [5] CHALUPA, P. (2003): Los procesos dinámicos evolutivos y los recursos humanos en la República Checa. In Revista educación y Pedagogía, ročník XIV., číslo 34, s. 195-213. Universidad de Antioquia, Colombia.
- [6] JANOUSHKOVÁ, E. Geografie cestovního ruchu – ideální prostor pro studium problematiky rekreačního využívání přírodního prostředí na VŠ. In: Rekreační a ochrana přírody – ruku v ruce? Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2011. s. 56-59. ISBN 978-80-7375-507-2
- [7] SKOKAN, L. (1998): Úvod do teorie geografie I. PdF UJEP, Ústí nad Labem, s. 142.
- [8] TOFLER, A., TOFLEROVÁ H. (2001): *Nová civilizace. Třetí vlna a její důsledky*. Nakladatelství Dokořán, Praha 2001, s. 362.

/X/

Do studijního programu GEOGRAFIE není zařazena GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU, která je samostatným studijním předmětem studijního programu CESTOVNÍ RUCH.

PŘÍLOHA 1.

I. Obecná geografie pro studenty CR

(mimo geografii CR)

Přednáška 1

Postavení Země ve vesmíru (tvar planety, rotace, revoluce, důsledky pro vznik klimatických a vegetačních pásů, časová pásma, datová hranice.)

Přednáška 2

Zobrazení planety Země (moderní zobrazovací kartografické metody, rozdělení map podle měřítka a obsahu, mentální mapy, digitalizace, GIS, GPS.)

a) Nekrosféra

Přednáška 3

Litosféra (vliv endogenních a exogenních sil na terénní morfologii.)

Přednáška 4

Atmosféra (všeobecná cirkulace atmosféry, atmosférické jevy a procesy, klimatické pásy, klimatogeografické oblasti.)

Přednáška 5

Hydrosféra (světový oceán, oceánské proudy, vlnění a dmutí, voda na pevnině - skupenství, tekoucí vody, vody se zpomaleným odtokem podzemní vody prosté a minerální vody.)

b) Biosféra

Přednáška 6

Pedosféra (specifičnost složení pedosféry, půdotvorní činitelé, půdní druhy a půdní typy, zonálnost půd)

Přednáška 7

Biota (flóra, vegetační pásma, vegetační stupně, fauna, zoogeografické oblasti, ochrana přírody.)

c) Sociosféra – noosféra

Přednáška 8

Obyvatelstvo, sídla (antropogeneze, struktura obyvatelstva podle biologických, ekonomických a kulturních znaků, dynamika obyvatelstva podle procesů přirozených, mechanických a sociálně-právních, sídelní prostor Země, geneze sídelní struktury, vesnice a jejich geneticko-morfologická klasifikace, města a jejich funkce, procesy urbanizace, ruralizace, suburbanizace, aglomerizace a citizace.)

Přednáška 9

První ekonomický sektor (rozmístění nerostných zdrojů a jejich exploatace, lesní a vodní hospodářství, lov a rybolov, specifika světového zemědělství.)

Přednáška 10

Druhý ekonomický sektor (průmyslová odvětví a obory ve vzájemné propojenosti a územním rozmístění, doprava surovin a výrobků.)

Přednáška 11

Třetí ekonomický sektor (doprava - klasifikace dopravy podle dopravních prostředků a dopravního prostředí, přeprava zpráv a informací, služby výrobního a nevýrobního charakteru, hierarchizace služeb.)

Přednáška 12

Politická geografie (institucionální uspořádání zemí, ohniska napětí, místa politické, rasové, etnické, náboženské a politické nesnášenlivosti. Globální problémy obyvatelstva, problém hladu, problém dostatečného množství potravin a pitné vody, ekologické problémy. Genius Loci. Konflikt bohatý Sever, chudý Jih. Regiony se zdravotním rizikem – žlutá zimnice, HIV, malárie, horečka Dengue.)

Terénní geografická praxe v modelové oblasti

II. Geografická gramotnost absolventa studia CR

1. Planeta Země: postavení Země ve vesmíru, rotace, revoluce, den, rok, rovnodennost, slunovrat, přestupný rok, místní čas, světový čas, časová pásma, datová hranice, Měsíc a jeho fáze, Coriolisova síla, zdánlivý pohyb Slunce, slapové jevy, skočný a hluchý příliv.

2. Zobrazení zemského povrchu: měřítko mapy, kartografická zobrazení, zkreslení na mapách, tematický obsah map, generalizace mapy, kartografické zobrazovací prostředky – linie, plochy, body, značky, barva. Dálkový průzkum země, GIS, GPS – užití v praxi.

3. Litosféra: geosféry, astenosféra a litosférické desky, pohyb litosférických desek a jeho důsledky, kontinentální a oceánská kůra, minerál, hornina, endogenní a exogenní procesy, epirogenetické a orogenetické pohyby, vulkanická činnost, efuzivní, explozivní a smíšené sopky, seismická činnost, denudace, koraze, viklany, duny, barchany, rovinový splach, výmola činnost, plaveniny, inundace, říční nivy, krasové jevy povrchové a podzemní, škrapy, závrtky, polje, typy krasových údolí, propasti, jeskyně, tvary krápníků, glaciální činnost, morény, trogy, kary, nunataky, periglaciální jevy, permafrost, soliflukce, svahové pochody. Typy reliéfu – fluvialní, deluviální, eolický, glaciální, periglaciální, krasový.

4. Atmosféra: vertikální členění atmosféry, počasí, podnebí, klimatogeografické činitele, zákonitosti rozložení teploty na zemském povrchu, všeobecná cirkulace atmosféry, vzduchové hmoty a atmosférické fronty, tlakové útvary, klimatické oblasti – pásmovitost, stupňovitost.

5. Hydrosféra: oběh vody, příčiny, bilance, oceánská voda, složení, pohyby, oceánské proudy a jejich vliv na klima oblasti, pevninská voda, hydrologický režim – stav, průtok, specifický odtok, povodí, rozvodí-rozvodnice, úmoří, bifurkace, říční režim v klimatických páslech, jezera, typy, umělé vodní nádrže, podpovrchová voda prostá, minerální, gejzíry.

6. Pedosféra: půdotvorní činitele, vznik půdy, půdní druhy, půdní typy, černozemě, ilimerizace, kambizemě, sialitizace, podzolové půdy a podzolizační proces, éterizace, zákonitost rozšíření půd na Zemi.

7. Biosféra: zoocenóza, fytocenóza, biocenóza, bioklimatické pásy a zóny, vegetační pásmovitost a stupňovitost, zoogeografické oblasti. Ochrana přírody, stupně ochrany, biokoridor, NP, CHKO, bisférické rezervace, rezervace, přírodní park, klidová oblast, chráněné přírodní výtvořy.

8. Obyvatelstvo a sídla: antropogeneze, etnická struktura světové populace, vývoj počtu obyvatelstva, demografická revoluce, sídelní prostor, obecná a specifická hustota

obyvatelstva, cenzus, struktura obyvatelstva podle znaků biologických, ekonomických a kulturních, národ, národnost, státní příslušnost, světová náboženství, jazyková diferenciací obyvatelstva světa, dynamika obyvatelstva, pohyb přirozený, natalita, mortalita, fertilita, mechanický pohyb, světové migrace, proces urbanizace, sociálně-právní pohyby, populační politika, globální problémy lidstva – diferencovaný růst obyvatelstva na Zemi, proces stárnutí populace některých regionů, problém zajištění dostatečného množství potravin a vody, rasová-etnická, náboženská, politická nesnášenlivost. Struktura sídel, vesnice, města, městské aglomerace, konurbace, vnitřní struktura města, geneticko-morfologická charakteristika vesnických sídel, funkční klasifikace měst.

9. Zemědělství, lesní, vodní hospodářství, lov, rybolov, těžba surovin: agrární období vývoje lidské společnosti, rostlinná a živočišná výroba, extenzivní, intenzivní zemědělská výroba, plantážní zemědělství, rozmístění pěstování obilovin, okopanin, technických plodin, ovoce, zeleniny a pochutin na Zemi. Typy zemědělství na Zemi. Těžba dřeva ve světě, oblasti lovu ryb ve světovém oceánu, těžba paliv, rud a nerudných surovin ve světě.

10. Průmysl, doprava surovin, energie a výrobků: předindustriální a industriální období, lokalizační faktory, průmyslové oblasti světa.

11. Služby: služby výrobní a nevýrobní povahy, charakter služeb v závislosti na velikosti sídel.

12. Politická geografie: institucionální uspořádání zemí, ohniska napětí ve světě – místa politické, rasové, etnické, náboženské a politické nesnášenlivosti. Globální problémy, trvale udržitelný rozvoj, konflikt bohatý Sever, chudý Jih.

Příspěvek vznikl v rámci VZ MŠMT - MŠM0021622421

GEOGRAFICKÁ GRAMOTNOST PRŮVODCE CESTOVNÍHO RUCHU

Jaromír Rux

Abstrakt

Autor na základě svých zkušeností z práce průvodce cestovního ruchu zdůvodňuje správnost požadavků geografické gramotnosti, která je vymezena v článku prof. Chalupy.

Klíčová slova

Geografie, geografická gramotnost, průvodce cestovního ruchu, Země a vesmír

Abstract

Author based on his experience of working tourist guide justifies the correctness of geographic literacy requirements, which is defined in the article by prof. Chalupa.

Key words

Geography, geographical literacy, tourist guide, Earth and cosmos

Ve svém příspěvku bych chtěl navázat na příspěvek prof. Chalupy. Myslím, že jeho vymezení, co by měl absolvent bakalářského oboru znát z oblasti geografie, je velmi výstižné, velmi přesné a velmi potřebné. Jistě se všichni shodneme na tom, že cestovní ruch není samostatným vědním oborem, ale průnikem celé řady vědních oborů, mezi kterými má geografie nezastupitelné místo. Návrh studijního programu geografie a vymezení geografické gramotnosti obsahuje skutečně ty nejzákladnější znalosti (doporučuji doplnit o dovednosti a kompetence), které musí absolvent ovládat v praxi cestovního ruchu. Více než 50 let jsem vykonával práci průvodce cestovního ruchu a mohu zodpovědně prohlásit, že prakticky vše, co prof. Chalupa označuje geografickou gramotností, jsem skutečně ve své práci potřeboval.

Mohl bych své tvrzení dokázat na kterémkoliv tématu, ale nebudu Vás unavovat dlouhým výčtem příkladů a omezím se pouze na jedno námátkou vybrané téma. Zvolil jsem Postavení Země ve vesmíru. Na první pohled téma teoretické, které nemá žádnou souvislost s praxí turismu.

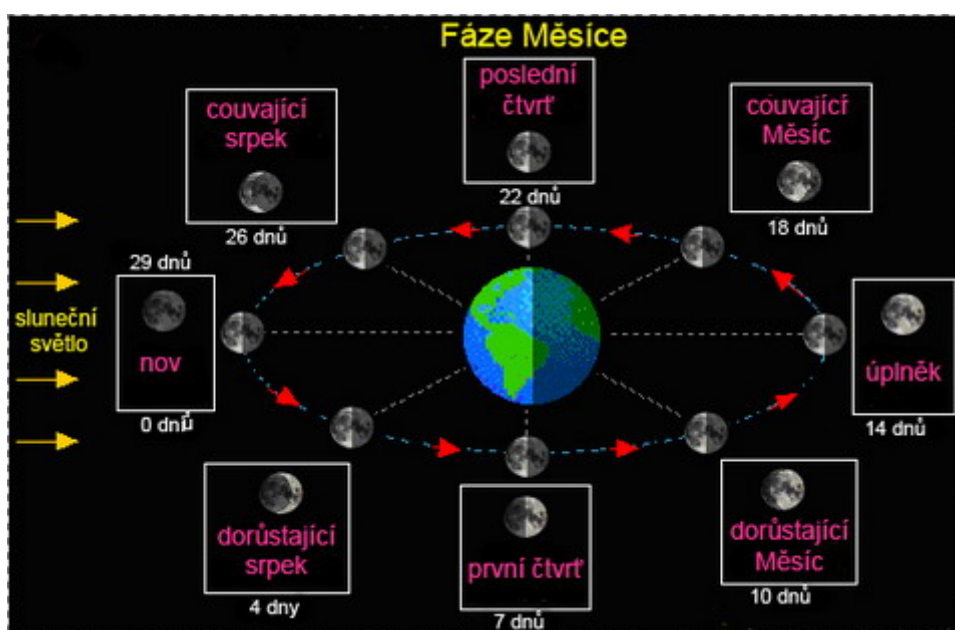
Takže přejdeme k praktickým zkušenostem.

PROBLÉM 1: VEČER NEBYL VIDĚT NA OBLOZE MĚSÍC

Na jednom z prvních pobytových zájezdů k moři do Itálie si někteří turisté při večerních procházkách všimli, že na pobřeží nikdy neviděli Měsíc. Zeptali se pana řidiče autobusu, který jim odpověděl, že už sem jezdí strašně dlouho a také Měsíc nikdy neviděl a že je to tím, že už jsme moc na jihu a tam Měsíc není vidět. Některým účastníkům se toto vysvětlení nezdálo a dožadovali se vysvětlení ode mne. Současně se odvolávali na fotografii z katalogu CK, kde byl Měsíc nad přístavem.

(Napadá mne, jak by se to řešilo, kdyby v novém Občanském zákoníku byl schválen nárok na úhradu ztráty radosti z dovolené???)

Řešení je samozřejmě velmi jednoduché a mé stručné vysvětlení je především pro kolegy, kteří se geografií nezabývají.

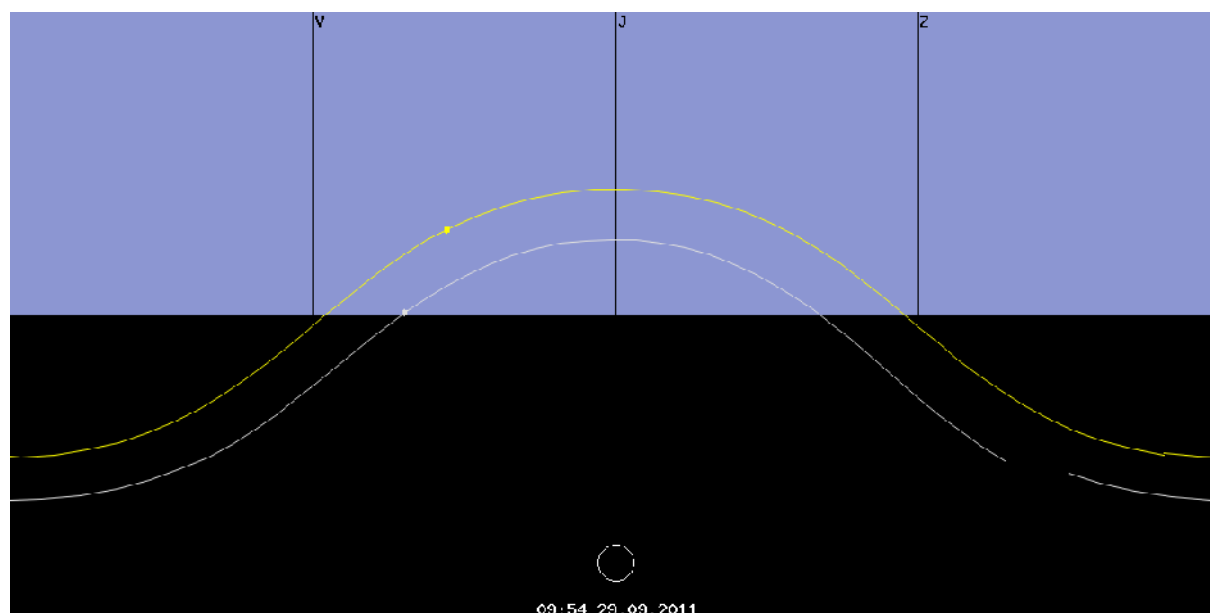

Zdroj: <http://www.enchantedlearning.com>

Měsíc obíhá kolem Země za 29,5 dne (synodický měsíc) a za stejnou dobu se i otočí kolem své osy. S tím souvisí známé fáze Měsíce i to, že je k nám otočen stále stejnou polovinou. Podle toho, v které je fázi, je určen i jeho východ na oblohu a západ. Zřejmě jsme byli v Itálii v období, kdy byl ve fázi C, kdy vychází před svítáním a zapadá kolem poledne, případně v období novu kdy je prakticky neviditelný.

Pozn.: epakta (pro rok 2011 = 24) -1+pořadové číslo měsíce+datum v měsíci = stáří Měsíce, orientačně možno říci, že: Mezi novem a úplňkem je Měsíc vidět večer, zatímco mezi úplňkem a novem je viditelný ráno.

Východ a západ Slunce a Měsíce lehce zjistíme na <http://kalendar.beda.cz/obloha.php>

<http://kalendar.beda.cz/obloha.php>

PROBLÉM 2: PŘÍLIV A ODLIV

Na příštím zájezdu mne čekal jiný problém. Již při cestě k moři dvě skupiny turistů řešily otázku, zda ráno je příliv nebo odliv. Spor skončil sázkou o soudek piva a já je měl rozsoudit.

Řešení: *Příliv a odliv (slapové jevy) jsou způsobeny přitažlivou silou Měsíce a Slunce. Z gravitačního zákona (Dvě tělesa se přitahují silou, která je přímo úměrná součinu jejich hmotností a nepřímo úměrná součinu čtverců jejich vzdáleností) vyplývá, že rozhodující roli hraje Měsíc. Vznikají tak dvě vlny, jedna na přivrácené a druhá na odvrácené straně Země. K přílivu a odlivu dochází s dvojnásobkem frekvence odpovídající průchodu Měsíce nad příslušným poledníkem, tj. každých 12 hodin 25 minut a 14 sekund. Interval mezi přílivem a odlivem na stejném místě je tedy 6 hodin, 12 minut a 37 sekund. To znamená, že čas přílivu a odlivu se stále posunuje a příliv a odliv tedy mohou být v kteroukoliv dobu. V kombinaci přitažlivé síly Měsíce s působením síly Slunce vzniká 2x měsíčně tzv. skočný (v novu a v úplňku) a 2x měsíčně hluchý příliv (v 1. a 3. čtvrti).*

Další příklady jsou z návštěvy Londýna, konkrétně hvězdárny v Greenwichi.

PROBLÉM 3: URČOVÁNÍ ZEMĚPISNÝCH SOUŘADNIC

V hvězdárně je popisován vývoj měření času a v souvislosti s tím i naprosto nesmyslný pokus vypěstovat u psa podmíněný reflex vázaný na 12 hodin londýnského času.

Řešení: *Angličané, jako námořní velmoc, řešili otázku určení zeměpisných souřadnic lodi. Stanovení zeměpisné šířky je jednoduché – určením výšky hvězdy např. pomocí sextantu. Daleko těžším problémem bylo určení zeměpisné délky. Loď plující kdekoli si lehce zjistí místní čas, problémem bylo zjištění londýnského času, aby z rozdílu časů bylo*

možno vypočítat zeměpisnou délku. Tato potřeba silně ovlivnila vývoj dokonalých přístrojů na měření času – chronometrů, které jsou vystaveny v Greenwichi.

PROBLÉM 4: KUDY PROCHÁZÍ NULTÝ POLEDNÍK.

V Greenwichi je nultý poledník označen kolejnicí a turisté se na ní fotografují. Jeden z turistů však přinesl tištěného průvodce, podle kterého nultý poledník prochází asi 102,5 m východně.

Řešení: Nultý poledník byl definován jako poledník, který prochází hvězdárnou v Greenwichi. Z této doby je zde zmíněná kolejnice. V důsledku jemných pohybů zemské kůry je jeho poloha proměnlivá. Proto byl nově definován jinými metodami a skutečně je asi o 102,5 m východněji. Toto turistům nesdělujeme (pokud se přímo nezeptají) a nekazíme jim radost z fotografování.

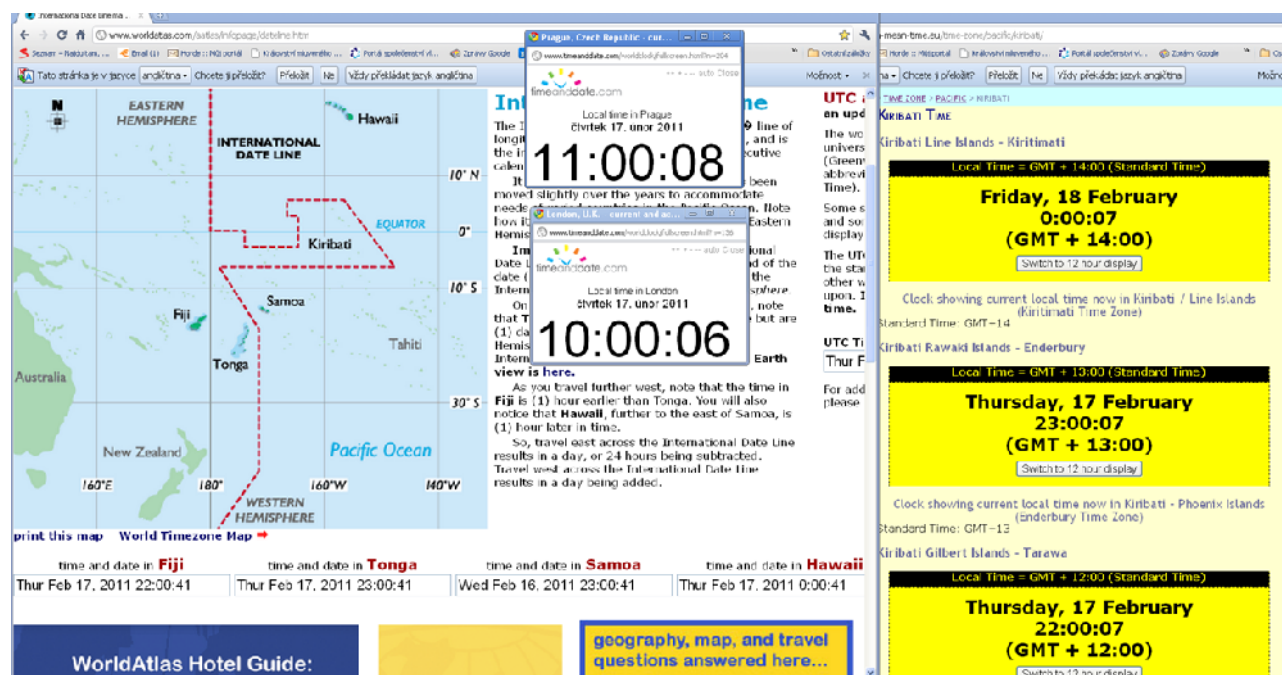
PROBLÉM 5: DATOVÁ HRANICE

V souvislosti s koulí na hvězdárně, která se spouštěla, aby lidé na lodích plujících po Temži věděli, že je poledne, bylo nutno vysvětlit místní a pásmový čas a datovou hranici.

Datová hranice prochází přibližně po 180. poledníku a vyhýbá se obydleným územím. Kdyby neexistovala, docházelo by ke kuriózním situacím. Cestující v letadle letícím východním směrem by se dostávali do daleké budoucnosti, cestující opačným směrem do minulosti. Známé jsou případy ztráty jednoho dne u Magalhaesových plavců nebo u hrdinů románu Julese Verna Cesta kolem světa za 80 dní.

V době 11.00 až 13.00 máme na zemi 3 různé dny, ale stejný čas.

Např. Samoa – středa, Fiji – čtvrtek, Kiribati – pátek

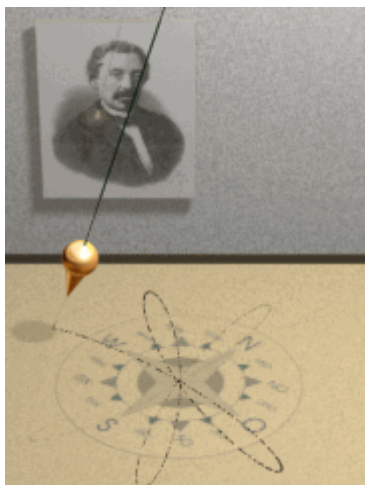

PROBLÉM 6: NÁVŠTĚVA PAŘÍŽE – PANTHEON, FOUOLTOVO KYVADLO

Návštěva Pantheonu v Paříži patří do programu většiny cestovních kanceláří. Většinu návštěvníků zaujme koule, upevněná na dlouhém laně a pravidelně se kývající. Chtějí po průvodci informaci, co to je a k čemu to slouží.

Řešení: *Jde o tzv. Foucoltovo kyvadlo. Kyvadlo zachovává rovinu kyvu, změna úhlu rysek dokazuje, že Země se otáčí.*

Další kyvadla: *Petrohrad, Kroměříž*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Foucaultovo_kyvadlo

Animace na http://cs.wikipedia.org/wiki/Soubor:Foucault_pendulum_animated.gif

Na závěr příklad z naprosto jiné oblasti – z geografie obyvatelstva

Při návštěvě Švýcarska, Belgie, Spojeného království a dalších zemí se průvodce setkává s otázkami vztahujícími se k pojmu národ.

PROBLÉM 7: JSOU ŠVÝCAŘI (BELGIČANÉ) NÁROD? JAK JE DEFINOVÁN NÁROD?

Řešení: *Rozhodující není hledisko jazykové, ale pocit sounáležitosti.*

Švýcaři hovoří 4 jazyky, ale tvoří jeden národ, protože se tak cítí.

Obyvatelé Belgie se cítí jako Vlámové nebo Valoni, ne jako Belgičané. Je mezi nimi daleko větší odstup než mezi námi a Slováky (např. nikdy se vzájemně nepodporují při sportu).

Němci a Rakušané hovoří jedním jazykem, ale cítí se jako dva národy

RNDr. PaedDr. Jaromír Rux, CSc.
Vysoká škola polytechnická Jihlava
rux@vspj.cz

ZDROJE

- [1] DAMSON, A. Tourismuskunde für Reiseleiter. FernAkademie Touristik, Münster 2002.
- [2] Harold V., Thurman, A. Trujillo, P. Oceanografie, Computer Press: Brno, 2005. ISBN 80-2510-353-6
- [3] OPPITZ, W. Tourismuspolitik Begleitmaterialien. FachhochschuleWien, 2003.
- [4] RUX, J. Jaké vzdělání potřebuje průvodce cestovního ruchu? COT Business, červen 2005, příloha.
- [5] ŠTYRSKÝ, J. Jak dál v práci průvodců cestovního ruchu. COT Business, červen 2005.

CESTOVNÍ RUCH NA CESTÁCH K FILOSOFII ANEB NĚKOLIK POZNÁMEK K TZV. FILOSOFII CESTOVNÍHO RUCHU

TOURISM ON THE ROADS TO THE PHILOSOPHY OR SEVERAL NOTES TO SO CALLED PHILOSOPHY OF TOURISM

Martin Hemelík

Abstrakt

Stať pojednává o otázkách vztahu oboru cestovní ruch k filosofii. Vznikl jako příspěvek do diskuse o vzniku „filosofie cestovního ruchu“. Autor stati chce ukázat, že vytváření svébytné filosofie cestovního ruchu není příliš smysluplné. Na konkrétních ukázkách obrací pozornost k tématům, která jsou pro obor cestovní ruch relevantní a zároveň v sobě nesou poměrně silný filosofický náboj.

Klíčová slova

Filosofie, cestovní ruch, filosofie cestovního ruchu

Abstract

The paper deals with the questions about relation between the sphere of tourism and philosophy. It originated as the contribution to discussion about the formation of so called philosophy of tourism. The author wants to demonstrate that the formation of original philosophy of tourism is not too meaningful. In the concrete examples the author turns the attention to the subjects, which are important for tourism and simultaneously have relatively strong philosophical significance.

Keywords

Philosophy, tourism, philosophy of tourism

Byv vyzván k tomu, abych vstoupil do mezikatedrální diskuse o nejobecnějších (často se v těchto souvislostech užívá adjektivum „filosofických“) otázkách jednoho z nosných studijních oborů na naší škole, činím tak s jistou mírou obav a nejistoty. Proto cítím potřebu předeslat několik slov na vysvětlenou.

Svůj příspěvek jsem koncipoval tak, aby to odpovídalo skutečnosti, že jeho *proxima causa seu ratio* (nejbližší příčinou či důvodem) se stala stať kolegy E. Hurycha z katedry sportů Vysoké školy polytechnické Jihlava. [3] Svou reakci tedy omezím na spíše tezovitá stanoviska k několika problémům a otázkám, které tato stať nastoluje. Byl bych zároveň velice rád, aby tyto teze byly vnímány především jako iniciace dalších diskusí a polemik, nikoli jako „uzavírací nevědecké dodatky“ řečeno slovy Kierkegaardovými.¹

Zmíněné obavy a nejistoty u mne pramení především z toho, že nejsem schopen dobře odhadnout případné dopady či odezvy mého příspěvku. Jeho obsah se totiž může stát zdrojem nedorozumění a vyvolat i reakce, jež jsem nezamýšlel. Uvědomění a zvážení této okolnosti by jistě mohlo být dobrým odůvodněním toho, že bych v duchu Husserlovy „epoché“ (zdržení se úsudku) zdržel svůj úsudek a diskuse se vůbec nezúčastnil.

Na druhé straně se během celé své akademické dráhy zabývám filosofií a jejími dějinami a snažím se porozumět myšlenkovému pohybu v této oblasti. Tato okolnost ve mně vyvolala po přečtení výše uvedené statě jakousi potřebu, ba nutnost či nutkavost do této diskuse vstoupit i s vědomím rizika možných nedorozumění. Je všeobecně známo, že nutnosti stejně jako osudu nelze vzdorovat.

Nuže tedy bez dlouhých okolků se pokusím vstoupit tzv. *in medias res*, tj. do středu věci. Stať E. Hurycha se dotýká možnosti konstituce nového „oboru lidského vědění“ tzv. filosofie cestovního ruchu. Autor statě v krátkém, ale poměrně výstižném expozi [3, str. 5 a násl.] poukazuje na to, že je třeba při zvažování možné konstituce tzv. filosofie cestovního ruchu postupovat velice obezřetně, neboť samotné slovo filosofie se v současnosti (nejen) v českém jazykovém prostředí stalo neobyčejně frekventovanou součástí nejrůznějších veřejných vystoupení (verbálních i písemných), ba dokonce se běžně objevuje i ve zcela privátních diskusích a rozhovorech, a to v roztodivných vztazích a souvislostech. Toto nadužívání (a přesněji by mělo být řečeno: nadužívání a zneužívání²) má jistě mnoho příčin sociálních i jazykových, ale těmi se nehodlám zabývat. E. Hurych zcela oprávněně poukazuje na problematičnost, ba přímo škodlivost takového nadužívání a zneužívání. Bohužel jsem však nucen konstatovat, že ho správný poukaz nepřivedl ke zcela adekvátním a přesným konsekvencím, spíše ho zavedl na scestí.

Na obranu autorovu je ovšem třeba uvést, že to není nic překvapivého a neobvyklého a můžeme se s tím setkat za nejrůznějších okolností. Vyvozování ne zcela správných a často neodpovídajících závěrů z výše uvedených úvah souvisí zřejmě s tím, že odborná i laická veřejnost disponuje velice často (eufemisticky vyjádřeno) poněkud zkreslenými představami (které se bohužel většinou vůbec nekryjí s dlouhodobě konstituovanými konturami filosofického způsobu myšlení) o filosofii jako svébytné a velmi specifické činnosti lidského ducha. (Mimochodem právě taková zkreslení vyvolávaná neúplným porozuměním či úplným nepochopením a někdy i prostou ignorancí podmiňují a umožňují zmíněné nadužívání a zneužívání samotného slova, neboť se pod označení slovem filosofie vkládají nejrůznější,

¹ V roce 1846 uveřejnil S. Kierkegaard pod pseudonymem J. Climacus spis pod názvem „Uzavírací nevědecký dodatek“ (*Afsluttende uvidenskabelig Efterskrift*). (Název Kierkegaardova spisu jsem použil v modu metaforického vyjádření, aniž by tento spis měl nějakou věcnou souvztažnost k tématu tohoto příspěvku.)

² Jen krátce na vysvětlenou: Slovo **φιλοσοφία** (do kulturních dějin člověka ho vnesla starověká řecká civilizace, proto si dovoluji užít jeho původního tvaru) je termínem užívaným vzdělanci i laiky po dlouhá staletí, ba tisíciletí a základní vymezování jeho obsahu se tedy formovalo a ustalovalo dlouhodobě a s mnoha a mnoha peripetiemi. Nicméně rozhodující kontury **filosofického** způsobu myšlení a rozumění světu a člověku v něm jsou v zásadě zřejmé už od samého počátku spadajícího do období rozkvětu klasické řecké civilizace a my bychom se k nim měli vztahovat s určitým respektem a svévolně a leckdy nepřilížitě šťastně je nedeformovat.

často až bizarní představy. Ostatně sám E. Hurych na některé, nikoli však ty nejdůležitější upozorňuje. [3, str. 5])

Jednou z velmi problematických konsekvencí autora statě je stanovisko, z něhož mu vyplývá patrné přesvědčení o tom, že je **vždy** smysluplné a prospěšné pěstovat filosofii zejména v podobě filosofických úvah o „něčem určitém“. Toto přesvědčení pak ústí ve zdůraznění potřeby a užitečnosti pěstování „filosofie něčeho“. Mohu-li si *ad hoc* (k tomuto účelu) dovolit tematizaci důvodů³ takového přesvědčení, pak je akcent na takovou potřebu „filosofie něčeho“ založen dvojím způsobem (přičemž pravděpodobnými jsou jistě i mnohé další způsoby – jejich analýza však není předmětem této statě): předně je filosofie tímto způsobem jaksi propojena s nějakým určitým okruhem lidského poznávání či lidské činnosti, což ji činí přístupnější a srozumitelnější⁴, a na druhé straně nalézání čehosi filosofického v tom či onom oboru lidského poznání a konání činí tento obor určitým způsobem „vznešenější“ či „duchovnější“⁵.

Problém ovšem tkví v tom, že celý akcent na potřebu „filosofie něčeho“ pak povětšinou spočívá na implicitním předpokladu (a je jím často i *ex post* zdůvodňován), že filosofování je vlastně pouze svého druhu specifickým okruhem odborného nebo dokonce vědeckého poznání. Přímým důsledkem této premisy pak je „obraz“ filosofie jakožto součásti nejobecnějších teoretických přístupů k tomu, čeho má být filosofii. Filosofie jakožto „filosofie něčeho“ se takto stává pouze jednou z mnoha disciplín lidského poznání srovnatelnou s jinými disciplínami a také mezi ně bez problémů zařaditelnou jako disciplína s vysokou mírou obecnosti a teoretičnosti. Často v důsledku toho pak pěstování „filosofie něčeho“ slouží jako výkaz toho, že dané „něco“ je vskutku nesmírně závažným oborem lidského vědění.

V zájmu dobrého porozumění mým načrtnutým úvahám a různým akcentům v nich obsaženým si dovolím ještě poněkud odlišnou formulaci: Domnívám se, že genitivní přiřazení určitého předmětu, oblasti filosofického zájmu k filosofii samotné ještě nemusí být nutně zdrojem iluzí a chimérických spekulací. Specifičnost a autonomie filosofického způsobu myšlení (pokud je respektována a tím zachovávána) je natolik silná a působivá, že se prosadí i tam, kde ji případné genitivní přiřazování může deformovat či zkreslovat. Není tedy mým cílem zcela diskreditovat tento postup, chtěl bych pouze varovně upozornit na jisté podoby pěstování „filosofie něčeho“, které mohou vést k původně nezamýšleným a často neblahým konsekvencím.

³ E. Hurych ve své stati konkrétní důvody tohoto přesvědčení neuvádí. Proto si zde dovoluji uvést svou verzi jejich rekonstrukce.

⁴ Ze své dlouholeté zkušenosti s výukou tzv. filosofické propedeutiky vyvozují induktivně (tj. s omezenou platností) následující poznatek: Studenti (resp. lidé, kteří se setkali s filosofií a mají v sobě dostatek zvědavosti a otevřenosti, aby usilovali o její určité uchopení a pochopení) velice často přistupovali a přistupují k filosofii tak, že se tento vysoce specifický způsob lidského myšlení pokouší převádět na formy bližší jejich každodenní zkušenosti – formy imaginativně konkrétní, formy zachytitelné běžně užívanými kognitivními prostředky, formy názorné či představitelné aj. To je ovšem právě postup, který jejich celé úsilí jaksi apriorně hatí, neboť filosofie jakožto pregnantní výraz „theoretického postoje“ (Jeden z původních významů řeckého slova *θεωρία* /theoría/ byl „podívání se“) znamenala snahu o nahlédnutí za hranice toho, co je představitelné či smyslově zachytitelné. Dobře to lze ilustrovat například na tom, jak se studenti velmi obtížně vypořádávají s uchopením klíčových pojmů západní filosofické tradice – pojmu jsoucna a pojmu bytí. Nechci se však do podobných analýz pouštět, neboť to není v tomto příspěvku předmětem mého zájmu.

⁵ Ve zkratce bych vyjádřil zkušenostní poznatek takto: Je-li něco „filosofické“, stále ještě to v sobě nese cosi atributálně vznešeného. (Pokud to ovšem, na druhé straně, není odmítáno jako smysluprosté a zbytečné.)

Vraťme se však k vlastnímu tématu. „Filosofie cestovního ruchu“, pokud by byla ustavena a rozvíjena, by dle mého soudu mohla snadno představovat takto chápaný případ „filosofie něčeho“. V tom případě by prodloužila a rozmnožila řady mnoha a mnoha paradoxních a leckdy vnitřně nekonzistentních a skrytě rozporných tzv. filosofii určitého oboru – filosofie fyziky, filosofie biologie, filosofie matematiky, filosofie životního prostředí, filosofie ekonomie, filosofie jazykovědy etc.

V minulosti bylo takto konstituováno a rozvíjeno množství tímto způsobem chápaných „filosofii něčeho“. (V dané souvislosti by bylo možno argumentovat právě těmito historickými i současnými výskyty ve smyslu a významu argumentace typu: „Vzniklo-li v minulosti něco a bylo-li a je-li to rozvíjeno a pěstováno a podporováno mnoha stoupenci a zastánci, pak to nabylo skutečnosti, ergo je to smysluplné a oprávněné!“ Podobná argumentace je však velice nepřesvědčivá a někdy dokonce zcela zavádějící. Z faktu existence něčeho neplyne nutně oprávněnost a smysluplnost téhož.) Je nutno upozornit na skutečnost, že tyto pokusy byly konec konců založeny na přiznaném či nepřiznaném předpokladu zcela **nefilosofického pojetí filosofie**, přičemž nejčastěji mělo toto pojetí či uchopení filosofie podobu postupné proměny filosofie v jednu z vědeckých disciplín. Co to znamenalo?

Filosofie nebyla v těchto případech traktována filosoficky, nýbrž tzv. vědecky⁶. Spolu s tím a v důsledku takového přístupu byla filosofie jakožto věda zařazována do soustavy ostatních věd a byla jí přiřazována určitá „vědecká úloha“ spjatá s její rovinou abstraktnosti a obecnosti. Při určité míře zjednodušení se dá konstatovat, že se od počátku 19. století téměř vždy jednalo o jistou variaci tzv. pozitivistického přístupu, ať už v podobě klasického pozitivismu comteovského typu, nebo v podobě novopozitivismu wittgensteinovského či carnapovského typu, popřípadě v nedávné minulosti v různých podobách postpozitivismu.⁷ (Souhrnně bývají tyto myšlenkové proudy označovány jako scientismus, resp. jako scientistně orientované filosofie, byť vůči takovému užití slova filosofie lze vznášet více či méně oprávněné námitky.)

Autor sledované stati se k takovému přístupu explicitně hlásí: „Máme-li uvažovat o filosofii cestovního ruchu, kterážto by měla uhájit své právo na samostatnou existenci, měli bychom vytvořit určité zásady, tuto **disciplínu** definovat, popsat její cíle, metody, pojmový aparát, její začlenění do systému vzdělávání a doložit její **vědecký** rozvoj.“ [3, str. 6] (Zvýraznil M. H.) Není mým úmyslem jakkoli autora statě od takového úmyslu zrazovat,

⁶ Už jen prosté konstatování této skutečnosti navozuje představu neřešitelné aporie. Markantním příkladem jsou různé varianty tzv. filosofie vědy, v nichž se skrývají kupříkladu vysoce exaktní formálně logické analýzy jazyka vědy. Samy o sobě jsou velice účinným nástrojem řešení různých metodologických problémů (v rámci vědy samé neřešených a v zásadě neřešitelných) a mohou tak vůči vědě samotné sehrávat důležitou roli, s filosofií jako svébytnou podobou činnosti lidského ducha však už mají pramálo společného.

⁷ O všech těchto formách pěstování „vědecké filosofie“ lze nalézt poučení v příručkách a kompendiích dějin filosofie. Na okraj je možno rovněž uvést, že podobně orientovaným přístupem byl výrazně ovlivněn i představitel marxistické filosofie B. Engels (viz zejména jeho fragmentární texty vydávané pod názvem *Dialektika přírody*), v důsledku čeho i tzv. marxisticko-leninskou filosofii lze zařadit do okruhu pokusů o vybudování vědecké filosofie a od ní odvislého a s velkými očekáváními sestavovaného tzv. vědeckého obrazu světa. Ostatně prohlédneme-li bibliografické báze tzv. filosofické literatury vydávané u nás i v celém socialistickém táboře v 70. a 80. letech minulého století, snadno nalezneme přemíru publikací na téma „filosofie něčeho“.

zvláště je-li přesvědčen o jeho smysluplnosti a případném přínosu.⁸ Pouze bych rád upozornil na některé relevantní (a mnohé otazníky vyvolávající) okolostojčnosti.

Pokud bychom (hypoteticky!) připustili, že konstituce a rozvoj jakési filosofie cestovního ruchu je smysluplné počínání a může být i prospěšné a přínosné, pak by nás vzápětí měla znepokojovat mnohá a velmi nesnadno překonatelná úskalí takového úsilí. Kupříkladu zvažme následující: Odhlédneme-li od významu pěstování „filosofie něčeho“ pro rozvoj filosofie samé (vše nasvědčuje tomu, že taková abstrakce je zdůvodnitelná bez větších nesnází), nemůže se ale vyhnout otázce: Jak může být filosofický přístup realizovaný v podobě pěstování „filosofie něčeho“ přínosný pro **rozvoj vědecké disciplíny** samotné? Mnozí představitelé současné vědy (a to i ti nejvýznamnější, například nositelé Nobelovy ceny⁹) něco takového rezolutně odmítají. Zdá se totiž, že tzv. „filosofie“ jakékoli vědní disciplíny je vlastně pokusem o spojení něčeho nespojitelného a končí v posledku vždy v podobě jakéhosi nesoudržného hybridu, pokud si vědecký obor i filosofie hodlají uchovat svou vlastní esenci neporušenou. Lze poměrně snadno pochopit, že přínos takového hybridu je pro vědecký obor a samu filosofii nicotný. Jestliže by se filosofie jednostranně přizpůsobila a stala se tzv. vědeckou filosofií, bude výsledný efekt podobný. Celý předlouhý vývoj západního filosofického myšlení dosvědčuje, že to v řadě případů tak dopadlo. Nakonec lze v dějinném vývoji filosofie nalézt řadu úvah o tom, že už samo označení filosofie za vědeckou je *contradictio in adiecto* (protiklad v přívlastku – tak je v logice tradičně označována jedna z logických chyb).¹⁰ Je-li skryt rozpor už v samotném označení, pak tato rozpornost nutně generuje mnoho potíží a tzv. filosofie určitého oboru vědění je čímsi, čeho filosofický význam bývá nicotný a vědecká relevance mizivá.

Pro lepší uchopení celé problematiky upozorním ještě na jednu souvislost. Situace tzv. vědecké filosofie je při jisté míře zjednodušení analogická situaci tzv. náboženské filosofie. Náboženství má svou vlastní specifikou a autonomii a jeho propojení, prolnutí či dokonce splynutí s filosofií je přinejmenším problematické, resp. lze ho rovněž označit jako jistou *contradictio in adiecto*. K zachycení situace může přispět uvědomění jedné nesmírně významné skutečnosti kulturních a duchovních dějin euroamerické civilizace. Počínaje raným novověkem začaly v okcidentálním kulturním prostoru vystupovat autonomně tři hlavní způsoby kognitivní činnosti lidského ducha – filosofie, náboženství (teologie) a věda (matematizující přírodověda). Jejich vztah je od té doby *kath'exochén* (tj. po výtce) duchovním (filosofickým) problémem. Na jeho bližší osvětlení není v tomto příspěvku dostatek místa, přesto bych na něj alespoň tímto způsobem rád upozornil.

⁸ Marginálně mohu pouze konstatovat, že kdybych vycházel výhradně z této formulace, musel bych nabýt přesvědčení, že autor statě je zastáncem a stoupencem tzv. vědecky pěstované filosofie, tj. filosofie jakožto vědy. Soudím (mimo jiné z osobních konzultací), že tomu tak zřejmě není, a proto nevyhlašuji uvedené tvrzení nijak apodikticky.

⁹ Viz například knihy a články významného amerického teoretického fyzika, nositele Nobelovy ceny za fyziku z roku 1979, Stevena Weinberga. V českém překladu byly některé z nich publikovány – např. *Snění o finální teorii*, kde se nachází kapitola přímo nazvaná *Proti filosofii*. [9, str. 141–160]

¹⁰ V této souvislosti by bylo možno namítnout, že ne vždy tomu tak bylo. Je jistě doložitelnou skutečností, že například největší učenec starověku Aristoteles ze Stageiry používal slova *φιλοσοφία* (filosofie) a *επιστήμη* (vědění, věda) v jistém modu záměnnosti, tj. mezi nimi nebyla přesně vymezená hranice. Na druhé straně však i on do jisté míry radikálně od ostatních způsobů vědění oddělil *ἡ προτε φιλοσοφία* (první filosofii), což byla filosofie ve vlastním slova smyslu. Teprve následující poměrně složitý vývoj pak byl schopen zafixovat přesně difference mezi filosofickým a vědeckým poznáním. Zcela jasnou a zřetelnou podobu tato difference nabyla na počátku novověku v souvislosti s rozvojem matematizující přírodovědy.

S tím souvisí další úskalí. Pokud by někdo byl vyznavačem a ctitelem pozitivisticky orientovaného přístupu a vize tzv. filosofie cestovního ruchu by mu připadala smysluplná a přínosná, pak by jistě bylo na místě odpovědět na otázku, zda je dobře připraven a zorientován v tom, čeho filosofii hodlá pěstovat. (Chtěl-li někdo v minulosti, stejně jako v současnosti rozvíjet například filosofii matematiky, musel si nejprve ujasnit samotnou povahu předmětu svého zkoumání a zodpovědět na mnoho a mnoho otázek týkajících se povahy a založení matematiky a jejích teoretických i praktických postupů. Použijeme-li jistou nadsázku, pak aby vůbec mohla být filosofie matematiky nějak rozvíjena, musel její stoupenec sám být dobrým znalcem či odborníkem v matematice samotné¹¹.) V případě oboru cestovní ruch je ovšem situace přinejmenším komplikovaná. Je obor cestovní ruch samostatnou vědeckou disciplínou, resp. je vůbec vědeckým oborem? Nebo je spíše prakticky orientovaným výzkumem? Nebo je odnoží zkoumání ekonomicky orientovaných, anebo podoborem geografických studií? Odpovědi na tyto otázky se v literatuře najdou různorodé a mnohdy si i vzájemně protiřečí.¹²

Co to znamená? Existuje-li snaha o vytvoření filosofie cestovního ruchu a není-li přitom vyjasněno, čím je, resp. co vlastně představuje samotný tento obor, pak jaký může být noetický přínos takto konstituované „filosofické disciplíny“? Obávám se, že pokud bude nějaký, pak velice malý.

Aby však můj příspěvek nevyzněl zcela negativně a nebyl pochopen jako jakýsi definitivní ortel nad ještě „nezrozenou“ filosofií cestovního ruchu (jak jsem předeslal, nebylo a není mým úmyslem dospět k takovému závěru), pokusím se o formulaci některých aspektů, v nichž naopak může být leccos z toho, o čem pojednává stať E. Hurycha, podnětně a inspirativně rozvinuto.

Jedná se totiž o to, že případná nezaloženost, nekonzistentnost a vůbec problematičnost tzv. filosofie cestovního ruchu není *ratio sufficientis* (tj. dostatečným důvodem) pro odmítání jakékoli souvislosti toho, co zkoumá obor cestovního ruchu, s filosofováním jakožto svébytným a specifickým modelem lidského rozumění světu a člověku v něm se vyskytujícím. Tak razantní odmítání by bylo hrubou chybou stejného druhu, jaký se leckdy objevuje ve vztahu k pěstování „filosofie určitého oboru exaktního vědění“. Ze zjištěné rozpornosti a neujasněnosti takové „filosofie něčeho“ se ukvapeně vyvozuje závěr, že daný obor lidského vědění v sobě netají nic filosofického, resp. filosoficky zajímavého. To je omyl, který brání řadě zajímavých a pozoruhodných úvah a omezuje tak lidské poznání.

V návaznosti na předchozí odstavce bych rád upozornil na jeden moment, který se pro bližší prozkoumání přímo nabízí. Soudě dle dostupných zdrojů informací, nemá obor cestovního ruchu příliš ujasněnou svou vlastní povahu a není proto úplně jasné a zřetelné, jakým způsobem má být spolehlivě založen a rozvíjen jako samostatný obor. Jestliže využijeme filosofického myšlení jakožto prostředku a instrumentu tímto směrem orientovaných metodologických úvah a analýz (ve zmíněných pozitivisticky orientovaných

¹¹ Jen pro ilustraci uveďme, že významné posuny ve zkoumání filosofických základů matematiky byly povětšinou dílem těch, kteří buď byli sami významnými matematiky, anebo sice působili ve sféře filosofické, avšak disponovali mohutně působícími znalostmi matematiky – R. Descartes, G.W. Leibniz, B. Bolzano, G. Frege, B. Russell, L. Wittgenstein, E. Husserl aj.

¹² Ve snaze zorientovat se dobře v celé problematice jsem prostudoval řadu materiálů: Viz například [6, str. 82 až 96]; [4]; [8]; [5] a ještě řada dalších. Přes upřímnou snahu nebylo výsledkem nic jiného, než výše uvedené konstatování.

proudech je to ostatně hlavní náplň¹³ a předmět filosofického myšlení, v jiných přístupech je to minimálně legitimní okruh činnosti filosofujícího ducha), pak se zde otevírá poměrně rozlehlé pole zajímavých a inspirativních kontemplací. Startovacím polem a východiskem takovým zkoumání může být například následující konstatování: „Therefore there is still no genuine tourism science separates only additives in such a way specified a tourism science. The existing scientific disciplines must be sufficient, in order to analyze the tourism. There should be however problem and questions, which are not to be solved with the instruments of the other science, its own tourism science would be necessary. The tourism is thus still no science, but a research object or a Forschungsgebiet.“ [8, str. 3] Přijmeme-li toto stanovisko, pak se přímo nabízí možnost využít filosoficko-metodologických reflexí k postupnému projasňování povahy, orientace a cílů cestovního ruchu jakožto svébytného oboru.¹⁴

Otevřený prostor možností se však nenabízí pouze v tomto ohledu. Porozhlédneme-li se po oblasti filosofických úvah a reflexí obsažených zejména v evropské tradici, snadno zjistíme, že podstatně efektivnější (než urputné rozvíjení „filosofie něčeho“) byly a jsou relativně samostatné filosofické tematizace nejrozličnějších motivů lidského činění a poznání. Jde tedy o to soustředit svou pozornost na taková témata či motivy studované a zkoumané v rámci oboru cestovní ruch, které svou povahou a lokalizací v jeho rámci představují cosi, co samotný okruh oboru výrazně „překračuje“ (či filosofickým jazykem vyjádřeno „transcenduje“). To mimo jiné znamená, že v tomto svém „překročení“ jsou to motivy, které bude pravděpodobně možno velice dobře filosoficky tematizovat. Jinými slovy: filosofie sama ze své pozice velice specificky zaměřené činnosti lidského ducha může tyto motivy smysluplně uchopit a rozkrýt na nich ty stránky či aspekty, které by jinak zůstávaly skryty, popřípadě by byly odkrývány jen sporadicky a nahodile. Souběh specifického zkoumání v rámci oboru cestovní ruch a velice zvláštního přístupu v rámci filosofie je tak přirozeně zajištěn a může přinést patřičné výsledky, neboť „filosofický duch“ (použiji-li poněkud patetizující, v dané souvislosti však snad adekvátní výraz) nebude jednoznačně nasměrován a jakoby stlačen do jakési „škatulky“ tzv. filosofie cestovního ruchu, nýbrž bude moci v modu předem nevymezené a tedy svobodné činnosti, jenž je mu vlastní, přivádět do zjevnosti to, co jinak setrvává ve své latenci.

K takové tematizaci není třeba konstituovat zvláštní „filosofickou disciplínu“¹⁵. Postačuje pouze vhodné využití vskutku filosofických způsobů myšlení opírajících se o všechno,

¹³ Jedna z proslavených tezí jednoho z nejvýznamnějších myslitelů 20. století Ludwiga Wittgensteina zní: „Der Zweck der Philosophie ist die logische Klärung der Gedanken. Die Philosophie ist keine Lehre, sondern eine Tätigkeit. Ein philosophisches Werk besteht wesentlich aus Erläuterungen. Das Resultat der Philosophie sind nicht „philosophische Sätze“, sondern das Klarwerden von Sätzen. Die Philosophie soll die Gedanken, die sonst, gleichsam, trübe und verschwommen sind, klar machen und scharf abgrenzen.“ („Věta 4.112 : Cílem filosofie je logické ujasnění myšlenek. Filosofie není naukou, nýbrž činností. Filosofické dílo sestává podstatně z objasnění. Výsledkem filosofie nejsou „filosofické věty“, nýbrž vyjasnění vět. Filosofie má vyjasnit a ostře ohraničit myšlenky, které jsou jinak jakoby matné a nevýrazné.“) [10, str. 59]

¹⁴ Opět jen na okraj a ilustrativně uveďme, že taková zkoumání ve vztahu k různým oborům vědy mají například v českém filosofickém myšlení 20. století svou poměrně silnou tradici – viz práce metodologické Josefa Tvrdého, Ferdinanda Pelikána, Karla Vorovky, Albíny Dratvové aj., které byly věnovány mnoha zajímavým metodologickým a obecně filosofickým aspektům rozvoje různých přírodovědných disciplín a přírodovědeckého poznání vůbec.

¹⁵ Ostatně samo rozlišování tzv. filosofických disciplín je velice problematické, jakkoli bylo a je tradičně užíváno. Filosofie ve svých základních konturách (vyznačených například již výše zmíněnou aristotelskou první filosofií) není oborem skládajícím se z různých disciplín. Blíže je o tom pojednáno třeba v učebnici, jejímž spoluautorem jsem měl tu čest být – viz Benyovszky, L. a kol.: *Úvod do filosofického myšlení*, A. Čeněk, Plzeň 2007, str. 26–27.

co okcidentální filosofická tradice poskytuje. To ovšem razantně vyvolává potřebu disponovat pokud možno obsáhlejšími znalostmi této tradice a elementárně založenou schopností orientace v ní.

Pokusím se nyní v krátkosti a příslušném zjednodušení načrtnout, o jaké motivy by se mohlo jednat. Lze je rozlišit do dvou okruhů. Jedním by byly motivy s vysokou mírou abstrakce a obecnosti – jedná se o obecné otázky a problémy sociální a antropologické, popřípadě sociálně ekonomické, u nichž by mohly doposud známé i dosud nepoznané a neprovedené filosofické reflexe dopomoci k objasňování a lepšímu porozumění zvláštním způsobům lidského bytí v tomto světě. Druhým okruhem by pak mohly být motivy konkrétněji zaměřené, ale přesto v sobě nesoucí určitý filosofický náboj. Typickým příkladem by v tomto směru mohlo být téma **pohybu** vůbec a pohybu lidských bytostí ve světě zejména. Na jedné straně je pohyb lidí jedním z nejdůležitějších, ne-li vůbec nejdůležitější téma cestovního ruchu, na straně druhé je pohyb excelentním filosofickým problémem již od dob antického starověku. V oblasti tematizace pohybu (zejména pohybu lidí ve světě) se tedy oba přístupy mohou smysluplně prolínat.

S tématem pohybu souvisí další v úvahu připadající motiv – totiž motiv **poutníka** a **poutnictví**, který v sobě tají často duchovně velmi hluboké a filosoficky nesmírně zajímavé roviny a navíc velmi výrazně prostupuje předlouhé dějiny evropských civilizací. (Motiv poutnictví představuje o to zajímavější oblast, že se v něm zpřítomňovaly a zpřítomňují mnohé náměty náboženské.) Odhalovat souvislosti tradičního poutnictví s jeho moderními podobami za pomoci filosofických reflexí nejrůznějších aspektů se jeví už na první pohled nesmírně atraktivní a inspirativní.

Ostatně v rámci oboru cestovního ruchu jsou velmi často zkoumány různorodé otázky, vztahy a souvislosti propojené s motivem, který byl už v antickém starověku předmětem mnoha úvah – motivem označeným řeckým termínem *σχολή* (scholé) a latinským termínem *otium*, totiž motiv **volného času**. I takový okruh zkoumání v sobě nese určitý filosofický náboj, kterým se zabývali filosofové už od starověku.

Jistě by bylo možno vypočítávat další a další možné tematizace¹⁶, to však není účelem tohoto příspěvku. V jeho rámci jsem se pouze pokusil naznačit, v jakém ohledu by bylo možno uvažovat o otázce, která je zakotvena v názvu stati E. Hurycha: Jak je možná filosofie cestovního ruchu? Doufám, že jsem alespoň některé možnosti vyznačil přehledně a zřetelně a poskytl tak „materiál“ pro další následující diskuse a polemiky.

Doc. PhDr. Martin Hemelík, CSc.
Vysoká škola polytechnická Jihlava
Tolstého 16
586 01 Jihlava
hemelik@vspj.cz

¹⁶ Při pouze zběžné a víceméně nahodile prováděné orientaci v odborné literatuře jsem narazil na některé pozoruhodné tematizace: [7, str. 146–151]; [1, str. 262–274]; [2, str. 319–324]. Při podrobnějším průzkumu by se jich určitě objevilo daleko více.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] Dear, M.: The postmoderne challenge: reconstructing human geography, *Transactions of the Institute of British Geographers*, New series, vol. 13, No. 3 (1988), str. 262–274
- [2] Dorrance, M. J.: A Philosophy of Problem Wildlife Management, *Wildlife Society Bulletin*, vol. 11, No. 4 (1983), str. 319-324
- [3] Hurych, E.: Jak je možná „filosofie cestovního ruchu“, *Studia turistica*, červenec 2011, str.4–12.
- [4] Jurčák, M.: *Definice a ekonomický význam cestovního ruchu*, dipl. práce, MU ESF, zejména str. 13 a násl. dostupné z: is.muni.cz/th/136978/esf_m/diplomka_is.doc.
- [5] Kašpar, J.: K otázce cestovního ruchu jako vědecké disciplíny, In *Aktuální trendy cestovního ruchu v kontextu řešení regionálních disparit*, sborník VŠH, Brno 2011, str.149–153, dostupné z: www.vsh.cz/pool/file/Sbtrendy.pdf
- [6] Kotíková, H.: Cestovní ruch jako teoretická disciplína v kontextu kinantropologie, *Tělesná kultura*, 2010, 33(2), str. 82–96
- [7] MacCannell, D.: The Ego Factor in Tourism, *The Journal of Consumer Research*, vol. 29, No. 1 (červen 2009), str. 146–151
- [8] *Tourism science*, dostupné z: <http://www.economypoint.org/tourism-science/index.html>
- [9] Weinberg, S.: *Snění o finální teorii*, Hynek, Praha 1996, str. 141–160.
- [10] Wittgenstein, L.: *Tractatus logico-philosophicus*, OIKOYMENH, Praha 1993, str. 59

VÝVOJ VYSOKÉ ŠKOLY HOTELOVÉ V PRAZE

DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE OF HOSPITALITY MANAGEMENT IN PRAGUE

Jiří Jindra

Abstrakt

Článek popisuje rozvoj Vysoké školy hotelové, uvádí významné problémy růstu vzdělávacího institutu a jejich řešení. Hodnotí míru jejich úspěšnosti. Postupně zavedla škola 8 studijních oborů v bakalářském a magisterském stupni, téměř 2,5 tis studentů, přes 50 akademických pracovníků na hlavní pracovní poměr a cca 30 externistů. Škola úzce spolupracuje s praxí, řeší výzkumné úkoly, pořádá a účastní se četných konferencí.

Klíčová slova

Klub partnerů, kombinovaná forma studia, kreditový systém, pedagogové, studenti, studijní obor, studijní program, úroveň výuky, výzkum.

Abstract

The article deals with the IHM's development, mentioning, as well, significant problems of development of the above mentioned institution and proposed solutions. It assesses the level of their being successful. Continually, the IHM has introduced 8 study programmes in both Bachelor and Master studies, with approx. 2,5 thousand students, more than 50 academic full-time staffers and about 30 externs. The IHM intensely collaborates with practice, it engages in research project solutions, and it both holds and participates in a number of conferences.

Key words

Partner Club, part-time studies, credit system, academic staff, students, curriculum, study programme, quality of tuition, research.

Vysoká škola hotelová v Praze byla koncipována na základě odbornosti pro oblast hotelnictví, gastronomie a turismu.

Doposud existovala výchova vysokoškolsky vzdělaných odborníků pouze pro „cestovní ruch“, jako vedlejší specializace studia obchodu, přičemž dlouhodobější zkušenosti byly pouze na Vysoké škole ekonomické v Praze.

Vysoká škola hotelová tak pokrývala nový segment vysokoškolských studií, přičemž její oprávněnost a problémová výlučnost byla potvrzena předchozí dlouhodobou existencí vysokých škol obdobného zaměření v Evropě, USA, Austrálii apod., jak bylo podrobně rozvedeno v předchozím článku.

Výuka byla zaměřena v první řadě na hotelnictví a gastronomii – včetně specializace lázeňství, další navazující obory byly rozvíjeny až později.

Profil absolventa měl odpovídat požadavkům na střední a vyšší management hotelových, restauračních a lázeňských provozů. S ohledem na velký počet menších podnikatelských jednotek v oboru, souvisejících většinou s formou rodinné firmy na jedné straně a s globalizací hotelových a gastronomických činností souvisejících s příchodem nadnárodních společností na český trh i s probíhající koncentrací v domácích podmínkách na straně druhé, bylo třeba zajistit široké spektrum požadavků na výchovu nových odborníků. Základním problémem bylo sladění váhy jednotlivých složek výuky pro nový obor. Absolventi musí znát problematiku ekonomie a podnikové ekonomiky, management a marketing jako všichni vysokoškoláci v oblasti ekonomicky zaměřených studií, musí však ve zvýšené míře ovládat cizí jazyky a komunikační dovednosti, ovládat odbornosti související s provozem hotelů, restaurací, lázeňských domů a cestovních kanceláří. Právě tyto odbornosti jsou typické pro zahraniční vysoké školy, které se nebojí používat pro ně názvy, pro naše vysoké školství obtížně přijatelné, jako „kuchyně“, „bar“, „servis“, „menu“ apod.

Výuku v tomto zaměření akcentovala i naše odborná veřejnost představovaná z velké části pracovníky, kteří úspěšně prošli řadou provozních funkcí – byli i kuchaři a číšníci, dříve než se propracovali do funkcí ředitelů.

Vysoká škola hotelová se rozhodla pro vyváženou symbiózu, s převahou ekonomicko-manažerských předmětů. Studenty nenaučí vařit, ale poskytne jim dostatek znalostí, aby mohli řídit procesy výroby, odbytu, servisu.

Na bakalářském stupni, se kterým začínala, se VŠH zaměřovala především na praktickou problematiku. Zatím co tradiční pojetí vysokoškolského studia šlo od obecných – teoretických disciplín k odbornému zaměření, studium na VŠH začíná především odbornými předměty a oblastí hotelnictví a gastronomie. Tento přístup se ukázal jako vhodný i později, kdy stále více zájemců přicházelo z gymnázií a obchodních akademií a na začátku bakalářského studia se mohli seznámit s praktickou problematikou oboru. Další seznámení se s oborem potom probíhá v každoročních praxích o rozsahu nejméně 3 týdnů a v předdiplomní praxi v rozsahu 6 týdnů. Toto seznámení s konkrétními reáliemi mohou studenti absolvovat i v rodinných podnicích a v místě bydliště – což je výhodné zejména pro mimopražské studenty.

POSTUPNOST VÝSTAVBY STUDIJNÍHO PROGRAMU

Po ujasnění odborného profilu bylo třeba uvažovat o postupu realizace zvolených principů. V roce 1999 zahájilo studium 76 zájemců, dodatečně se přihlásilo ještě 13 zájemců. Škola jim musela vytvořit dobré podmínky a přitom směřovat k dalším cílům. Jako 1. koncepční cíl jsme si stanovili počet 1000 studentů, což jsme propočítali jako minimum úspěšného bakalářského studia, které umožní uplatnit na škole ve stálém pracovním poměru schopné odborníky, vysokoškolské pedagogy. Úkol byl obtížnější v tom, že nová vysoká škola

nevznikala na „zelené louce“, ale v určité symbióze se střední školou (První soukromá hotelová škola) a Vyšší odbornou školou hotelovou, které byly zakladatelem VŠH.

Nespornou výhodou pro začátek byla existence odborných zařízení pro výuku gastronomie a hotelnictví, vhodný objekt, stravovací zařízení pro studenty. Učitelé obou škol zpočátku spolupracovali na chodu VŠH – vedením odborných předmětů, vedením seminářů a cvičení. Vysoká škola však potřebovala získat styl práce a prostředí univerzitního typu. Bylo velkou zásluhou vedení společnosti, že s otevřením vysokoškolského studia bylo zastaveno přijímání na Vyšší odbornou školu. Postupně proto mohlo být studium plně diferencováno a na VŠH zaveden nový způsob komunikace se studenty s důrazem na jejich samostatnost, fakultativnost výuky, ale i větší náročnost studia a zkoušek.

V prvních letech byla nesporným přínosem spolupráce externích učitelů, zejména zkušených habilitovaných docentů a profesorů, kteří uměli nejen vykládat látku, ale usměrnit i nové spolupracovníky a vytvořit studentům prostředí odpovídající univerzitním tradicím. Měli jsme štěstí na kvalitní a zanícené pedagogy, kteří naší škole věnovali hodně času.

Bylo ovšem zřejmé, že se dlouhodobě nemohou našim studentům věnovat v žádoucím rozsahu. I přes veškeré uznání a úctu k nim, bylo třeba získat vlastní kádrové pracovníky. Do tří let měla škola 26 pedagogů na plný úvazek, z toho 3 profesory a 5 docentů – 11 pracovníků mělo hodnost CSc. nebo Ph.D. Jak dále uvedu – tento trend úspěšně pokračoval a již ve zprávě o evaluaci VŠH se konstatuje, že vlastní pracovníci zajišťují cca 80% výuky.

SYSTÉMY STUDIA

Systém studia odpovídal v době vzniku zkušenostem z velkých veřejných vysokých škol. Vedení VŠH se v mnohém opíralo o praktické i teoretické poznatky z VŠE Praha – pochopitelně aplikováno na malou školu. Vždy jsme chtěli uplatnit nejen stupňovitost studia, ale i kreditový systém. V celém rozsahu se to podařilo v roce 2002, kdy už jsme měli 720 studentů. Dílčí výsledky, jako například semestrální a roční hodnocení studijních výsledků, určitá možnost volby předmětů i možnosti opravných zkoušek se uplatňovaly již v roce 2000.

Za teoreticky zajímavou lze označit snahu poskytnout za placenou službu co nejvíce užité hodnoty. Tak například z počátku měl u nás semestr 16 týdnů přímé výuky, později 14, dnes 13 – jak to odpovídá podmínkám na velké škole, kde je třeba řadu činností zajišťovat mimo výuku – zkoušení, obhajoby, státní zkoušky, dny otevřených dveří, účast na konferencích a jejich pořádání, práce na výzkumu. Dále to byla snaha o velký počet hodin přímé výuky, což jsme ale viděli i u některých škol v zahraničí. Evropská standardizace výuky rozumně klade důraz na individuální přípravu. I na VŠH se snížil počet hodin přímé výuky z původních 28 na průměr těsně nad číslem 20. Snížily se počty hodin u přednášek – většina času je věnována seminářům a cvičením v menších skupinách – většinou je hranicí 18 studentů na skupinu.

Pokud neurčí rozdělení studentů do skupin počítač na základě určitého algoritmu – např. mohou si vybrat podle zásady „kdo dřív přijde...“ – je obtížné spravedlivě rozdělovat studenty, proto se množily požadavky na změnu zařazení – jsou oblíbenější denní doby, dny v týdnu, nižší úroveň jazykové výuky v jiné skupině by byla méně namáhavá.

Snaha obstát v partnerském přístupu ke studentům musela upřednostnit dodržování zásad a principů. Po několika letech zkoušek jsme určovali přednostně skupiny studentů podle vybraných jazyků a podle znalostí – u většího souboru podle abecedy. Tytéž skupiny byly uplatněny rovněž u práce s počítači a v technologických předmětech. Opodstatněné výjimky se mohly uplatnit – ale prospěch jedněch nesměl být realizován na úkor druhých. Velice se osvědčila spolupráce se studentským senátem, který měl možnost přístupu k podkladům, možnost partnerské konfrontace.

První propočty kreditového zatížení jednotlivých předmětů byly realizovány po třech letech činnosti spolu s úpravami některých předmětů a způsobů zkoušek, tj. v roce 2002. Protože však krátce na to byla zveřejněna nová zpřísňující pravidla Kreditového systému, byl od roku 2005/2006 postupně zaveden nový systém studia splňující podmínky ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System). Zásady nové úpravy platí dosud.

TVŮRČÍ AKTIVITY

Maximální pozornost byla od počátku věnována zpracování učebních pomůcek. První učebnice v nakladatelství OFF s.r.o. a první dvoje skripta v režii školy vydali pracovníci a externí učitelé školy již v letech 1999 a 2000. Od roku 2001 je vydávání skript systematickou činností VŠH. K tomu následující stať.

Významnou úlohu v rozvíjení odbornosti a v prezentaci VŠH hrála osobní účast na vytváření konferencí a seminářů – jejich pořádání, účast jednotlivých pracovníků na jejich přípravě a realizaci, přednášky a vedení diskuzí. Těchto akcí je ročně 8–15, přičemž k nejvýznamnějším patří následující opakovaně realizovaná setkání:

- Hospitality and Tourism Summit – dříve konference Horeca – VŠH je iniciátorem a spoluorganizátorem od r. 2003 - každoročně
- Etika a podnikání – spoluorganizování šesti setkání spolu s Mag consulting a PS Parlamentu ČR
- Kolokvia o zaměření výuky a později o výsledcích výzkumu, pořádaná na VŠH od r. 2005 1–2 ročně
- Konference Svazu lázní ČR – roční periodicitu
- Konference o CR – MMR a Mag consulting od roku 2001 ročně
- Retail Summit – roční periodicitu
- Konference NFHR – roční periodicitu

Jednou z nejvýznamnějších akcí byla výroční konference Světové asociace pro vzdělávání a výchovu v hotelnictví a turismu – AMFORHT v roce 2006, jejímž uspořádáním byla VŠH pověřena.

Akademičtí pracovníci pracovali dále ve vědeckých radách, v redakčních radách odborných časopisů, ve výborech odborných asociací, ve Svazu obchodu a CR, v četných expertních skupinách, ve výborech veletrhů a výstav. Pravidelná byla práce v předsednictvu Rady vysokých škol a jeho skupinách.

Výzkumná činnost akademických pracovníků VŠH se v prvních letech realizovala formou spolupráce na úkolech jiných organizací (VŠE-FMV, KU-FSV, ZČU), na grantu programu Socrates/Erasmus, na mezinárodních grantech – např. ATLAS Cultural Tourism Research.

Významným krokem v této oblasti bylo založení odborného časopisu pro vědu a informace Czech Hospitality and Tourism Papers (CHTP), jehož první dvě čísla vyšla v roce 2005. V lednu téhož roku bylo založeno Výzkumné centrum VŠH v čele s mezinárodně uznávaným odborníkem v této oblasti (Ing. Antonín Franke, CSc.). Centrum získalo zakázku Systém výzkumu v CR od MMR na dobu 2 let a po úspěšném zakončení další zakázku do roku 2011 na projekt „Výzkum domácího a příjezdového zahraničního CR ve vztahu ke zmírnění společensko-ekonomických disparit“. O obsahu a výsledcích výzkumu pravidelně informuje výše uvedený vědecký časopis, který jako periodikum vychází 2x ročně. Abstrakty statí jsou dostupné na www.vsh.cz/chtpr.

Od roku 2004 funguje elektronický časopis, který úspěšně založil a vede Ing. Bc. Jan Chromý, Ph.D., současný vedoucí katedry marketingu a mediálních komunikací – Media4u Magazine, dostupný na <http://www.media4u.cz>.

Úroveň časopisů VŠH byla uznána zařazením na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR, který vydala Rada pro výzkum a vývoj ČR dne 20. 6. 2008 jako seznam periodik akceptovatelných pro citace ve vědeckých pracích – obdobně je zde zařazen i časopis CHTP.

Mezi významné aktivity patří také pravidelné pořádání mezinárodní vědecké virtuální konference Média a vzdělávání. Konference je pořádána ve spolupráci s Pedagogickou fakultou Univerzity Hradec Králové a Trenčianskou univerzitou A. Dubčeka v Trenčíně.

SOUČASNÁ PROBLEMATIKA

Současné vedení Vysoké školy hotelové, v čele s rektorem doc. Ing. V. Vinšem, CSc. má obtížnou situaci v tom, že rozvíjení kvality školy se ukazuje být obtížnějším, než její založení. Škola má již několik let cca 2 500 studentů, přes 50 stálých pracovníků na plný úvazek. Stále si udržuje převahu studentů v prezenční formě studia, což pozitivně ovlivňuje využití pedagogů.

Počet oborů ale nestoupá, naopak jsme se rozhodli soustředit se na základní tři pilíře výukového programu – hotelnictví, destinace cestovního ruchu a marketingové komunikace. Byl otevřen bakalářský program pro výuku hotelnictví v angličtině. Vlastních studentů máme v tomto programu již prvním rokem přes 30, další zájemci jsou z řady zahraničních studentů, kteří přijíždějí v rámci programu Erasmus. Jen našich studentů ročně vyjíždí přes 20 a poněkud menší počet přijíždí k nám.

Náročné, zvyšující se požadavky nejen na pedagogicko-vědeckou kvalifikaci, ale i na tvůrčí činnost – práce ve výzkumu i publikace jsou asi problémem většiny nových vysokých škol – my ho cítíme značně intenzivně.

V tomto závěrečném konstatování jsou vysloveny základní problémy současnosti. Na jejich prezentaci by byl třeba samostatný článek.

Prof. Ing. Jiří Jindra, CSc.
Vysoká škola hotelová Praha
jindra@vsh.cz

SPOLUPRÁCE VYSOKÝCH ŠKOL V CESTOVNÍM RUCHU, PROJEKT VŠP JIHLAVA A FHWIEN

COOPERATION OF UNIVERSITIES IN TOURISM, PROJECT OF VŠP JIHLAVA AND FHWIEN

Eva Janoušková

Abstrakt

Vysoká škola polytechnická Jihlava realizuje společně s FHWien již třetím rokem projekt v rámci Evropské územní spolupráce Rakousko-Česká republika, který je zaměřen na spolupráci škol v cestovním ruchu. V příspěvku jsou představeny základní cíle a klíčové aktivity projektu.

Klíčová slova

Projekt, přeshraniční spolupráce škol, workshop, konference, stáž

Abstract

College of Polytechnics Jihlava with the FHWien have been realizing a project under the European Territorial Cooperation Austria - Czech Republic for the third year. The project is focused on cooperation of universities in tourism. This paper presents main aims and key activities of the project.

Key words

Project, territorial cooperation of universities, workshop, conference, internship

1. ÚVOD

Význam cestovního ruchu jako součásti hospodářství jednotlivých států i globální ekonomiky v současné postindustriální etapě rozvoje společnosti neustále roste. Je to typický příklad ekonomické aktivity, která přesahuje hranice států. Stále více pozornosti je věnováno spolupráci sousedních zemí při rozvoji turistických regionů, přiléhajících ke společné hranici. Vysoká škola polytechnická (dále VŠPJ) sídlí v Jihlavě, tedy krajském městě, ze kterého není daleko na hranice s Rakouskem. Je zcela logické, že se aktivity Katedry cestovního ruchu VŠPJ zaměřené na problematiku přeshraniční spolupráce v oboru zaměřují právě na tuto sousední zemi. V rakousko-českém příhraničním regionu má turismus vysoký potenciál v podobě přírodního bohatství i kulturních památek, rozvíjí se agroturistika,

budují nové cyklotrasy, které spojují obě země. V destinaci však stále přetrvává problém chybějícího příhraničního managementu a marketingu turistických cílů, existuje zde potřeba navázat aktivnější mezinárodní spolupráci v cestovním ruchu formou setkávání odborníků a akademické veřejnosti. Pokrýt tuto potřebu se snaží i Evropská Unie prostřednictvím finančních dotací na projektové aktivity v rámci Evropské územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007–2013.

Vysoké školy, které vzdělávají studenty v cestovním ruchu, jsou ideálním místem formálních i neformálních setkávání lidí, kteří jakýmkoliv způsobem působí v turismu příhraniční oblasti. Vzdělávací instituce potřebují aktuální informace o změnách ve vyučovaných odvětvích, navíc si uvědomují význam poznání oboru z různých hledisek pro studenty již v průběhu studií a chtějí jim takové možnosti nabízet.

Z těchto důvodů už v roce 2007 začala jednání Vysoké školy polytechnické Jihlava s Vysokou školou managementu a komunikace ve Vídni (dále FHWien). První podnět ke spolupráci vzešel ze strany VŠPJ. Od června 2008 začaly obě školy intenzivně připravovat užší spolupráci formou projektu.

2. CHARAKTERISTIKA SPOLEČNÉHO PROJEKTU

V červnu 2009 byla zahájena realizace společného projektu VŠPJ a FHWien pod názvem **Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu (SCR)** v rámci programu Evropská územní spolupráce Rakousko-Česká republika 2007–2013. Podle stanoveného harmonogramu projekt trvá od 1. června 2009 do 31. května 2012. Za VŠPJ (vedoucí partner) jej realizuje Katedra cestovního ruchu, za FHWien Institut für Tourismus-Management. Projekt náleží do prioritní osy 1 OP – Socio-ekonomický rozvoj, cestovní ruch a transfer know-how, do oblasti podpory Rozvoj lidských zdrojů, trh práce, vzdělávání a kvalifikace [1].

Hlavním záměrem projektu je vytvořit podmínky pro vzájemné setkávání odborníků v cestovním ruchu, akademických pracovníků a studentů tohoto oboru. To jsou tři základní cílové skupiny projektu. V rámci klíčových aktivit jsou realizovány odborné akce k aktuálním problémům cestovního ruchu: mezinárodní česko-rakouské studentské workshopy, setkávání akademické veřejnosti a mezinárodní konference [1].

Uvedené aktivity by měly nastartovat a pomoci udržet spolupráci obou partnerských škol i po skončení realizace společného projektu.

3. KLÍČOVÉ AKTIVITY PROJEKTU

Každý ze tří společných roků, po které projekt trvá, má své speciální téma:

- Kulturní cestovní ruch (1. rok)
- Culinary Tourism (2. rok)
- Nové trendy a technologie v cestovním ruchu (3. rok)

Uvedeným tématům je pak věnována náplň klíčových aktivit projektu.

Mezinárodní studentské workshopy

První společnou projektovou aktivitou obou vysokých škol jsou mezinárodní, česko-rakouské, studentské workshopy. Workshopy se konají jedenkrát za rok, střídavě na FHWien

a na VŠPJ. Ve Vídni proběhly dva workshopy, a to v září 2009 (téma Kulturní cestovní ruch) a 2011 (téma Nové trendy a technologie v cestovním ruchu). Na VŠPJ jsme organizovali studentský workshop v roce 2010 (Culinary Tourism). Akce trvá týden a koná se vždy na počátku akademického roku. Jednací jazykem byla stanovena angličtina. Náplní aktivity je spolupráce studentů během akademického roku při přípravě workshopu, realizace společných výzkumů zaměřených na dané téma cestovního ruchu a závěrečná prezentace výsledků výzkumů. Vítězný mezinárodní tým pak své výsledky prezentuje na mezinárodní konferenci, která je další klíčovou aktivitou projektu. Studenti vysokých škol profesně orientovaných na turismus získají možnost poznat problémy praxe, vyzkoušejí si práci v mezinárodních týmech a také dostanou příležitost představit výsledky své práce na odborném fóru. Této cílové skupině tedy účast na projektu přináší získání praktických zkušeností ve studovaném oboru, možnost porovnání turismu v regionech obou zemí, kontakty s odborníky v cestovním ruchu a v neposlední řadě zdokonalení komunikačních a prezentačních dovedností.

Mezinárodního workshopu se vždy účastní deset českých a deset rakouských studentů. Během akce provádějí výzkum ve čtyřčlenných týmech (dva Rakušané a dva Češi). Poslední den týmy představí výsledky své práce před ostatními studenty a zástupci obou vysokých škol, kteří mají za úkol zhodnotit prezentace a určit vítěze. V průběhu celého týdne jsou pro účastníky workshopu připraveny doprovodné akce, jako jsou přednášky odborníků, exkurze, společenská setkání apod.

Studenti VŠPJ, kteří se workshopů zúčastnili, hodnotí jejich průběh velice kladně. Pro zajímavost uveďme, co považují za největší přínos pro rozvoj profesního i osobního života [2]:

- Motivace pro další studium cizích jazyků, především angličtiny (jedenací jazyk workshopu)
- Poznání jiného způsobu výuky. První den workshopu bývá patrný rozdíl mezi českými a rakouskými studenty. Vídeňští studenti nemají problém mluvit před celou skupinou, vyjadřovat svoje názory, pocity a v případě nejasností klást dotazy.
- Možnost vyzkoušet si v praxi práci v mezinárodním týmu.
- Detailní poznání jednotlivých částí výzkumu od formulace výzkumného problému, tvorby dotazníku až po vyhodnocení a prezentaci výsledků.
- Navázání kontaktů.
- Poznání Vídně.

Mezinárodní konference

Uspořádání společné mezinárodní konference k aktuálním problémům cestovního ruchu je každoročním vyvrcholením spolupráce v rámci projektu. Střídavě konference probíhají na VŠPJ a na FHWien. VŠPJ je pořadatelem v letech 2010 (téma Kulturní cestovní ruch) a 2012 (téma Nové trendy a technologie v cestovním ruchu), FHWien v roce 2011 (Culinary Tourism).

V rámci této projektové aktivity se setkají všechny cílové skupiny projektu, tedy studenti, akademici i odborníci z praxe. Přínosem jsou nejen setkání, výměna odborných zkušeností a získání kontaktů na mezinárodní úrovni, ale i příležitost publikovat v mezinárodním recenzovaném sborníku. Kromě tradičního jednání v plénu a v odborné a vzdělávací sekci, kde vystupují renomovaní odborníci, je zařazena i novinka – sekce studentská. Zde představí

zástupci studentských týmů výsledky mezinárodního workshopu, který konferenci časově předchází. Dále je sekce prostorem pro prezentaci studentských výzkumů v rámci bakalářských, seminárních prací apod. Velice příznivý ohlas mělo na konferenci v Jihlavě v roce 2010 vystoupení středoškolských studentů z Hotelové školy v Třebíči.

Výměnné stáže akademických pracovníků spolupracujících škol

Pro vysokoškolské učitele, druhou cílovou skupinu, byla jako samostatná klíčová aktivita projektu naplánována výměna zkušeností s výukou oboru cestovní ruch v partnerské škole. Probíhá vždy dvakrát do roka formou výměnných studijních pobytů akademických pracovníků VŠPJ a FHWien. Aktivita je realizována v období mezi konferencí a workshopem. Akademičtí pracovníci obou škol si vyměňují zkušenosti, diskutují řešení společných projektů v cestovním ruchu. Probíhají přednášky a semináře pedagogů partnerské školy. Náplní neformálních diskusí je například spolupráce při optimalizaci studijních plánů, nebo konzultace metod i obsahu výuky, zadávání a hodnocení bakalářských prací, přijímací zkoušky na obor cestovní ruch, uplatnění absolventů v praxi a komunikace s absolventy. Dále se probírají možná témata další konference a studentského workshopu. Jednacím jazykem je, tak jako u ostatních klíčových aktivit, angličtina.

Tabulka: Průběh realizace klíčových aktivit projektu SCR

Téma Kulturní cestovní ruch , období červen 2009 – květen 2010	
Workshop	7. – 11. září. 2009 ve Vídni Výzkum ve vybraných muzeích s cílem zjistit, zda se v oblasti moderního umění, jež je prezentováno ve vídeňských muzeích, střetává nabídka s poptávkou (konkrétně u cílové skupiny vzdělání mladí lidé ve věku 20–25 let) a jakým způsobem se tato muzea snaží přilákat výše popsanou cílovou skupinu.
Konference	3. – 4. března 2010 VŠP Jihlava Hlavním cílem konference bylo zmapovat současný stav kulturního cestovního ruchu, jeho podíl na celkovém incomingovém a domácím cestovním ruchu v ČR, prezentovat příklady této formy cestovního ruchu v Rakousku a provést srovnání aktuálních problémů v České republice a v Rakousku.
Stáž	26. – 28. dubna 2010 FHWien Za VŠPJ se zúčastnily Alice Neckářová a Martina Černá.
Téma Culinary Tourism , období červen 2010 – květen 2011	
Workshop	6. – 10. září 2010 v Jihlavě Výzkum o kulinářském cestovním ruchu. Mezinárodní týmy zpracovávaly témata: česká kuchyně, italská kuchyně, exotické asijské kuchyně, zdravá výživa a fast food.
Stáž	12. – 14. října 2010 VŠPJ Za FHWien se zúčastnily Petra Öhlböck a Nadine Fauland
Konference	3. – 4. března 2011 FHWien Atraktivní téma přilákalo mnoho odborníků v oblasti cestovního ruchu z celého světa. Samotné jednání doprovázelo několik workshopů a další společenské akce.
Stáž	30. března – 1. dubna 2011 FHWien Za VŠPJ se zúčastnili Stanislava Pachrová a Jiří Vaniček

Téma Nové trendy a technologie v cestovním ruchu , období červen 2011 – květen 2012	
Workshop	5. – 9. září 2011 ve Vídni Výzkumu mezinárodních studentských týmů předcházely přednášky odborníků z České republiky, Rakouska a Německa na témata „Social Media in Tourism“, „Social web in present society / Advertising and social web“ a „Tourism Trend Research“.
Stáž	Stáž dvou akademických pracovníků z FHWien proběhne v říjnu 2011
Konference	29. února - 1. března 2012 VŠP Jihlava Mezinárodní konference bude vyvrcholením dosavadní spolupráce obou partnerských škol

Zdroj: Archiv autorky

Další podrobnosti lze najít na stránkách projektu:
<http://oldweb.vspj.cz/scr/>

4. ZHODNOCENÍ PROJEKTU V SOUČASNÉ FÁZI

Projekt bude trvat, jak již bylo uvedeno, do konce května 2012. V současné fázi zbývá realizovat poslední stáž akademických pracovníků z FHWien na VŠPJ a uspořádat v Jihlavě poslední společnou mezinárodní konferenci na téma Nové trendy a technologie v cestovním ruchu. Již nyní ale můžeme s uspokojením konstatovat, že se podařilo naplnit hlavní cíle projektu. Došlo k široké spolupráci příslušníků všech cílových skupin. Studenti poznali prostředí partnerských škol. Čeští i rakouští studenti mohli srovnávat studium, porovnávali rozdíly v nabídce jihlavské i vídeňské vysoké školy. Velmi přínosné byly diskuse akademických pracovníků obou škol. Jihlavští učitelé získali bohatou inspiraci, jak zdokonalit výuku, vídeňští kolegové zase velmi ocenili například existenci školní cestovní kanceláře při VŠPJ. Konference umožnily setkání akademického prostředí s odbornou veřejností, navázání nových kontaktů.

5. ZÁVĚR

Spolupráce VŠPJ a FHWien v rámci projektu SCR se osvědčila a je odrazovým můstkem pro podobné aktivity Katedry cestovního ruchu i v budoucnu. Vedle kontaktů s rakouským partnerem připravuje jihlavské pracoviště další spolupráci se zahraničními vysokými školami, které se zaměřují na výuku cestovního ruchu.

RNDr. Eva Janoušková, Ph.D.
katedra cestovního ruchu
 Vysoká škola polytechnická Jihlava
 Tolstého 16, 586 01 Jihlava
 Telefon: +420 567 141 191
janouskova@vspj.cz

LITERATURA

- [1] *Evropská územní spolupráce Rakousko–Česká republika 2007–2013. Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu – projektová žádost.* VŠPJ, 2009. 58 s.
- [2] *Vysoká škola polytechnická Jihlava* [online]. 2009 [cit. 2011-09-20]. Věda a výzkum/Projekty/Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu/Zpráva z mezinárodního workshopu. Dostupné z WWW:
< http://oldweb.vspj.cz/scr/soubory/zaver_zprava_viden_1.pdf >.

ZASEDÁNÍ ASOCIACE ŠKOL CESTOVNÍHO RUCHU V JIHLAVĚ

Dne 10. 6. 2011 se konalo na Vysoké škole polytechnické Jihlava další zasedání Asociace škol cestovního ruchu, které bylo věnováno otázkám výuky zaměřeným především na výuku geografie na těchto školách. Prvá část byla věnována klíčovým problémům, druhá část diskusi a výměně zkušeností.

Po zahájení a přivítání účastníků doc. Jiřím Vaníčkem z hostitelské školy se slova ujal prof. Jindra z Vysoké školy hotelové a cestovního ruchu v Praze. V referátu nazvaném Výuka hotelnictví a cestovního ruchu na VŠH seznámil přítomné s historií školy, současnými bakalářskými a magisterskými programy, s plány do budoucna a s tím, jak by výuka cestovního ruchu měla vypadat.

O vztahu geografie a cestovního ruchu hovořil doc. Jiří Vystoupil z Masarykovy univerzity v Brně.

Následoval zásadní referát Prof. Petra Chalupy z VŠP Jihlava na téma „Co by měl absolvent oboru cestovní ruch znát z geografie“? Přednášející zdůraznil, že k přípravě pracovníka v CR nestačí znalosti geografie cestovního ruchu, ale že povinnou součástí výuky musí být i výuka obecné geografie v celém rozsahu. Přednášku doplnil Dr. Rux rovněž z VŠPJ, který na základě padesátileté zkušenosti s výkonem práce průvodce cestovního ruchu, na konkrétních příkladech ukázal význam obecně geografických znalostí. Přírodním cestovním ruchem se zabýval doc. Štyrský z Univerzity Hradec Králové a dopolední blok ukončil referát „Region a destinace cestovního ruchu“, který přednesl doc. Vaníček, VŠP Jihlava.

Odpolední program zahájil prof. Wahla (Mendlova universita Brno) zajímavou přednáškou na téma Webové geografické a kartografické zdroje informací pro profesní vzdělávání v CR. Střední školy byly zastoupeny přednáškou Alternativní metody výuky geografie na SOŠ CR Pardubice, kterou přednesl ing. Kalous z této školy.

V druhé části se rozvinula bohatá diskuse, do které se zapojili zástupci středních i vysokých škol. Všeobecně byla konstatována nízká úroveň geografických znalostí absolventů všech typů škol. Zástupci středních i vysokých škol uznávají význam studia ekonomických předmětů pro cestovní ruch, ale současně zdůrazňují, že stejně nezastupitelné místo má studium geografie, dějin umění a dalších neekonomických předmětů. Vybrané diskusní příspěvky jsou zveřejněny v časopise Studia Turistica, který vydává VŠP Jihlava a je dostupný na webových stránkách školy (www.vspj.cz). Na závěr doc. Vaníček shrnul výsledky diskuse a pozval všechny účastníky na podzimní zasedání, které se bude konat opět v Jihlavě a bude věnováno regionálnímu cestovnímu ruchu. Jarní zasedání bude v Hradci Králové a jeho téma bude stanoveno dodatečně.

Jaromír Rux
Katedra cestovního ruchu VŠPJ

MEZINÁRODNÍ KONFERENCE "REKREACE A OCHRANA PŘÍRODY – RUKU V RUCE?" BRNO

Ve dnech 4. – 6. května 2011 se v brněnském hotelu SANTON uskutečnil již druhý ročník konference "Rekreace a ochrana přírody – ruku v ruce?". Pořadatelem konference byl Ústav tvorby a ochrany krajiny Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně ve spolupráci s Vysokým učením technickým v Brně, Správou CHKO Moravský kras, Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR, Českou společností krajinných inženýrů, Klubem českých turistů a Centrálou cestovního ruchu – Jižní Morava. Záštitu nad konferencí převzali ministr životního prostředí ČR, hejtmán Jihomoravského kraje a primátor města Brna.

V průběhu jednání zazněly zajímavé příspěvky, jejichž obsahem bylo především hodnocení přírodního rekreačního potenciálu rozmanitých území, vztah a vzájemné působení aktivit cestovního ruchu a ochrany přírody apod. Kromě účastníků z České republiky na konferenci vystoupili také hosté z Dánska, Finska, Polska, Maďarska a Slovenska. Vysokou školu polytechnickou Jihlava zastupovala dr. Eva Janoušková s příspěvkem „Geografie cestovního ruchu – ideální prostor pro studium problematiky rekreačního využívání přírodního prostředí na VŠ“. Součástí programu konference byly zajímavé doprovodné akce a exkurze s problematikou vztahu rekreace a ochrany přírody.

Eva Janoušková
Katedra cestovního ruchu VŠPJ

**MEZINÁRODNÍ KONFERENCE „LIFE QUALITY IN CITY CENTRES
— CONDITIONS FOR RESIDENCE AND TOURISM“ POŘÁDANÉ 13. 5.
— 4. 5. 2011 EKONOMICKOU UNIVERZITOU BYDGOSZCZ
VE SPOLUPRÁCI S ITALSKOU NADACÍ „ROMUALDO DEL BIANCO
FOUNDATION IN FLORENCE“**

Konference se konala v krásném prostředí historického města Toruň, které je rodištěm Mikuláše Koperníka. Po přivítání cca 160 účastníků v krásných historických prostorách Toruňské radnice přednesl hlavní referát prezident italské nadace Paolo Del Bianco na téma „Life Beyond Tourism Non Profit Portal“. Druhý referát přednesla hlavní organizátorka prof. Romana Przybyszewska Gudelis z Ekonomické Univerzity v Bydgošti.

Rokování konference bylo rozděleno do tří sekcí, ve kterých celkem zaznělo 45 příspěvků v anglickém jazyce. První sekce pod názvem „LIFE ENVIRONMENT IN REVITALIZED CITIES“ se zabývala životním prostředím v revitalizovaných městech. V této sekci vystoupili z České republiky doc. Jiří Vaníček s referátem „The Association of Historical Settlements in Bohemia, Moravia and Silesia and European Heritage Days“, Dr. Jiří Šíp s příspěvkem „Changes in the structure of services – Tabor and its historical town center within a century“ oba z VŠP Jihlava.

Druhá sekce pod názvem „CREATING CONDITIONS FOR EFFECTIVE TOURISM IN THE HISTORICAL CITY CENTERS“, se zabývala problematikou podmínek historických měst pro rozvoj městského cestovního ruchu. V této sekci vystoupila třetí zástupkyně České republiky Dr. Stanislava Pachrová z VŠP Jihlava s referátem „Czech historical towns and tourism“.

Třetí sekce „RELATIONSHIP BETWEEN URBAN, ARCHITECTURAL AND CONSERVATION DETERMINANTS“ se zabývala problematikou urbanizmu a architektury. Konference probíhala v odborném mezinárodním duchu za účasti odborníků z Polska, Itálie, Irska, Maďarska, Srbska, Ruska, Holandska, Turecka, Francie a Česka. Výstupem z této konference bude odborná vědecká monografie.

Jiří Šíp

Katedra cestovního ruchu VŠP Jihlava

4. MEZINÁRODNÍ VĚDECKÁ KONFERENCE „UČÍME CESTOVNÍ RUCH A HOTELNICTVÍ — UČÍME SE CESTOVNÍ RUCH A HOTELNICTVÍ“ BRNO

Již **4. Mezinárodní konference** organizovaná Vysokou školou obchodní a hotelovou v Brně proběhla 19. května 2011. Zaměření letošního ročníku směřovalo na tematiku **celoživotního učení a učení se**. V této souvislosti poskytovala konference širokou diskusní platformu pro sdílení názorů zástupců různých organizací včetně akademiků, tvůrců politiky cestovního ruchu a hotelnictví, profesionálů z podniků a neziskových organizací, organizací zabývajících se rozvojem destinací, zástupců místní správy a samosprávy, studentů a dalších účastníků. Nad celou konferencí převzal záštitu senátor České republiky *Ing. Stanislav Juránek*. Z organizačního hlediska byla konference rozdělena na 3 části. Po společném **plenárním zasedání** následovala sekce pro **pedagogy a odborníky z praxe** se simultánně probíhajícím **studentským workshopem**, tradiční přehlídkou nejlepších bakalářských, diplomových a odborných studentských prací.

Plenární zasedání otevřela prorektorka pro vzdělávací činnost VŠOH *doc. Ing. Jana Štofilová, Ph.D.*, která zdůraznila roli učení a učení se v cestovním ruchu v souvislosti s požadavky znalostní ekonomiky a trhu práce. Plenárního jednání byli přítomni a účastníky za městskou část Brno-Nový Lískovec pozdravili také zástupci veřejné správy *Ing. Jana Drápalová*, starostka MČ Nový Lískovec a 1. místostarosta *Ing. Jan Privarčák*. Úvodní referáty zakončil *Mgr. Jakub Trojan* příspěvkem pasportizujícím možnosti financování rozvoje vysokých škol ze strukturálních fondů Evropské unie s příkladem právě realizovaného projektu **Inovace studijního programu Vysoké školy obchodní a hotelové**. Největší pozornost však byla věnována tzv. keynote speakers, tedy klíčovými řečníky konference. Stěžejní prezentace zabývající se cestovním ruchem v dalším vzdělávání a jeho ukotvením v systému celoživotního učení zazněla od **ředitele odboru dalšího vzdělávání MŠMT ČR Mgr. Jakuba Stárka**. Mezi klíčovými řečníky se vystřídaly respektované osobnosti jak z akademické sféry (*doc. PaedDr. Jiří Štyrský, CSc.* – Univerzita Hradec Králové, *doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc.* – Vysoká škola polytechnická Jihlava, *Ing. Vladimír Vavrečka* – prorektor Vysoké školy podnikání v Ostravě, *doc. Ing. Darina Eliašová, Ph.D.* – Vysoká škola obchodní a hotelová), tak ze sféry veřejnoprávní (*Ing. Lukáš Bačík* – Centrála cestovního ruchu Jižní Moravy) a soukromé (*Ing. Marina Sedláková* – viceprezidentka Asociace průvodců ČR).

Sekce pro pedagogy a odborníky z praxe představovala hodnotné diskusní fórum především akademických pracovníků a odborníků z praxe, kteří svými referáty přispěli k debatě o významu učení a učení se cestovnímu ruchu. Na odborné sekci tak zazněly příspěvky týkající se například propojení teoretické výuky s praxí (*Mgr. Martina Černá, Ph.D.* – Vysoká škola polytechnická Jihlava), zahraničních inspirací z výuky cestovního ruchu v kontextu trvalé udržitelnosti (*Ing. Hana Zábranská* – Vysoká škola obchodní Praha) nebo o možnostech objevování a poznávání hotelů a letovisek ve Slovinsku (*Ing. Alexey*

Kondrashov – Vysoká škola ekonomická v Praze). K dalším vystupujícím patřili *Ing. Taťána Karásková*, *Ing. Klára Krolová* a *Ing. Miroslava Kostková, Ph.D.* ze Slezské univerzity v Opavě a *PaedDr. Andrea Molnárová* a *PaedDr. Lucia Záhumenská, Ph.D.* z Univerzity Konštantina Filozova v Nitře. Na konferenci rovněž vystoupila celá řada akademických pracovníků Vysoké školy obchodní a hotelové v Brně, například *Mgr. Jana Jašková* s příspěvkem zabývajícím se významem výuky cizích jazyků v hotelnictví a cestovním ruchu nebo *Mgr. Tomáš Jeřábek*, jenž se ve svém příspěvku zabýval využitím open source software Gretl při výuce statistiky na vysokých školách se zaměřením na hotelnictví a cestovní ruch.

Studentský workshop navázal na tradici soutěžních přehlídek nejlepších prací studentů v oblasti hotelnictví a cestovního ruchu, popř. jiné odvětvové ekonomiky. Osm nejlepších prací převážně studentek a studentů třetího ročníku bakalářského studia prezenční i kombinované formy Vysoké školy obchodní a hotelové soutěžilo se svými příspěvky. Kvalita předložených prací byla natolik vysoká, že odborná komise složená z prorektorky pro výzkumnou činnost a zahraniční vztahy *prof. Ing. Kristíny Viestové, CSc.*, prorektorky pro vzdělávací činnosti *doc. Ing. Jany Štofilové, Ph.D.*, vedoucí katedry hotelnictví a cestovního ruchu *doc. Ing. Dariny Eliašové, Ph.D.*, vedoucího katedry ekonomie a managementu *doc. Ing. Petra Suchánka, Ph.D.* a zástupce vedoucí oddělení výzkumu a vývoje *Mgr. Jakuba Trojana* udělila dvě první místa – *Karolíně Mizerové* za práci „Možnosti rozvoje lidských zdrojů ubytovacího zařízení s ohledem na typickou klientelu hotelu“ a *Adéle Hečkové, DiS.* za práci „Využití GPS navigací v cestovním ruchu“. Oceněné studentky obdržely peněžitou cenu rektorky a všichni účastníci certifikát. Oceněné práce budou publikovány ve sborníku z konference.

V pořadí již 4. Mezinárodní konference přinesla velké množství podnětů a příspěvků, umožnila navázat nové kontakty a síťovat se v rámci interdisciplinárního přístupu kučení/učení se cestovnímu ruchu a pohostinství. Všechny příspěvky, které projdou recenzním řízením, jsou připraveny k publikaci v postkonferenčním sborníku a recenzenty doporučené příspěvky budou otisknuty ve vědeckém časopise **Journal of Tourism, Hospitality and Commerce**.

Alena Klapalová, Jakub Trojan, Tomáš Jeřábek
Vysoká škola obchodní a hotelová v Brně

VÝROČNÍ KONFERENCE INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR PHILOSOPHY OF SPORT (IAPS) KONANÉ VE DNECH 6. 9. – 12. 9. 2011 USA (NY) – ROCHESTER

International Association for Philosophy of Sport (IAPS) je největší a nejstarší mezinárodní organizací v oblasti filosofie sportu. Spolu s ní v současnosti působí ještě velmi aktivně v mezinárodním měřítku britská BPSA a evropská EAPS. Řada členů IAPS pochází z USA, Kanady, Austrálie a Japonska, nicméně minimálně polovinu členstva tvoří odborníci z Evropy. Velmi silné zastoupení má celá Británie, skandinávské země a Německo, avšak také země bývalého východního bloku, zejména Česká republika, Polsko, Slovinsko a Slovensko. Úředním a používaným jazykem je angličtina, snad proto je zastoupení zemí jako Francie, Španělsko či Portugalsko poněkud nižší.

První mezinárodní asociace pro filosofii sportu byla založena v roce 1972. Jednalo se o Philosophic Society for the Study of Sport. Ta byla v roce 1999 přejmenována na International Association for Philosophy of Sport. Z původně především americké společnosti se tak stala celosvětová organizace zastřešující oblast filosofie sportu.

Právě členové a zástupci The College at Brockport University of New York (která leží v lokalitě Rochesteru) stáli u formování a založení této asociace, takže letošní konference byla v tomto směru slavnostní. Jeden z hlavních referátů totiž přednesl pětadesátiletý Warren Fraleigh, který spolu s Paulem Weissem v roce 1972 tuto organizaci zakládal a byl také jejím prezidentem v letech 1973–74 (a dále v letech 1983–84). Svou vtipnou přednáškou si vysloužil ovace ve stoje. Na konferenci se objevila celá řada bývalých prezidentů asociace a současně také velmi výrazných osobností filosofie sportu posledních třiceti let – Scott Kretchmar (prezidentem 1981–82), William Morgan (1987–88), Gunnar Brievik (1996–97), Heather Reid (2005–07) a samozřejmě také současný prezident Caesar Torres (2009–2011).

Kretchmar, Morgan a Torres měli také hlavní referáty, ve kterých se mimo jiné zabývali budoucností filosofie sportu a jejími perspektivami v celosvětovém měřítku. Závěrečnou přednášku konference na téma *Gaming and Gambling* přednesl významný britský filosof Jim Parry.

Na konferenci se představilo téměř sto čtyřicet aktivních účastníků z přibližně dvaceti států světa. Celkově zaznělo více než sto příspěvků, k tomu byla prezentována řada posterů. Účastníci byli ubytováni v hotelu Hyatt Residence Rochester, kde se také celá konference odehrávala. Začátek konference proběhl ve čtvrtek 8. 9. v ranních hodinách, kdy se rozběhla jednání v sekcích. Slavnostní zahájení konference v prostorách radnice se pak uskutečnilo ve čtvrtek po poledni. Celkově se jednalo ve čtyřech sekcích – A, B, C, a G. Na každý

příspěvek bylo vymezeno 25 minut a 10 minut na následnou diskusi. Tento čas byl téměř vždy zcela vyčerpán. Konference skončila v neděli 11. září v poledne.

Z České republiky jsme se této konferenci zúčastnili dva. Kromě mne to byl také prof. PhDr. Ivo Jirásek, Ph.D. z FTK UP v Olomouci. Ten prezentoval v pátek svůj příspěvek *Specifity of Movement in Aquaeous Media from Spirituality Point of View*. Jednalo se o filosofické pozadí výzkumu percepce spirituality u sportovců v různých sportovních odvětvích. Na tomto výzkumu se (v konkrétním zaměření na fotbalisty, horolezce a vodáky) podílí také Katedra sportů VŠPJ.

Již ve čtvrté dopoledni jsem se dostal na řadu já s příspěvkem *Running as a Phenomenon: a Modest Phenomenological Insight*. Smyslem tohoto příspěvku bylo představit běh jako aktivitu, která nemusí být chápána pouze tradičně jako atletická disciplína, ale může mít také zcela jiný rozměr. V jednotlivých krocích fenomenologické redukce, tak jak je představil Edmund Husserl (epoché, transcendental reduction, eidetic reduction) se ukazují podstatné rysy běhu, který očištěn od ustálených vazeb a běžných postojů nabývá podobu čistého fenoménu a stává se v tomto chápání eidetickým invariantem. Běh v dané koncepci není řetězcem kroků, jež je možno analyzovat, ale komplexním a dále nedělitelným fenoménem.

Všechny tři příspěvky v dané sekci byly spojeny s fenomenologií, takže jsem mohl navázat na referát Arno Müllera, který se zabýval vzájemným ovlivňováním fenomenologie a existencialismu a položil tak dobrý teoretický základ pro pochopení mého příspěvku. V americkém prostředí totiž není fenomenologický přístup zcela běžný a často se tu za fenomenologii považuje jakýkoli kvalitativní výzkum. Diskuse byla velmi zajímavá a nesla se hodně konkrétním směrem. Za potěšující lze považovat například reakci Jesúse Ilundáina (předního představitele mladší generace filosofů sportu – hlavního recenzenta konferenčních abstrakt: „As I said, your presentation unlocked phenomenology for me in a magnificent way. I hope you have a wonderful year teaching and researching...”

Jedná se o téma aplikované povahy a do jisté míry specifické, což není v oblasti filosofie sportu zcela běžné. Fenomenologické rysy běhu byly tématem již dvou mých předchozích přednášek (na konferencích *Art and Movement* a na výroční konferenci EAPS v Praze), nyní na základě reakcí a mnoha diskusí je již možno pokusit se připravit text, který by měl být nabídnut k uveřejnění v časopisu *Journal of the Philosophy of Sport* (jediné impaktované periodikum na světě zaměřené výhradně na filosofii sportu). Tento text by měl vzniknout ve spolupráci s Douglasem Hochstetlerem, který je profesorem kineziologie v Penn State University a je také aktivním běžcem. Prosadit se v americkém prostředí totiž vyžaduje mimo jiné i akceptovat americký způsob myšlení, který se v mnoha ohledech významně liší nejen od britského, ale především od kontinentálního pojetí filosofie jako takové.

Ve čtvrté odpoledni jsem ještě měl příležitost předsedat sekci, v níž vystoupil nositel prestižní ceny Scotta Kretchmara norský filosof Kenneth Aggerholm, bývalý předseda *British Association for Philosophy of Sport* Stephen Mumford a jako poslední také americký reprezentant Andrew McKinney. Sekce byla zaměřena na estetické a etické aspekty sportu (a zejména na vazby mezi nimi).

Atmosféra i mimo vlastní jednání byla velmi uvolněná a kontakty, které se během tohoto krátkého setkání vytvořily poměrně bohaté. Z pohledu perspektiv výzkumu v oblasti spirituality sportu byla velmi zajímavá setkání a rozhovory s těmi, kdo se spiritualitě ve sportu dlouhodobě věnují – Patrick Kelly (Seattle University), Emanuele Isidori (Universita

Degli Studi di Roma "FORO ITALICO") a zejména Jim Parry, který je hostujícím profesorem FTVS UK v Praze. Možnost spolupráce s ním v publikační rovině je velmi reálná.

Došlo také na řešení organizačních záležitostí ohledně letošní konference ISSSS v Olomouci, a přípravu příštího ročníku této konferenci v Ljubljani, kde se zainteresovaná (především evropská) část účastníků konference sešla k neformálnímu jednání s prezidentem ISSSS Jerzy Kosiewiczem (Academy of Physical Education, Warsaw) a prezidentem EAPS Lvem Kreftem (University of Ljubljana).

Jako reprezentant Katedry sportů Vysoké školy polytechnické Jihlava jsem se snažil v rozumné míře propagovat naši školu a také město. Osobní kontakty získané díky konferenci dávají dobré výchozí předpoklady pro publikování v zahraničních periodikách. Průběh konference ukázal jasně, že publikovat bez osobních setkání, debat a výměn názorů je velmi komplikované. Osobně považuji zkušenost z amerického prostředí za velmi obohacující, oproti Evropě tu jsou v chápání filosofie sportu opravdu značné rozdíly.

Emanuel Hurych
Katedra sportů VŠP Jihlava

3. ROČNÍK KONFERENCE HOTELNICTVÍ, TURISMUS A VZDĚLÁVÁNÍ NA VŠH PRAHA

Ve čtvrtek 20. října 2011 se uskutečnil na Vysoké škole hotelové v Praze (VŠH) 3. ročník mezinárodní vědecké konference Hotelnictví, turismus a vzdělávání dnes a zítra. Záštitu nad konferencí převzal Ing. Kamil Jankovský, ministr pro místní rozvoj ČR a současně i Mgr. Josef Dobeš, ministr školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Cílem konference bylo získat odborné poznatky v oboru, navázat a prohloubit osobní kontakty a upřesnit výhledy činnosti oboru. Konference byla zaměřena na teoretické i praktické poznatky v oborech hotelnictví, gastronomie a cestovním ruchu, v letošním ročníku zejména na problematiku výzkumu a racionálních realizací. Konference se zúčastnilo přes 200 účastníků, mimo jiné také představitelů veřejné správy, vysokých škol a podnikové sféry. Konference tak úspěšně navázala na loňský druhý ročník.

V plenárním zasedání, které zahájil prof. ing. J. Jindra CSc, dále vystoupili **Aleš Hozdecký**, ředitel Odboru cestovního ruchu Ministerstva pro místní rozvoj ČR, **Mgr. Petr Černíkovský**, z Odboru vysokých škol Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, **Ing. Mojmír Mikula**, vedoucí odboru výzkumů, trendů a inovací, z České centrály cestovního ruchu – CzechTourism, **Ing. Václav Stárek**, prezident Asociace hotelů a restaurací ČR, další prezentující byla **Mgr. Tereza Šamanová**, ředitelka Odboru legislativy, informací a poradenství Hospodářské komory České republiky. Posledním přednášejícím první části dopoledního pléna byl **Ing. Karel Korba**, vedoucí Oddělení strategie a analýzy daňové politiky Ministerstva financí ČR, jehož přednáška se týkala daňové politiky a podnikání. Druhou část pléna zahájil **doc. Ing. Václav Vinš, CSc.**, rektor VŠH, který představil nové trendy rozvoje Vysoké školy hotelové v Praze s ohledem na změny v oblasti vysokého školství. Hovořil o silných stránkách a nových příležitostech, které se otevírají, ale neopomenul zmínit také to, čemu by měla VŠH v budoucnu umět čelit. Následovaly příspěvky **doc. Ing. Vandy Marákové, PhD.**, proděkanky Ekonomické fakulty Univerzity Mateje Bela v Banské Bystrici, o vnímání Slovenska z pohledu návštěvníků z ČR, **doc. RNDr. Jiřího Vaníčka, CSc.**, z katedry cestovního ruchu Vysoké školy polytechnické Jihlava, jejíž obsah se zabýval vztahem cestovního ruchu a gastronomie v České republice. Závěrečné slovo patřilo **doc. Ing. Miroslavu Čertíkovi, CSc.**, jednateli Vysoké školy hotelové, který vyjádřil uspokojení nad zájmem o konanou konferenci ze strany odborné veřejnosti, o čemž svědčí její rostoucí návštěvnost a zdůraznil, že se její každoroční pořádání stává již zaběhnutou tradicí.

V odpolední části pokračovala konference jednáními v šesti odborných sekcích:

- Flexibilní formy zaměstnávání v hotelnictví, gastronomii a cestovním ruchu,
- Řešení regionálních disparit rozvojem cestovního ruchu,
- Česká gastronomie a vzdělávání,

- Aktuální trendy v marketingu a komunikaci,
- Osobní služby v ekonomice České republiky,
- Cizojazyčná komunikace ve službách.

Jiří Šíp

Katedra cestovního ruchu VŠPJ

2. MEZINÁRODNÍ KOLOKVIUM O CESTOVNÍM RUCHU POŘÁDANÉ ESF MU BRNO V PAVLOVĚ

Dne 15. a 16. září tohoto roku proběhlo v Pavlově na jižní Moravě 2. mezinárodní kolokvium o cestovním ruchu, které se zaměřilo na výzkum v oblasti cestovního ruchu a především na politiku cestovního ruchu v České republice. Kolokvia se účastnila celá řada zástupců veřejného sektoru (krajských úřadů i samotného ministerstva pro místní rozvoj) a akademických pracovníků.

První blok kolokvia se týkal výzkumu v cestovním ruchu. **Radek Chaloupka** (MMR) stručně shrnul projekty základního a aplikovaného výzkumu podpořené v letech 2004–2009 ministerstvem pro místní rozvoj. Jednalo se o programy WA – Výzkum a vývoj pro potřeby státní správy, WB – Výzkum a vývoj pro potřeby regionů a WD – Výzkum a vývoj pro řešení regionálních disparit. Současně naznačil možnosti výzkumné činnosti v cestovním ruchu v rámci programů Omega a Beta Technologické agentury ČR, které zahrnují projekty aplikovaného a experimentálního výzkumu a jsou určeny pro výzkumné organizace a podnikatele (právnícké osoby). V rámci programu Beta bylo ministerstvu pro místní rozvoj schváleno téma *Výzkum socioekonomických předpokladů cestovního ruchu*. Dále zazněla informace o možnosti podávání projektů do Programu aplikovaného výzkumu a vývoje národní a kulturní identity (NAKI), který zastřešuje ministerstvo kultury.

Příspěvek **Petra Studničky** (VŠH) zahrnoval historický přehled institucí, které realizovaly výzkumnou činnost se zaměřením na cestovní ruch na území Československa až do současnosti. Zdůrazněna byla především role ministerstva pro místní rozvoj v oblasti výzkumu, vývoje a inovací. Krátce byly zmíněny také překážky ve výzkumné činnosti (například definice výzkumné organizace) a na závěr byly nadneseny náměty na výzkumnou činnost.

Prostor dostal také ředitel Odboru výzkumů, trendů a inovací CzechTourismu **Mojmír Mikula**, který prezentoval aktivity a činnost svého odboru. Seznámil účastníky s výstupy projektu „Česká republika – bezpečná destinace“. Nastínil využití filmové produkce (multimediálních technologií) jako nástroje marketingu destinace. A dále informoval o on-line zpřístupněné databázi průzkumů a analýz (<http://vyzkumy.czechtourism.cz>), které si nechala zpracovat agentura CzechTourism od roku 1998 až do současnosti. Další sdělení bylo určeno pro akademické pracovníky, kteří byli seznámeni s vyhlášenou soutěží o nejlepší bakalářskou a diplomovou práci na téma Inovace v cestovním ruchu, jež bude uzavřena v dubnu 2012.

Druhý blok kolokvia byl zaměřen na státní politiku cestovního ruchu, a to na její koncepční a legislativní činnost. První příspěvek přednesl ředitel Odboru cestovního ruchu MMR **Aleš Hozdecký**, který referoval o návrhu věcného záměru zákona o cestovním ruchu.

Jako klíčový důvod zavedení „zákona o cestovním ruchu“ uvedl nesystematické řízení cestovního ruchu v České republice, které se projevuje nekoordinovanou činností a z ekonomického hlediska má dopad na pokles výkonnosti, resp. na pokles příjmů generovaných cestovním ruchem, na efektivnost vynakládání finančních prostředků a v konečném důsledku na samotnou konkurenceschopnost destinace. V prezentaci tak byl rozebrán návrh prostorové organizační struktury cestovního ruchu v ČR a její financování. Účastníci kolokvia byli dále seznámeni s postupem tvorby návrhu věcného záměru zákona o cestovním ruchu a o jeho postoupení do Podvýboru pro cestovní ruch PS PČR.

Koncepční činnost v rámci státní politiky cestovního ruchu shrnul ve svém příspěvku **Jiří Voves** (MMR). Prezentovány byly kvantitativní výstupy naplňování jednotlivých priorit Koncepce, tj. počty realizovaných projektů a jejich finanční alokace napříč jednotlivými nástroji podpory. Závěrem zazněla doporučení na zajištění vyvážené implementace všech priorit, vyřešení legislativních překážek rozvoje cestovního ruchu, zpracování střednědobé marketingové koncepce cestovního ruchu a na zkvalitnění a využití statistik v oblasti cestovního ruchu.

Třetí blok kolokvia na téma regionální politika cestovního ruchu otevřel svým příspěvkem **Jiří Vystoupil** (ESF MU), který důkladně rozebral prostorovou diferenciaci podpory cestovního ruchu v České republice za období 2007–2011.

Vyčerpávající ukázkou naplňování regionální politiky cestovního ruchu v ČR prezentoval ve svém příspěvku **Ondřej Repík** (KrÚ JMK), kdy na příkladu Jihomoravského kraje nejprve charakterizoval význam destinace z hlediska cestovního ruchu a posléze se zaměřil na rozbor klíčových nástrojů regionální politiky cestovního ruchu. Prezentovány byly aktivity klíčových nositelů regionální politiky cestovního ruchu, tj. Jihomoravského kraje (krajského úřadu) a Centrály cestovního ruchu – Jižní Moravy, ve vztahu k jejich rozpočtu.

Pro zájemce o podrobnější informace a výstupy z 2. mezinárodního kolokvia o cestovním ruchu jsou k dispozici WWW stránky <http://www.econ.muni.cz/udalosti/vedeckovyzkumne/2-mezinarodni-kolokvium-o-cestovnim-ruchu/>.

Ing. Andrea Holešinská, Ph.D.
ESF MU Brno

3. VÝROČNÍ KONFERENCE INTERNATIONAL SOCIETY FOR SOCIAL STUDIES IN SPORT (ISSS) POŘÁDANÉ VE DNECH 21. – 24. 9. 2011 FAKULTOU TĚLESNÉ KULTURY UNIVERZITY PALACKÉHO V OLOMOUCI

V roce 2009 došlo ke kroku, jenž byl připravován několik let, a to k založení Mezinárodní společnosti pro společenské vědy ve sportu (ISSS). Autorem myšlenky a iniciátorem celého podniku byl prof. Jerzy Kosiewicz z Akademie tělesné výchovy Josefa Pilsudského ve Varšavě. Založení této instituce navazuje na vznik European Association for Philosophy of Sport (EAPS), k němuž došlo v roce 2008 v dánském městě Aarhus (při příležitosti výroční konference British Philosophy of Sport Association). Díky iniciativě prof. Kosiewicze a také předního českého filosofa sportu prof. Jiráska došlo k dalším jednáním o založení vědecké společnosti, která by se zaměřila nejen na oblast filosofie sportu, ale také rozšířila pole svého zájmu do sféry pedagogiky, psychologie a sociologie sportu. Tuto roli nyní do jisté míry hraje právě ISSS. V čele společnosti stojí prezident prof. Jerzy Kosiewicz, generálním sekretářem je prof. Jolanta Ziwicko a viceprezidentem prof. Ivo Jirásek. Ve výkonném výboru je osm členů z Japonska, Brazílie, Británie, Slovinska a dalších zemí včetně České republiky (v osobě prof. Aleše Sekoty z FSpS MU). Osobně jsem rád, že se mohu řadit k zakládajícím členům této společnosti.

Na letošní 3. výroční konferenci zazněly příspěvky velmi pestrého charakteru a také složení účastníků bylo poměrně reprezentativní. Samotná konference začala ve středu 21. 9. okolo poledne úvodními referáty a zdravicemi. Poté pokračovala jednáními v sekcích. Ve čtvrtek, pátek a sobotu dále probíhal program v jednotlivých sekcích. Na závěr konference se pak uskutečnil výroční mítink ISSS.

Jednalo se ve třech sekcích a každý den byl na programu také jeden hlavní referát. Jejich autory a současně i interprety byli prof. Patricia Zagnoli, prof. Jim Parry, prof. Mark Nesti a prof. Jerzy Kosiewicz. Zejména přednášky prof. Parryho a prof. Nestiho vyvolaly velmi nadšenou reakci, jejich kvalita byla skutečně velmi nadstandardní. V sekcích zaznělo více než padesát velmi rozmanitých příspěvků, prezentována byla i řada posterů. Prostředí konference bylo velmi příjemné a ve srovnání s konferencí IAPS, již jsem se zúčastnil před cca deseti dny, o poznání komornější. Na druhé straně, je nutno uvést, že úroveň referátů na konferenci IAPS byla v průměru velmi vysoká, daná přece jen specifičtější zaměřením účastníků. Na konferenci ISSS zazněly i některé příspěvky, jejichž úroveň je možno označit jako průměrnou. Díky tomu, že se konference letos konala v České republice, byl i počet českých účastníků vyšší než v předchozích letech. Aktivně zde vystoupilo 10 českých přednášejících. Nejhojnější zastoupení měla polská delegace čítající 27 aktivních účastníků.

Celkem se konference zúčastnilo okolo 70 zástupců reprezentujících 19 různých zemí. Jazykem konference byla angličtina, a to jak formálně, tak i fakticky, dokonce i v česko-polském styku.

Účastníci měli 25 minut na prezentaci příspěvku a 15 minut bylo vyhrazeno diskusi. Tento čas je výrazně delší než bývá zvykem u většiny kinantropologických konferencí. Jde pouze o jeden z vnějších ukazatelů, nicméně jako určitá obrana proti formální prezentaci příspěvku (kterou např. desetiminutové vstupy umožňují snáze) funguje docela dobře. Příspěvek prof. Jakuba Mosze o „celebritizaci“ turismu by byl jistě zajímavý i pro naše studenty oboru Cestovní ruch. Téma „genius loci“ bylo hodně probíráno i v následné diskusi. Příspěvek dr. Martínkové na téma „instrumentalizace“ sportu vycházel z díla Martina Heideggera, které je dlouhodobou hlavní inspirací této pražské zástupkyně české filosofie sportu. V sobotu jsem pak ještě řídil sekci C, v níž prof. Hirai zajímavou formou analyzoval vývoj baseballu v oblasti Japonska, Jižní Koreje a Taiwanu od jeho počátků až do současnosti. Druhý příspěvek zde přednesl velmi originální a charismatický myslitel, turecký filosof Baris Sentuna. Zabýval se vlastním konceptem, který nazývá „sportualita“ ve smyslu možností abstraktního přístupu ke sportu (v paralele sex – sexualita, sport – sportualita).

Vzhledem k tomu, že konference, jichž se obvykle účastním, jsou většinou vázány na filosofii sportu, byl jsem vděčný za možnost v širším kontextu prostředí společenských věd ve sportu prezentovat záměr, na jehož realizaci se podílí Katedra sportů VŠPJ (kromě mne též Bohumír Machovec a Pavla Erbenová), Katedra kineziologie FSpS MU a Katedra rekreologie FTK UP v Olomouci. Jedná se o spiritualitu pohybových aktivit a možnosti jejich zjišťování. Celý záměr jednak postihuje teoreticky oblast spirituality ve vztahu k pohybovým aktivitám, což je spíše tématem filosofickým (byť s přesahem k sociologii a psychologii) a jednak obsahuje empirický výzkum. Téma mé přednášky znělo *The Perception of Spirituality in Different Selected Areas of Movement Activity*, což samo o sobě ukazuje, že ve svém referátu jsem se zaměřil především na empirický výzkum, jeho metodiku, strukturu tohoto výzkumu a také na dílčí interpretaci vybraných výsledků pilotního výzkumu.

Finálním výstupem celého výzkumu bude monografie, která by měla být publikována pod hlavičkou Katedry kineziologie FSpS MU v Brně (editor E. Hurych). Z pohledu této publikace byla konference velmi přínosná, neboť se podařilo domluvit spoluúčast dvou předních světových odborníků na oblast spirituality sportu. Jedním z nich je filosof prof. Jim Parry, autor klíčového díla *Sport and Spirituality* a dále sportovní psycholog prof. Mark Nesti, zabývající se mimo jiné religiozitou sportu. Oba přislíbili příspěvek do připravované monografie vlastní kapitolou. V další spolupráci s prof. Jiráskem (filosofie sportu), prof. Sekotem (sociologie sportu) a dr. Bednářem (filosofie sportu) se tak zrodil tým, který by měl být zárukou, že minimálně teoretická část monografie věnované tomuto v českých poměrech zcela novému a v evropských poměrech velmi mladému fenoménu bude publikací špičkovou a ve svém oboru minimálně v tuzemsku přelomovou.

Pokud jde o konkrétní výstupy z konference, byl vydán sborník recenzovaných abstrakt s ISBN. Příspěvky ve fulltextové podobě je dle rozhodnutí autorů možno nabídnout do polského časopisu *Physical Culture and Sport. Studies and Research* či do českého *Acta Gymnica Palackiensis* (který je na seznamu pozitivně hodnocených periodik). Další možností, již po zralé úvaze preferuji já, je text začlenit do tzv. proceedings, tedy recenzovaného sborníku vyšší kategorie, který bude zaslán Thompson Reuters s žádostí o zařazení do *Web of Science*. V současné době a v daném kontextu je zde určitá šance, samozřejmě nikoli jistota, že se záměr podaří.

Poslední zajímavou informací je nabídka na organizaci konference ISSSS v roce 2015. V následujících letech budou pořadatelskými městy Lublaň (2012), Lisabon (2013) a Ankara (2014). Jihlava by se tak mohla stát pořadajícím městem poměrně prestižní konference, která je mezinárodní svou podstatou (neboť je pořádána skutečně mezinárodní organizací), nikoli pouze vzhledem k účasti několika zahraničních přednášejících. Tato nabídka byla směřována primárně na mou osobu, pořadatelem by však v tomto případě byla Katedra sportů VŠPJ. Vzhledem k mnoha zkušenostem s aktivním podílem na organizaci mezinárodních konferencí (nejnověji např. EAPS konference, Praha 2011) věřím, že jsme coby Katedra sportů VŠPJ schopni zvládnout programovou stránku konference na odpovídající úrovni. Celá řada zkušeností s mnohem monstróznějšími akcemi (typu vstupních kurzů) dává předpoklad také pro úspěšné zvládnutí organizační agendy (ubytování, strava, doprovodný program atd.). Vzhledem k tomu, že Katedra sportů není oborovou katedrou a nemá studenty specializované na daný obor (byť pro studenty oboru Cestovní ruch není daná problematika zcela vzdálená), záleží na posouzení celé situace ze strany vedení VŠPJ a na míře případného zájmu. Do poloviny roku 2014, kdy by mělo být o pořadateli definitivně rozhodnuto, zbývá však dostatečně dlouhá doba. Je tedy prostor na to, aby se promyslely všechny okolnosti, případné přínosy a závazky.

Konferenci lze z mnoha (uvedených) důvodů hodnotit jako velmi přínosnou.

Emanuel Hurych,
Katedra sportů VŠPJ

MEZINÁRODNÍ STUDENTSKÝ WORKSHOP

„NEW TRENDS AND INOVATIONS IN TOURISM“

Ve dnech 5. – 9. září 2011 se na FHWien uskutečnil mezinárodní studentský workshop na téma *New Trends and Innovations in Tourism*. Jednalo se o třetí akci tohoto typu realizovanou v rámci projektu Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu mezi Vysokou školou polytechnickou Jihlava (dále VŠPJ) a Vysokou školou cestovního ruchu a managementu ve Vídni (FHWien).

Organizaci a průběh vlastního workshopu zajistil Institut für Tourismus-Management FHWien. Akce se zúčastnilo deset rakouských a deset českých studentů oborů cestovního ruchu z participujících vysokých škol.

První den, po slavnostním zahájení, následoval teambuilding studentů a v odpolední části programu pak byly předány informace o terénním výzkumu zaměřeném na využití sociálních médií v cestovním ruchu, který studenti během workshopu měli za úkol v mezinárodních týmech realizovat.

Druhý den účastníci akce absolvovali přednášky *Social Media in Tourism* od Daniela Amersdorffera z CEO Tourismusukunft – Institut für eTourismus a *Social Web in Present Society/Advertising and Social Web* od dr. Martiny Černé z VŠPJ. Odpoledne pak pod vedením Mag. Dietmara Kepplinger z CEO Kondeor Marketinganalysen GmbH pokračovali ve specifikaci terénního výzkumu na zadané téma.

Třetí den byl věnován především realizaci zadaných výzkumů jednotlivými mezinárodními týmy. Čtvrtý den mohli studenti dokončit potřebná šetření a poté analyzovali zjištěné informace, formulovali závěry a připravovali PowerPointové prezentace s výsledky svého společného projektu.

Závěry z realizovaných výzkumů byly prezentovány v poslední den workshopu. Každý čtyřčlenný česko-rakouský mezinárodní tým přednesl před ostatními účastníky akce závěry, ke kterým během workshopu dospěl. Těmto studentským prezentacím byla přítomna odborná porota složená z akademických pracovníků obou zúčastněných vysokých škol. Komise měla za úkol zhodnotit přednesené prezentace a rozhodnout o vítězi celé akce. Hodnotila se nejen kvalita odvedené práce, zpracování a prezentace výsledků, ale velký důraz se kladl i na mezilidské vztahy uvnitř jednotlivých mezinárodních týmů. Vlastní prezentaci výsledků výzkumu ještě předcházelo zjištění zpětné vazby od studentů o účasti na této mezinárodní odborné akci.

V rámci workshopu se studenti zúčastnili řady exkurzí do podniků cestovního ruchu, kde měli možnost přímého kontaktu a diskuse s managementem firem. Tématem exkurzí byla *Social Media in Gastronomy*. Účastníci akce v rámci doprovodného programu workshopu

navštívili Restaurant Manolos, Restaurant Reisinger's, Hotel Sofitel (viz Obrázek), Restaurant La Passione a 25Hours Hotel.

**Obrázek: Účastníci workshopu při diskusi se zástupcem managementu Hotelu Sofitel Vienna
(autor fotografie: Pachrová)**

Vítězem workshopu byl vyhlášen mezinárodní tým ve složení: Julia Grasl (FH Wien), Elisabeth Kopf (FH Wien), Marie Blažíčková (VŠPJ) a Štěpán Esterle (VŠPJ).

Vítězný tým a také ostatní zájemci z řad účastníků workshopu se aktivně zúčastní mezinárodní konference věnované cestovnímu ruchu, kterou v rámci projektových aktivit uspořádá Vysoká škola polytechnická Jihlava. Konference *Aktuální problémy cestovního ruchu – Nové trendy a technologie v cestovním ruchu* proběhne ve dnech 29. února – 1. března 2012 v Jihlavě.

RNDr. Stanislava Pachrová, Ph.D.
Katedra cestovního ruchu VŠPJ

PROJEKT POUTNICTVÍ A ZPRÁVA Z AKCE „OUTDOOROVÁ NEDĚLE“

Katedra sportů ve spolupráci s Katedrou cestovního ruchu Vysoké školy polytechnické Jihlava řeší interní grantový záměr nazvaný Poutní místa v okolí Jihlavy a jejich využití v rámci turistických a dalších pohybových aktivit. Cíle tohoto osmiměsíčního projektu, který představuje zejména pilotní zjištění a přípravu podkladů pro budoucí větší záměr, jsou následující:

- Předložit veřejnosti produkt založený na rozvoji pohybové aktivity spojené s pohybem v přírodě a poznáváním společenských atraktivit na Jihlavsku. Konkrétně – vybrat několik vhodných lokalit v bezprostředním okolí Jihlavy provést jejich základní zmapování. Zjistit, která místa (dostupná MHD) by byla vhodná pro realizaci celého záměru, vybrat jednu lokalitu a zaměřit se podrobněji na možnosti, které nabízí s ohledem na fenomén poutnictví.
- Zajímavou formou poskytnout informace významné z historického i kulturního pohledu (bulletin, kvízová stezka v terénu, informace na webových stránkách, seminář, prezentace v odborných časopisech a médiích).
- Zapojit veřejnost do doplňkových aktivit (trekové hole k zapůjčení, ozdravný okruh, nízká lana, orientační závod, jízda na lodích, soutěž o nejhezčí foto na dané téma apod.).
- Navázání kontaktů s partnery (Muzeum Vysočiny, církevní instituce, KČT, ČSTV, Turistické informační centrum v Jihlavě, Vysočina Tourism, odbor školství, kultury a tělovýchovy Magistrátu města Jihlavy atd.) a zachycení aktuální situace s ohledem na jejich vzájemnou spolupráci a koordinaci aktivit.

V souvislosti s předposledním bodem, kterým je zapojení veřejnosti do činností spojených s pohybem v přírodě, Katedra sportů VŠPJ uskutečnila akci nazvanou Outdoorová neděle, která byla určena pro jihlavskou veřejnost, samozřejmě však také pro zaměstnance a studenty školy. Uskutečnila se v neděli 16. října 2011 a centrum bylo v restauraci U Lyžaře, kde byl pořadatelům i účastníkům k dispozici sál i zahrada. Podařilo se zorganizovat poměrně silný a početný organizační tým, který připravil čtyři hlavní aktivity. Jízdu na lodích po rybníce Borovinka zabezpečoval Mgr. Jaromír Fuchs, malý lanový park v nejbližším okolí rybníka Mgr. Pavla Erbenová. Nedaleko parkoviště U Lyžaře (v okolí vrchu Rudný) pak probíhaly další dvě aktivity, tentokrát závodní. Orientační běh (s botanickým testem) zajistil Mgr. Bohumír Machovec, šifrovací běh PaedDr. Emanuel Hurych, Ph.D. Každý účastník obdržel účastnickou kartičku za všechny aktivity, které absolvoval, a dále drobné upomínkové předměty (odznáčky, tužky) a ti nejúspěšnější i diplomy. Akce byla organizačně náročná, a to co se týká obecného zabezpečení (souhlasy vlastníků pozemků a příslušných úřadů), tak i pokud šlo o materiální vybavení jednotlivých stanovišť.

Outdoorová neděle byla propagována v regionálním tisku (MF Dnes, Jihlavské listy, Jihlavský deník), rádiích (ČR Region, Vysočina, Jihlava), letáky v informačních centrech, pozvánkami adresovanými představitelům KÚ Vysočina i Magistrátu města Jihlavy a samozřejmě také v rámci VŠPJ. Z tohoto důvodu pořadatelé předpokládali mnohem hojnější účast, než jaké se nakonec dočkali. Ukázalo se, že ranní mrazíky, dopolední čas a zřejmě také samotný termín (polovina října) zřejmě značně ovlivnily počet účastníků, přestože počasí během dne již bylo velmi příjemné. Pro příště je zřejmě potřeba zvážit všechny zmíněné faktory, zacílit propagaci více konkrétně (na školky, školy a vybrané organizace) a také s ní začít s větším předstihem. Kdo však chtěl, ten si cestu na Borovinku či Rudný našel a ohlasy přítomných účastníků byly vesměs velice příznivé (například od zástupců Klubu českých turistů Bedřichov). Nakonec se na akci objevilo něco mezi čtyřiceti a padesáti osobami ve věku od dvou do osmdesáti let. Pořadatelé by zvládli i trojnásobný (zřejmě i čtyřnásobný) počet, nicméně spokojenost těch zúčastněných je největší odměnou. Akce se ukázala jako zajímavá pro rodiny s dětmi, to by mohl být směr, kam se v budoucnu ubírat.

Krátce se zde zmíníme o jednotlivých aktivitách. Šifrovací běh se uskutečnil v okolí vrchu Rudný. Účastníci obdrželi mapové podklady s devatenácti body, dále fotografie stanovišť a jejich názvy. Tuto část zpracoval Mgr. Miroslav Hanáček. Každý kontrolní bod byl pojmenován podle jednoho živočicha a opatřen obrázkem. Na stanovištích byly jednak šifry, které odkazovaly na další postupný cíl a vedly tak závodníky po určené trase, jednak indicie, které bylo potřeba posbírat a složit z nich klíčové slovo. Trasy byly dvě – Junior a Master – a lišily se jak délkou, tak i obtížností šifer. Účastníci měli k dispozici také systém náповěd, který jim zaručoval možnost dokončení závodu i v případě nezvládnutí některých šifer. O pořadí závodníků rozhodoval nejprve počet správně projitých stanovišť, potom úspěšné složení indicií do klíčového slova a nakonec čas. Hlídky mohly být maximálně čtyřčlenné, celkem jich na trať vyrazilo osm. O zpracování šifer, indicií a práci v terénu se podělili Emanuel Hurych a Martin Hurych. Zejména obrázková část závodu potěšila děti, které spolu s rodiči na trať také vyrazily.

Další aktivitou byl orientační běh. Trasa orientačního běhu byla vytyčena na jihovýchodním svahu kopce Rudný tak, aby se příliš nekřížila s trasou šifrovacího běhu a abychom současně využili a provedli účastníky co největší plochou této krásné lokality, která je pro aktivní turistiku jako stvořená. Jednotlivé kontroly orientačního běhu tvořily klasické červenobílé lampiony s kleštičkami a byly umístěny na stromech a keřích, z cest a pěšin snadno dostupných. Účastníci měli za úkol obejít v mapě vyznačenou trasu, na každé absolvované kontrole kleštičkami vyznačit kód do své karty. Dále měli za úkol poznat a zapamatovat si název každého konkrétního stromu nebo keře, na kterém byla kontrola zavěšena. Za každou správně určenou kontrolu mohli získat body, o které se jim zlepšil výsledný čas. Byly připraveny dvě varianty dle popisu použitých piktogramů. Těžší varianta počítala se základní znalostí piktogramů a orientací v mapách orientačního běhu. Zájemci o lehčí variantu dostali k dispozici kromě mapy také slovní popis piktogramů a důležitých míst na mapě. Každý z účastníků si mohl dle vlastní úvahy naplánovat cestu delší, ale jistější, která vedla po lehce schůdných pěšinách nebo využít vlastních orientačních schopností a přesunovat se mezi kontrolami nejkratší možnou trasou. K absolvování orientačního běhu se nakonec odhodlalo pouze několik málo jednotlivců, kteří však byli s „procházkou“ nadmíru spokojeni.

Účastníci akce měli také možnost vyzkoušet svou zdatnost a odvalu na nízkých lanových překážkách, které byly postaveny nedaleko hráze rybníka Borovinka. Nízké lanové překážky jsou stavěny jako jistý druh prolézačky, který je jen kousek nad zemí kvůli bezpečnosti. Ale svou obtížnost a náročnost odkryjí až při samotném zdolávání, kdy variabilita podob překonání prověří rovnováhu lezce, stejně jako jeho nápaditost ve způsobu zdolání. Devět odlišných překážek v sobě skrývalo několik alternativ, jakým způsobem přejít od jednoho kmene ke druhému v klidném a bezpečném tempu. Velký ohlas měly překážky u malých dětí, které mnohdy ani nedosáhly na pomocná lana a přecházely jako provazochodci bez držení jen s pomocí držení rodičů či asistence přítomných instruktorů. U starších účastníků se oblíbě těšil přechod trojúhelníku, který mohl být zdolán a překonán jednotlivcem nebo jako týmová překážka pro spolupracující dvojici.

Vodní hladina Borovinky byla v neděli čerena dvojmístnými nafukovacími loděmi typu Yukon a Baraka a také raftem typu Colorado. Kdo měl zájem, ten si mohl vyzkoušet jízdu na klidné vodě, kormidlování a různé druhy záběrů. Pro ambicióznější jedince byla připravena i trasa vyznačená bójkami, kde si posádky mohly změřit čas na jeden, dva, a ti nejvýkonnější dokonce na tři okruhy. Nejatraktivnější byla tato aktivita pro děti, které si i přes poměrně chladné počasí (a velice chladnou vodu) jízdu skutečně vychutnávaly. K žádnému karambolu nedošlo, takže naši školení a připravení zachránci nemuseli zasahovat.

Celkově lze akci Outdoorová neděle považovat za velmi vydařenou. Ukázalo se, že bohaté zkušenosti, které členové Katedry sportů VŠPJ mají s organizací podobných aktivit v rámci vstupních a dalších sportovních kurzů, je možné dobře transformovat i pro potřebu jednorázových akcí organizovaných mimo školní prostředí. V případě, kdy je produkt určen pro širší veřejnost, je potřeba provést propagaci akce s větším předstihem a případně se zaměřit na určité věkové či zájmové skupiny. Jako velice vděčná cílová skupina se jeví rodiče s dětmi. Organizátoři uvažují o zopakování podobné akce v jarním období, kdy lze očekávat vhodnější teplotní a povětrnostní podmínky.

Děkujeme za spolupráci všem členům organizačního týmu. Velký dík patří zejména Mirku Hanáčkovi, Martinu Hurychovi, Martině Winklerové, Petru Plassovi a Tereze Macháčkové. Samozřejmě také všem osmi studentům naší školy, kteří výrazně pomohli ke zdaru akce.

Emanuel Hurych, Jaromír Fuchs, Bohumír Machovec, Pavla Erbenová
Katedra sportů VŠPJ

**NOVÁ PUBLIKACE GEOGRAFIE CESTOVNÍHO RUCHU ČESKÉ
REPUBLIKY OD AUTORŮ JIŘÍHO VYSTOUPILA, MARTINA ŠAUERA
A KOLEKTIVU VYŠLA V NAKLADATELSTVÍ ALEŠ ČENĚK S.R.O.
V PLZNI POD OZNAČENÍM ISBN 978-80-7380-340-7
V ROZSAHU 315 STRAN**

Publikaci lze považovat svým rozsahem kvalitou i komplexností metodologických přístupů k socioekonomickým souvislostem v prostoru a čase na území Česka za první tohoto druhu.

Kvalitu práce dokresluje i zdařilá grafická výbava kartogramů a kartodiagramů v přílohové části publikace.

Práce je členěna tematicky do 8 hlavních kapitol. První část je věnována geografickému výzkumu cestovního ruchu na území naší republiky, druhá část se věnuje historii vývoje cestovního ruchu na našem území. Třetí část analyzuje aktuální potenciál cestovního ruchu a předpoklady jeho dalšího rozvoje na našem území. Čtvrtá kapitola se zabývá rozbořem základní a doprovodné infrastruktury služeb.

Pátá kapitola se věnuje hlavním formám a druhům cestovního ruchu a jejich rozmístění v Česku. Šestá kapitola se věnuje problematice návštěvnosti. Sedmá kapitola je syntetické povahy se snahou o úspěšnou regionalizaci cestovního ruchu v ČR. Poslední kapitola úspěšně profiluje cestovní ruch jednotlivých krajů.

Za velké a výjimečné pozitivum publikace považuji odbornou vyváženost geografických a ekonomických přístupů, která pramení ze schopnosti geografa Jiřího Vystoupila vychovat si tým složený z geografů i ekonomů.

Jiří Šíp

Katedra cestovního ruchu VŠPJ

**V NAKLADATELSTVÍ GRADA VYŠLA ODBORNÁ PUBLIKACE
CESTOVNÍ RUCH — PODNIKATELSKÉ PRINCIPY A PŘÍLEŽITOSTI
V PRAXI OD TROJICE AUTORŮ KATEŘINA RYGLOVÁ, MICHAL
BURIAN, IDA VAJČNEROVÁ. PUBLIKACE JE ZPRACOVANÁ
NA 213 STRANÁCH (ISBN 978-80-247-4039-3)**

Práce je strukturovaná do 13 kapitol a přílohové části, které lze vnímat jako snahu o teoretický úvod do problematiky cestovního ruchu založený na snaze autorů propojit teoretické poznatky s vlastními zkušenostmi z praxe. Tuto skutečnost vnímám jako velký klad této práce, kdy autoři přicházející z praxe se postupně ztotožňují s teoretickými otázkami cestovního ruchu, aby mohli tyto praktické poznatky předávat na poli akademické i podnikatelské sféry. Kniha analyzuje jednotlivé komponenty cestovního ruchu od teoretického definování cestovního ruchu, přes terminologii, ubytování, stravování, dopravu, průvodcovské služby, provoz cestovních kanceláří, řízení destinací, až po legislativní rámec a specifické formy. Všichni autoři jsou profilováni ekonomickým vzděláním a od toho se i odráží náznak nepatrné disbalance jejich pohledu na komplex jimi vyjádřených teoretických souvislostí v cestovním ruchu. Rovněž se domnívám, že některé výrazy a terminologická vysvětlení jsou diskutabilní (viz například cestovatel, průmysl cestovního ruchu nebo přírodní a společenská atraktivita). Přes drobné připomínky považuji tuto publikaci za zdařilou a vhodnou pro vzdělávací účely.

Jiří Šíp

Katedra cestovního ruchu VŠPJ

VYŠLA „BIBLE“ MARKETINGU CESTOVNÍHO RUCHU — MARKETING FOR HOSPITALITY AND TOURISM

V nakladatelství Pearson Prentice Hall vyšla kniha „Marketing for hospitality and tourism“. (Philip Kotler, John T. Bowen, James C. Makens. Páté mezinárodní vydání, nakladatelství Pearson Prentice Hall, ISBN-13: 978-0-13-245313-4, 2010). I když jde o páté vydání, jde o natolik přepracovaný text, že tuto publikaci lze označit jako novou a původní. Knihu lze s nadsázkou označit za jakousi „bibli“ marketingu cestovního ruchu.

Kniha má rozsah 683 stránek textu formátu A4. Je rozdělena na čtyři části a celkem 18 kapitol. Již z obsahu si lze udělat představu o rozsahu práce.

V první části nazvané „Pochopení marketingových procesů v hotelnictví a v cestovním ruchu“ je vedle nezbytného úvodu do problematiky popsán charakter stravovacích, ubytovacích a turistických služeb a úloha marketingu ve strategickém plánování.

Druhá část nazvaná „Vývoj příležitostí a strategií v marketingu stravovacích, ubytovacích a turistických služeb“ se zabývá marketingovým prostředím, marketingovými informačními systémy a marketingovým výzkumem. Dále je charakterizován trh těchto segmentů služeb a chování zákazníka. Další kapitola této části knihy je věnována marketingu B2B, tedy poskytování služeb cestovního ruchu organizacím a skupinám. Jde tedy především o marketing služeb v oblasti MICE. Poslední kapitola této části je věnována problematice segmentace trhu, cílování a umísťování produktů na trh.

Třetí část se zabývá vývojem marketingového mixu v oblasti stravovacích, ubytovacích a turistických služeb. Tato část si klade za cíl definovat produkt v oblasti služeb cestovního ruchu: základní produkt, jeho umístění na trhu, podpora prodeje, rozšíření prodeje. Dále se zabývá formami přístupu na trh, prostředím na trhu, vztahům mezi zákazníky a vliv zákazníka na tvorbu produktu. Dále se zabývá problematikou značky a jejím významem v těchto službách. Důležitou součástí je i tvorba nových produktů a aplikací životního cyklu produktu v oblasti služeb cestovního ruchu. V této části je vysvětlen význam vnitřního marketingu, distribuční cesty, propagace produktu, PR a podpora prodeje. Jsou popsány formy přímého a „online“ marketingu a CRM.

Poslední část knihy je věnována specifiku destinačního marketingu a problematice zpracování marketingových plánů. Především je zdůrazněn význam a účel tvorby marketingových plánů. Celkem logicky je tvorba marketingového plánu spojena s problematikou destinačního marketingu, protože právě v této oblasti se destinační management neobejde bez vytvoření marketingového plánu, do kterého se zapojí všichni významní „hráči“ v oblasti služeb cestovního ruchu v destinaci (regionu).

Kniha je psaná velmi zajímavým způsobem. Každá část začíná konkrétními příklady z praxe z této oblasti a teprve pak autoři rozvíjí teoretické aspekty dané problematiky. Na začátku každé kapitoly je uvedeno, co je cílem této kapitoly a co bychom měli být schopni řešit po jejím přečtení. Na konci kapitoly jsou vysvětleny základní klíčové výrazy, se kterými se v textu setkáme, dále stručná rekapitulace obsahu jednotlivých částí a podkapitol a konečně jsou uvedeny jakési diskusní otázky, na které by si měl čtenář odpovědět, aby se přesvědčil, že pochopil obsah této kapitoly.

Důležitou součástí knihy je celkem 36 případových studií na konci knihy, na kterých je demonstrováno uplatnění poznatků knihy v praxi. Zcela na závěr je uveden jakýsi „výkladový slovník“ základních pojmů celé knihy, kam se čtenář může vracet k vysvětlení jejich významu.

Kniha je dobrou pomůckou jak pro vysokoškolské studenty oboru cestovní ruch, gastronomie a hotelnictví, tak i pro střední i vrcholový management podniku služeb v oblasti stravovacích, hotelových a turistických služeb.

Jiří Vaniček

Katedra cestovního ruchu VŠPJ

CZECHTOURISM HLEDÁ TALENTOVANÉ STUDENTY

Studenti oborů souvisejících s cestovním ruchem mají novou možnost jak nastartovat svou kariéru. Agentura CzechTourism pro ně vyhlásila soutěž o nejlepší studentskou práci. Vítězové získají možnost absolvovat stáž v zahraničí.

Soutěž o nejlepší bakalářskou a diplomovou práci na téma „Inovace v cestovním ruchu“ vyhlásila agentura u příležitosti Mezinárodního dne cestovního ruchu (World Tourism Day), který si odborná veřejnost připomíná právě 27. září. Autoři nejlepších prací budou mít možnost absolvovat odbornou stáž na některém ze zahraničních zastoupení agentury.

„Prostřednictvím soutěže chceme podpořit hledání nových nápadů s potenciálním využitím v cestovním ruchu, a tím přispět ke zvyšování konkurenceschopnosti České republiky na mezinárodním trhu,“ uvedl generální ředitel agentury CzechTourism Rostislav Vondruška.

Autoři vítězných prací budou moci také absolvovat profesní pohovor s generálním ředitelem agentury CzechTourism. Podle Mojžíry Mikuly, ředitele Odboru výzkumů, trendů a inovací, může soutěž studentům pomoci při hledání uplatnění na trhu práce. *„O studenta, který takto prokáže své schopnosti, rozhodně bude na trhu práce zájem. Soutěž tak mimo jiné pomůže udržet v oboru perspektivní lidi,“* uvedl Mikula.

Agentura CzechTourism odmění i vedoucí vítězných prací. Ti získají víkendový pobyt pro dvě osoby v některé z českých destinací.

Soutěžní práce je možné přihlašovat do 30. dubna 2012. Vítězové soutěže budou vyhlášeni na konci června příštího roku. Podrobné propozice a informace pro soutěžící naleznou studenti na webu <http://vyzkumy.czechtourism.cz> a na profilu <http://www.facebook.com/vyzkumy.czechtourism>

Ing. Markéta Vogelová
vedoucí oddělení výzkumů a analýz
ČCCR - CzechTourism
tel.: 221 580 607
vogelova@czechtourism.cz

EUROPEAN TERRITORIAL CO-OPERATION
AUSTRIA-CZECH REPUBLIC 2007-2013
Gemeinsam mehr erreichen. Společně dosáhneme více.

EVROPSKÁ UNIE
Evropský fond pro
regionální rozvoj

Vysoká škola polytechnická Jihlava

Katedra cestovního ruchu
Tolstého 16
586 01 Jihlava

FHWien

Institut für Tourismus-Management
Währinger Gürtel 97
1180 Wien

pořádají v rámci mezinárodního projektu
Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu

MEZINÁRODNÍ KONFERENCI **AKTUÁLNÍ PROBLÉMY CESTOVNÍHO RUCHU** na téma „Nové trendy a technologie v cestovním ruchu“

která se uskuteční ve dnech
29. února a 1. března 2012
v budově Vysoké školy polytechnické Jihlava

Hlavní cíl konference

Konference si klade za cíl zmapovat současné trendy v různých formách a oblastech cestovního ruchu. S ohledem na velmi široké téma konference jsou specifikovány některé oblasti, kterým bychom se chtěli věnovat především.

Témata

- nové trendy v řízení cestovního ruchu a spolupráce subjektů v oblasti cestovního ruchu
- sociální síť a cestovní ruch
- nové trendy v kulturním cestovním ruchu, především v oblasti prezentace kulturního dědictví (heritage)
- nové trendy v hotelnictví a gastronomii
- nové trendy v zážitkovém cestovním ruchu
- nové trendy v cykloturistice a pěší turistice
- nové trendy v lázeňství, wellness, akvaparky, zábavní centra
- nové trendy v okružních plavbách (cruising)
- nové trendy v rezervačních, informačních a audiovizuálních technologiích pro cestovní ruch
- nové trendy ve výuce cestovního ruchu

Předběžný program konference

Středa 29. února 2012

8:00 – 9:00	Prezence
9:00 – 9:30	Slavnostní zahájení
9:30 – 11:30	Plenární zasedání
11:30 – 12:00	Přestávka na občerstvení
12:00 – 13:30	Plenární zasedání
13:30 – 14:30	Oběd, prezentace posterů v prostoru před aulou
14:30 – 17:30	Jednání v sekcích
17:30	Večeře formou rautu
20:00	Neformální večerní setkání

Čtvrtek 1. března 2012

9:00 – 14:00	Exkurze pro zájemce připravená školní cestovní kanceláří VŠPJ
--------------	---

Termíny

- 3. února 2012** uzávěrka přihlášek s anotací příspěvku pro účastníky se zájmem o zařazení příspěvku do programu konference + termín odevzdání plného znění příspěvku
- 20. února 2012** uzávěrka ostatních přihlášek

Elektronickou přihlášku a pokyny pro zpracování příspěvku najdete na webových stránkách konference.

Účastnický poplatek nebude vybírán – bude hrazen z projektu Spolupráce vysokých škol v cestovním ruchu. Náklady na cestu a pobyt hradí účastníci.

Odborní garanti konference

doc. RNDr. Jiří Vaníček, CSc. – VŠP Jihlava
Mag. Sieglinde Martin – FHWien

Sekretariát konference

Kateřina Krejčí
tel.: +420 567 141 116
e-mail: konferencecr@vspj.cz

Bližší informace jsou průběžně aktualizovány na www.vspj.cz.